

Нақшаи иловагии идоракунии экологӣ ва иҷтимоии хоси майдон барои сохтмони роҳи категорияи V дар соҳили чапи обанбори Роғун

Декабри 2025 сол

Гурӯҳи татбиқи лоиҳаҳои сохтмони иншооти энергетикӣ
назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон

ва

Муассисаи давлатии

«Мудирияти минтақаи зеробшавандаи НБО Роғун»

Мундариҷа

1. Пешгуфтор	4
2. Нақшҳо ва масъулиятҳои ташкилотӣ	5
3. Пойгоҳи ҳуқуқӣ ва меъёрӣ	8
3.1. Қонунгузорӣ ва санадҳои меъёрии Ҷумҳурии Тоҷикистон	8
3.2. Ҷаҳдҳои байналмилалӣ	10
3.3. Стандартҳои байналмилалӣ	10
3.4. Иқозатҳо ва мувофиқаҳо	11
4. Таъсири Лоиҳа	12
4.1. Роҳ 12	
4.2. Раванди соҳтмон	23
5. Хатарҳо, таъсири таъбирҳои коҳишдиҳӣ	28
5.1. Хатарҳо ва таъсири эҳтимоӣ ба саломатӣ, бехатарӣ ва некӯаҳволии ҷомеаҳо	28
5.1.1. Ҳаракати роҳ	29
5.1.2. Садо	30
5.1.3. Сифати ҳаво, аз ҷумла чанг	31
5.1.4. Кӯчонидани ҷисмонӣ ва иқтисодӣ, саломатӣ ва бехатарии аҳоли аҳоли	32
5.1.5. Шуғл ва оқибатҳои иқтисодӣ	33
5.1.6. Вуруди қувваи корӣ	33
5.2. Оқибатҳои эҳтимоӣ барои саломатӣ, бехатарӣ ва некӯаҳволии кормандон	34
5.2.1. Идоракунии захираҳои меҳнатӣ	34
5.2.2. Ҳифзи саломатӣ ва бехатарии кормандон	35
5.3. Хатарҳо ва таъсири эҳтимоӣ ба ресепторҳои экологӣ	37
5.3.1. Обҳои сатҳӣ (рӯизаминӣ)	37
5.3.2. Хок	39
5.3.3. Макони зист	40
5.3.4. Фауна (олами ҳайвонот)	42
5.3.5. Маводи хатарнок ва партовҳо	46
5.3.6. Партовҳои ғайрихатарнок	48
5.4. Мероси фарҳангӣ	49
6. Ҳамкорӣ бо ҷонибҳои манфиатдор	51
7. Идоракунии ҷанбаҳои экологӣ ва иҷтимоӣ	53
7.1. Омӯзиш	54
7.2. Мониторинг ва назорати риояи талаботҳо	54
7.3. Ҳисоботдиҳӣ	57
7.3.1. Ҳисоботҳои ЭИСБ аз ҷониби Пудратчӣ ва Мӯҳандис	57
7.3.2. Ҳисоботдиҳии ММЗ ба ГТЛ	58
7.4. Ҳароҷоти чорабиниҳо оид ба идоракунии экологӣ ва иҷтимоӣ	59
7.5. Идоракунии тағйирот	60
8. Ҳулосаи чораҳо оид ба коҳиш додани таъсир	64

Ҷадвалҳо

Ҷадвали 1. Нақшҳо ва масъулиятҳои ташкилотӣ	5
Ҷадвали 2. Қонунгузорӣ ва санадҳои меъёрии Ҷумҳурии Тоҷикистон, марбут ба лоиҳа	8
Ҷадвали 3. Хусусиятҳои техникаи роҳи нави категорияи V	15
Ҷадвали 4. Хусусиятҳои техникаи пули №1	16

**Нақшаи иловагии идоракунии экологӣ ва иҷтимоӣ
Сохтмони роҳ дар соҳили чап — Лоиҳаи НБО Роғун**

Ҷадвали 5. Хусусиятҳои техникий пули №2	16
Ҷадвали 6. Хусусиятҳои техникий пули №3	17
Ҷадвали 7. Хусусиятҳои техникий пули муваққатии №1.....	17
Ҷадвали 8. Хусусиятҳои техникий пули муваққатии №2.....	18
Ҷадвали 9. Деҳаҳо дар соҳили чап	20
Ҷадвали 10. Хусусиятҳои убури обгузаронҳо дар роҳи нав	22
Ҷадвали 11. Истифодаи замин дар тӯли масири нав	23
Ҷадвали 12. Маҳалли ҷойгиршавии лагерҳои сохтмонӣ	26
Ҷадвали 13. Моддаҳои ифлоскунандаи ҳаво, ки аз ҷониби Кумитаи ҳифзи муҳити зист (КҲМЗ) назорат мешаванд	31
Ҷадвали 14. Таркиби оби намунабардоришудаи КҲМЗ.....	37
Ҷадвали 15. Талаботи пешниҳодшуда барои мониторинг	56
Ҷадвали 16. Хароҷоти тахминии маош барои амалӣ намудани Нақшаи иловагии идоракунии экологӣ ва иҷтимоӣ (НИИЭИ).	59
Ҷадвали 17. Хароҷотҳои тахминии ғайриштатӣ барои ҲМ ва ТБ (доллари ИМА).....	60
Ҷадвали 18. Чораҳои, ки ҳангоми намудҳои гуногуни тағйирот андешида мешаванд	60
Ҷадвали 19. Маълумоти ҷамъбасти оид ба чораҳои коҳишдиҳии таъсир, объектҳои таъсир, усулҳо ва мониторинг	66

Расмҳо

Расми 1. Сохтори ташкилии ММЗ	7
Расми 2. Қисматҳои намунавии роҳи мавҷуда дар ҳавои хушк (июни 2025)	13
Расми 3. Хатсайрҳои қисматҳои мавҷуда ва нав, аз ҷумла роҳҳои воридшавӣ	14
Расми 4. Қисмҳои буришӣ аз роҳи маъмулии категорияи V.....	19
Расми 5. Роҳҳои маъмулӣ дар категорияи V.....	19
Расми 6. Пулҳои монанд ба пулҳои нав	20
Расми 7. Гузаришгоҳҳои мавҷудаи ҷӯйборҳо дар сатҳи замин	21
Расми 8. Гузаргоҳи намунавии навӣ лотоки кушода дар сатҳи замин дар ҷараёни сохтмон ...	21
Расми 9. Сохторҳои маъмулӣ барои қубурҳо ва каналҳои чоркунҷа	22
Расми 10. Маҳалли ҷойгиршавии лагерҳои сохтмонӣ.....	25
Расми 11. Сохтмони ҷорӣ, ки барои сохтмони оянда намунавӣ ҳисобида мешавад (таъягоҳи пул дар тарафи рост).....	26
Расми 12. Заводҳои ҳурди бетонии маъмулӣ	27
Расми 13. Пораҳои сафолӣ аз Қалъаи Нок	50
Расми 14. Қалъаи Сангдевор (баландии мураббаъ дар марказ).....	50
Расми 15. Ҳудуди Қалъаи Ҷамхӯр	51
Расми 16. Вохӯри бо ҷонибҳои манфиатдор 18 июли 2025 сол	52

**Нақшаи иловагии идоракунии экологӣ ва иҷтимоӣ
Соҳтмони роҳ дар соҳили чап — Лоиҳаи НБО Роғун**

Ихтисорот ва аббревиатурҳо	
БОСИ	Бонки осиеии сармоягузории инфрасохторӣ (БОСИ)
КҲМЗ	Кумитаи ҳифзи муҳити зист назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон
ММЗ	Муассисаи давлатии «Мудирияти минтақаи зеробишавандаи НБО Роғун»
ҶЭИ	Ҷанбаҳои экологӣ ва иҷтимоӣ
ТХС	Тарҳрезӣ, харид ва соҳтмон (ТХС)
ESHS	Экологӣ, иҷтимоӣ (аз ҷумла масъалаҳои ҳифзи меҳнат ва ҳамкорӣ бо ҷонибҳои манфиатдор), саломатӣ ва бехатарӣ (ESHS)
АТЭИ	Арзёбии таъсири экологӣ ва иҷтимоӣ (АТЭИ)
НИЭИ	Нақшаи идоракунии экологӣ ва иҷтимоӣ (НИЭИ)
СПТ	Сатҳи пурраи таъминот (обанбори НБО Роғун)
КБШ	Кумитаи баррасии шикоятҳо (КБШ)
НБО	Лоиҳаи гидроэнергетикӣ
ТПБС	Таҷрибаи пешрафтаи байналмилалии соҳа (TIIP)
СБМ	Созмони байналмилалии молиявӣ (СБМ)
ҶСК	Ҷамъияти саҳҳомии кушода (ҶСК)
км	Километр (км)
м	Метр (м)
м а.с.б.	Метри баландӣ аз сатҳи баҳр (м н.у.м.)
МИЛ	Мушовири идоракунии лоиҳа (МИЛ)
ГТЛ	Гурӯҳи татбиқи лоиҳаҳои соҳтмони иншооти энергетикӣ назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон (ГТЛ)
НИИЭИ	Нақшаи иловагии НИЭИ (НИИЭИ)

1. Пешгуфтор

Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон татбиқи соҳтмони Лоихаи гидроэнергетикии Роғун (НБО) дар дарёи Вахш дар Тоҷикистонро амалӣ менамояд. Соҳтмони НБО аз солҳои 1980-ум давра ба давра ва аз соли 2016 ба таври пайваста идома дорад. Лоиха сарбанди баландии 335 метр, обанбори масоҳаташ 170 километри мураббаъ ва дарозияш 70 километр, инчунин толори зеризаминии мошинҳоро бо иқтидори умумии насбшудаи 3 680 мегаватт дар бар мегирад. Соҳтмони Лоиха аз ҷониби Ҷамъияти саҳҳомии кушода (ҶСК) «НБО Роғун» анҷом дода мешавад.

Сарбанд тақрибан соли 2032 ба баландии ниҳоии худ — 1 300 метр аз сатҳи баҳр (м а.с.б.) — мерасад. Обанбор фавран то сатҳи пурраи таъминот (СПТ) 1 290 м н.у.м. пур карда намешавад, балки ҳар сол тадриҷан то нишондоди баландтар пур мешавад, то он даме ки бори аввал тақрибан соли 2038 ба СПТ мерасад. Гарчанде ки маҷрои дарёи Вахш дар баҳор ва тобистон ҳадди аксар аст, талабот ба нерӯи барқ бештар дар зимистон мебошад. Дар натиҷа, обанбор на танҳо пур карда шуда, дар сатҳи доимӣ нигоҳ дошта мешавад, балки дар зимистон кам ва дар тобистон пур мешавад. Сатҳи максималӣ аз соли 2032 то тақрибан 2038 сол ба марҳилаи баланд бардошта мешавад. То нимаи соли 2025 сатҳи обанбор 1 075 м.а.с.б. ва масоҳати он тақрибан 12 километри мураббаъ буд. То охири соли 2025 обанбор то нишондоди 1 100 м н.у.м. пур карда шуд ва масоҳати он тақрибан ба 17 километри мураббаъ расид.

Беш аз 6 700 хоҷагӣ ва 50 000 нафар дар 69 маҳалли аҳолинишин дар минтақае зиндагӣ мекунанд, ки дар натиҷаи пур кардани обанбор зери об мемонад ва бояд ба ҷойҳои нав кӯчонида шаванд. Муассисаи давлатии «Мудирияти минтақаи зеробшавандаи НБО Роғун» (ММЗ) барои идоракунии барномаи кӯчдиҳӣ ва дигар чорабиниҳои марбут ба минтақаи обанбор таъсис дода шудааст. То моҳи март соли 2025 зиёда аз 1 000 хоҷагӣ ва 10 000 нафар кӯчонида шудаанд; қисми боқимонда то соли 2032 марҳила ба марҳила кӯчонида мешавад.

Гурӯҳи татбиқи лоихаҳои соҳтмони иншооти энергетикӣ дар назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон барои назорат аз болои соҳтмони НБО аз ҷониби ҶСК «НБО Роғун», инчунин барои татбиқи барномаи кӯчдиҳӣ ва идоракунии обанбор, ки аз ҷониби ММЗ амалӣ мешавад, масъул мебошад. Бо мақсади таъмини тарҳрезӣ, соҳтмон ва истифодаи Лоиха мувофиқи стандартҳои ҳифзи экологӣ ва иҷтимоӣ, Арзёбии таъсири экологӣ ва иҷтимоӣ (АТЭИ) дар доираи грантҳои кӯмаки техникӣ аз Бонки Умумиҷаҳонӣ ва Бонки осиёии сармоягузори инфрасохторӣ гузаронида мешавад. АТЭИ ва абзорҳои марбут¹ ба он таъсирҳои эҳтимолиро ба одамон ва муҳити зист аз соҳтмони сарбанд, инчунин ҷойивазкунии ҷисмонӣ ва иқтисодии аҳоли дар натиҷаи пуршавии обанбор арзёбӣ мекунанд.

АТЭИ Нақшаи идоракунии экологӣ ва иҷтимоӣ (НИЭИ)-ро дар бар мегирад, ки тадбирҳои муайян мекунанд, ки бояд барои пешгирӣ ё коҳиш додани таъсирҳои назаррас ба одамон ва муҳити зист андешида шаванд. Дар байни таъсирҳои эҳтимолии марбут ба пуршавии обанбор аз байн рафтани якчанд пул аз болои дарёи Вахш ҳоҷад буд. Дар айнаи замон ин пулҳо робитаи байни маҳалҳои аҳолинишин дар соҳили чап, инчунин пайвасти онҳоро бо Роҳи байналмилалӣ, ки дар соҳили рост мегузарад ва дастрасиро ба шаҳри Роғун, Нуробод ва дигар ноҳияҳои

¹ Абзорҳои Арзёбии таҷдидшудаи таъсири экологӣ ва иҷтимоӣ (АТЭИ), як силсилаи замимаҳои техникӣ, инчунин Нақшаи идоракунии экологӣ ва иҷтимоӣ (НИЭИ)-ро дар бар мегиранд, ки тадбирҳои идоракунии таъсирҳои эҳтимолии экологӣ ва иҷтимоиро фаро мегирад. Дар замимаи АТЭИ оқибатҳои марбут ба маҳалҳои аҳолинишин дар соҳили чап вобаста ба аз даст рафтани пулҳо аз болои дарё арзёбӣ гардида, инчунин Ҳуҷҷати чаҳорҷӯбавӣ оид ба кӯчдиҳӣ ва барқарорсозии воситаҳои рӯзгузаронӣ ва Марҳилаи 2-и Нақшаи чорабиниҳо оид ба кӯчдиҳӣ ва барқарорсозии воситаҳои рӯзгузаронӣ барои солҳои 2017–2026 пешниҳод шудаанд.

Нақшаи иловагии идоракунии экологӣ ва иҷтимоӣ
Соҳтмони роҳ дар соҳили чап — Лоиҳаи НБО Роғун

Тоҷикистон таъмин мекунад, фароҳам меоранд. Бонки осиеи сармоягузори инфрасохторӣ (БОСИ) соҳтмони пули нави болои дарёро тақрибан 50 километр болотар аз сарбанд маблағгузорӣ мекунад.

Таъсирҳои марбут ба аз байн рафтани пулҳо — зиёд шудани масофа ва вақти сафар барои сокинони маҳалҳои аҳолинишини соҳили чап то соҳили рост — тавассути соҳтмони роҳ ва пули нави болои дарёи Хингоб коҳиш дода мешаванд.

Илова бар ин, роҳи дар соҳили чапи обанбори Роғун ҷойгиршуда пайвасти кӯтоҳтар, тамоми сол фаъол ва бефосилаи нақлиётро байни маҳалҳои аҳолинишини дар боло зикршуда, ки дар соҳили чапи обанбори Роғун қарор доранд, таъмин менамояд. Дар натиҷаи бозсозӣ ва соҳтмони қитъаҳои нав (аз ҷумла баровардани баъзе қитъаҳо аз минтақаи зериобмонӣ) дар ҷойҳои нисбатан мусоид, дарозии роҳ ҳадди ақал 10 километр коҳиш дода мешавад. Ба ин ҳисоб масофаи мавҷудае, ки воситаҳои нақлиёт барои гузаштан аз як соҳили дарёҳои Вахш ва Хингоб ба соҳили дигар ва убур намудани қитъаҳои душвори роҳ дар соҳили чап тай мекунанд, дохил намешавад.

Роҳ дар соҳили чап, ки деҳотро мепайвандад ва айни замон дастрасиро ба пулҳои мавҷуда таъмин мекунад, дар ҳолати бад қарор дорад. Дар ҳоли ҳозир, тибқи меъёрҳои нақлиёти Тоҷикистон, нигоҳдори он ба ҳадаи ҷамоатҳои маҳаллӣ нест ва ба ҳуди деҳаҳо вогузор шудааст, ки манбаъҳои назарраси даромад надоранд. Тавре дар поён тавсиф мешавад, роҳ аз якҷанд шохоб мегузарад, ки давра ба давра бар асари обхезиҳо хароб ё осеб мебинанд ва набудани захираҳои имкон намедиҳад, ки таъмири онҳо муддати тӯлонӣ анҷом дода шавад.

Роҳи мавҷуда аз якҷанд деҳа мегузарад, дар ҳоле ки баъзе маҳалҳои аҳолинишини дар масофаи муайян аз он ҷойгиранд. Дар робита ба ин, Бонки осиеи сармоягузори инфрасохторӣ (БОСИ) инчунин таҷдиди роҳи мавҷударо, ки айни замон деҳаҳои соҳили чапро мепайвандад, соҳтмони роҳҳои нав барои пайвасти кардани деҳаҳои дурдаст ва дароз кардани роҳ то пули навро маблағгузорӣ мекунад, то дастрасии оянда ба он таъмин гардад («Лоиҳа»). Тавре дар поён шарҳ дода мешавад, роҳи нав дар бисёр мавридҳо хатсайри роҳи мавҷударо тақрор мекунад.

Корҳои соҳтмони роҳи соҳили чап тибқи ҷадвале анҷом дода мешаванд, ки нисбат ба татбиқи НИЭИ-и НБО Роғун суръатноктар аст. Ғайр аз ин, соҳтори ташкилӣ ва қарордоии соҳтмони роҳ аз соҳтори барномаи соҳтмони НБО то андозае фарқ мекунад. Ин омилҳо зарурати таҳияи НИЭИ-и махсуси мушаххаси майдонро барои корҳои роҳсозӣ ба миён меоранд, то хавфҳои соҳтмони роҳ, ки бисёре аз онҳо аллакай дар АТЭИ ва НИЭИ муайян шудаанд, идора карда шаванд. Маҳз бо ҳамин мақсад Нақшаи иловагии НИЭИ (НИИЭИ) таҳия шудааст.

2. Нақшҳо ва масъулиятҳои ташкилотӣ

Ташкилотҳои асосие, ки барои банақшагири, татбиқ ва назорати Лоиҳа масъуланд, дар Ҷадвали 1 нишон дода шудаанд.

Ҷадвали 1. Нақшҳо ва масъулиятҳои ташкилотӣ

<i>Ташкилот</i>	<i>Нақш</i>
Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон	Соҳиби Лоиҳа, Қарзгиранда. Масъулияти умумии татбиқи Лоиҳаҳо ба дӯш дорад.
Вазорати молия	Барои ҳамоҳангсозии кӯмаки хориҷӣ масъул мебошад.

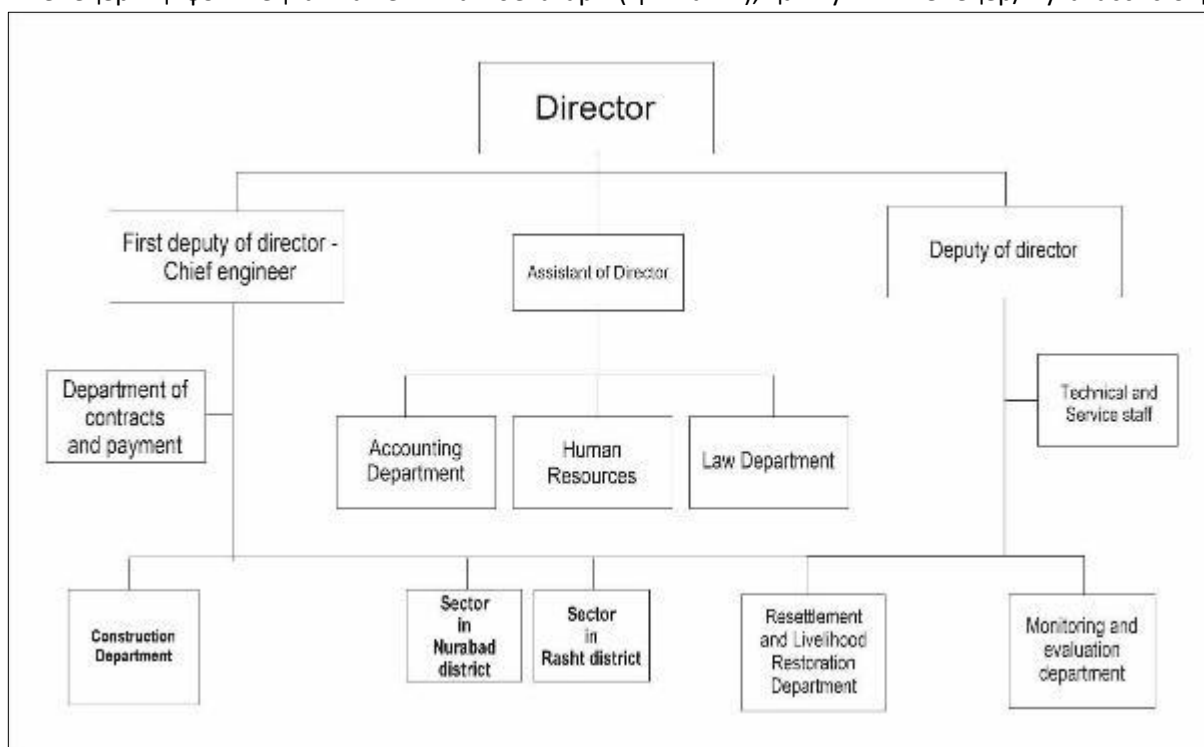
**Нақшаи иловагии идоракунии экологӣ ва иҷтимоӣ
Соҳтмони роҳ дар соҳили чап — Лоиҳаи НБО Роғун**

<i>Ташкилот</i>	<i>Нақш</i>
Вазорати нақлиёт	Барои муқаррар намудани стандартҳо барои роҳҳои ҷамъиятӣ ва назорати салоҳияти мақомоти маҳаллӣ оид ба роҳҳо масъул аст.
Институти давлатии лоиҳакашии инфрасохтори нақлиёт	Барои тарҳрезии роҳи категорияи V дар соҳили чап масъул мебошад.
Ноҳияи Нуробод	Мақомоти маҳаллии ҳокимият, ки барои нигоҳдории роҳҳои категорияи V, аз ҷумла роҳи таҷдидшаванда дар соҳили чап ва роҳҳои воридшавӣ масъул аст.
Гурӯҳи татбиқи лоиҳаҳои соҳтмони иншооти энергетикӣ дар назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон (ГТЛ)	<ul style="list-style-type: none"> • Назорат аз болои фаъолияти экологӣ ва иҷтимоии ҶСК «НБО Роғун» ва ММЗ, ҳамкорӣ бо қарздиҳандагони байналмилалӣ. • Ташкилоти қарордодӣ барои Мушовири идоракунии лоиҳаи Роғун (МИЛ) ва соҳтмони НБО Роғун. • Ташкилоти қарордодӣ барои тарҳрезӣ ва соҳтмони роҳи соҳили чап.
Ҷамъияти саҳҳомии кушода (ҶСК) «НБО Роғун»	Масъул барои соҳтмони НБО Роғун.
Муассисаи давлатии «Мудирияти минтақаи зериобшавандаи НБО Роғун» (ММЗ)	<ul style="list-style-type: none"> • Масъул барои татбиқи чораҳо ҷиҳати пешгирии ҷӯшиш додани таъсирҳо, ки бо пуршавии обанбор вобастаанд, аз ҷумла кӯчонидан ва барқарорсозии воситаҳои рӯзгузарони шаҳсони зарардида аз обанбор. • Ташкилоти иҷроия барои соҳтмони роҳ, аз ҷумла назорат аз болои фаъолияти экологӣ ва иҷтимоии пудратчии роҳсозӣ.
Намояндаи корфармо (НК)/Мушовири идоракунии лоиҳа (МИЛ)	Масъул барои назорати фаъолияти техникӣ ва экологӣ/иҷтимоии пудратчӣ оид ба соҳтмони НБО Роғун аз номи ГТЛ ва ҶСК «НБО Роғун» (Корфармо).
Пудратчии тарҳрезӣ, харид ва соҳтмон (ТХС)	Масъул барои соҳтмони роҳи соҳили чап, аз ҷумла риояи иҷозатномаҳо ва ҳамин Нақшаи иловагии НИЭИ (НИИЭИ).
Кумитаи ҳифзи муҳити зист назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон	<ul style="list-style-type: none"> • Масъул барои гузаронидани экспертизаи давлатии экологӣ (арзёбӣ бо асоси НИИЭИ ва лоиҳаи ниҳоӣ) • Масъул барои додани иҷозатномаҳои экологӣ ба пудратчӣ барои соҳтмони таҷҳизоти резакунӣ, корхонаҳои бетон, манбаъҳои истгоҳии доимии партов, истгоҳҳои сӯзишворӣ, конҳо/тӯдаҳои хок ва ташкил кардани идораи партовҳо ва нобудкунии онҳо
Ҳадамоти назорати давлатии бехатарии корҳо дар соҳаи саноат ва истихроҷи маъдан назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон	Масъул барои танзими давлатӣ оид ба ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ, инчунин додани иҷозатномаҳо барои истифодаи кранҳо ва дигар таҷҳизоти борбардор.
Оҷонсии хоҷагии ҷангали давлатӣ назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон	<ul style="list-style-type: none"> • Масъул барои идораи заминҳои ҷангали давлатӣ дар Тоҷикистон, аз ҷумла заминҳое, ки ҳамчун чарогоҳ истифода мешаванд • Дар қабули қарорҳо оид ба гузаронидани заминҳои ҷангали давлатӣ ба категорияҳои дигари истифодаи иштирок мекунад
Шаҳри Роғун	Мақомоти маҳалли ҳокимият масъул барои:

**Нақшаи иловагии идоракунии экологӣ ва иҷтимоӣ
Сохтмони роҳ дар соҳили чап — Лоиҳаи НБО Роғун**

<i>Ташкилот</i>	<i>Нақш</i>
	<ul style="list-style-type: none"> • Ҳамоҳангсозӣ бо ММЗ оид ба ҳамкорӣ бо сокинон ва дигар шахсоне, ки сохтмони роҳ ва пулҳо метавонад онҳоро ба таври мустақим ё ғайримустақим таъсир расонад (ҷамоатҳо ва мақомоти маҳаллӣ) • Таъйин намудани заминҳо барои истифодаи муваққатӣ ба пудратчӣ (ҷамоатҳо) • Нигоҳдории роҳҳои категорияи V, аз ҷумла роҳи таҷдидшаванда дар соҳили чап ва роҳҳои воридшавӣ
Ноҳияи Нуробод	Мақомоти маҳаллӣ, ки барои нигоҳдории роҳҳои категорияи V, аз ҷумла роҳи таҷдидшаванда дар соҳили чап ва роҳҳои воридшавӣ масъул мебошад.
Ҷамоати Сичароғи шаҳри Роғун	
Ҷамоати Иззатулло Ҳалимови ноҳияи Нуробод	Масъул барои пешниҳод кардани маълумот оид ба маҳалҳои аҳолинишин ва шумораи аҳоли, ҳамчунин барои иштирок мустақим дар баррасии шикоятҳо (аъзои фаъол дар Комитети баррасии шикоятҳо — КБШ).
Бонки осиеии сармоягузори инфрасохторӣ (БОСИ)	Созмони байналмилалии молиявӣ (СБМ), ки барои маблағгузори роҳи соҳили чап ва қисман барои маблағгузори сохтмони НБО Роғун масъул мебошад.
Бонки Умумиҷаҳонӣ, БОСИ, Бонки осиеии рушд, Бонки исломии рушд ва дигар институтҳои байналмилалии молиявӣ (ИБМ)	Созмонҳои байналмилалии молиявӣ (СБМ), ки барои маблағгузори сохтмони НБО Роғун масъул мебошанд.

ММЗ дорои сохтори ҳуби ташкилии идоракунӣ барои барномаҳои кӯчонидан мебошад ва Менеҷери ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ (ҲМ ва ТБ), ҳамчунин Менеҷер/мутахассис оид

Расми 1. Сохтори ташкилии ММЗ

**Нақшаи иловагии идоракунии экологӣ ва иҷтимоӣ
Соҳтмони роҳ дар соҳили чап — Лоиҳаи НБО Роғун**

ба масъалаҳои экологӣ ва иҷтимоӣ (E&S) таъин кардааст, ки ин ҷанбаҳоро дар фаъолияти худ идора мекунад, аз ҷумла соҳтмони роҳҳо дар соҳили чап. Ин соҳтор дар Расми 1 нишон дода шудааст.

Менеҷери ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ (ҲМ ва ТБ) дар Шуъбаи соҳтмон кор хоҳад кард, ва мутахассис оид ба муҳити зист дар Шуъбаи кӯчонидан ва барқарорсозии воситаҳои рӯзгузаронӣ фаъолият мекунад.

Шикоятҳои ҷонибҳои манфиатдори беруна аз ҷониби комиссияи механизми баррасии шикоятҳо (МРЖ) ММЗ баррасӣ мешаванд, ва шикоятҳои кормандон — аз ҷониби Шуъбаи кадрҳо.

ММЗ талаб мекунад, ки дар ҳайати калидии пудратчӣ Менеҷери доимии ҲМ, ТБ ва ҳифзи муҳити зист (ҲМЗ) бо таҷрибаи мувофиқ дар татбиқи барномаҳои экологӣ ва иҷтимоӣ дар лоиҳаҳои соҳтмони шабех дохил шавад.

Илова бар ин, пудратчӣ бояд таъмин намояд, ки сарварони ҳамаи бригадаҳои корӣ аз омӯзише гузаранд, ки дар он таъсироти эҳтимолие, ки фаъолияти бригадаҳои онҳо метавонад ба вучуд орад, ва тадбирҳои коҳишдиҳӣ барои пешгирии ё назорат кардани ин таъсирот, баррасӣ мешаванд. Ин омӯзиш бояд аз ҷониби Менеҷери хизмати ҲМ, ТБ ва ҳифзи муҳити зисти ММЗ пеш аз гузаронидан тасдиқ шавад².

3. Пойгоҳи ҳуқуқӣ ва меъёрӣ

3.1. Қонунгузорӣ ва санадҳои меъёрии Ҷумҳурии Тоҷикистон

Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон маҷмӯи талаботи қонунгузорӣ ва санадҳои меъёрӣ амал мекунад, ки ба ҷанбаҳои экологӣ ва иҷтимоии татбиқи Лоиҳа татбиқ карда мешаванд, аз ҷумла талаботҳои, ки дар Ҷадвали 2 оварда шудаанд.

Ҷадвали 2. Қонунгузорӣ ва санадҳои меъёрии Ҷумҳурии Тоҷикистон, марбут ба лоиҳа

<i>Закон / Кодекс / Постановление</i>	<i>Соответствующая тема</i>
Кодекси об, апрели соли 2020 (№ 1688)	Истифодаи об, иҷозатномаҳо, тарҳрезӣ, идоракунии, тақсимот
Кодекси меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 23 июли соли 2016 (№ 1329)	Ҳуқуқҳои кормандон ва кӯдаконро ҳифз менамояд. Ба амалияи идоракунии қувваи корӣ дар доираи лоиҳа ворид карда шудааст.
Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи баробарӣ ва барҳам додани ҳама гуна шаклҳои таъбиз», 22 июни соли 2022 (№ 1890)	Муайян менамояд заминаи ҳуқуқиро барои ҳифз аз таъбиз, аз ҷумла шаклҳои мустақим ва ғайримустақим, озору таъқиб ва ҷудосозӣ. Манъи таъбиз ба таъбиз вобаста ба наҷод, чинс, дин, миллат, синну сол, маъҷубӣ ва дигар асосҳо паҳн мегардад.
Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи пешгирии зӯрварӣ дар оила», қабулшуда соли 2013 ва бо тағйири иловаҳо соли 2024 (№ 954)	Ба мубориза бар зидди зӯрварии ҷисмонӣ, равонӣ, иқтисодӣ ва ҷинсӣ равона гардидааст. Пешбинӣ менамояд ҳифзи аъзои оила, додани амрномаи муҳофизатӣ ба муҳлати 15–30 рӯз

² Интизор меравад, ки менеҷерони ҲМ, ТБ ва ҲМЗ ҳам ММЗ ва ҳам пудратчӣ ҳангоми таҳияи маводҳои мувофиқи омӯзишӣ бо менеҷери ҲМ, ТБ ва ҲМЗ-и НБО-и Роғун машварат хоҳанд кард.

**Нақшаи иловагии идоракунии экологӣ ва иҷтимоӣ
Соҳтмони роҳ дар соҳили чап — Лоиҳаи НБО Роғун**

<i>Закон / Кодекс / Постановление</i>	<i>Соответствующая тема</i>
	нисбат ба шахси зуровар, инчунин ҷавобгарии ҷиноятӣ барои латукӯби мунтазам ва шиканҷа.
Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи муроҷиатҳои шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ», 23.07.2016 (№ 1339)	Муносибатҳоро вобаста ба тартиби пешниҳод ва баррасии муроҷиатҳои шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ, бо мақсади ҳифзи ҳуқуқ, озодиҳо ва манфиатҳои қонунии онҳо ба мақомоти давлатӣ, мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот, иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ, ташкилотҳо, муассисаҳо ва корхонаҳо, новобаста аз шакли ташкилию ҳуқуқиашон, танзим менамояд.
Қонун «Дар бораи ҳифзи муҳити зист», 2 август 2011 (№ 760, бо тағйиротҳои соли 2014, 2017)	Стандартҳои ҳифзи муҳити зист
Қонун «Дар бораи экспертизаи экологӣ», 16 апрели 2012 (фармон № 4, бо тағйиротҳои 2005, 2007, 2012) ва Қонун «Дар бораи арзёбии таъсир ба муҳити зист», 18 июли 2017 (№ 532)	Экспертизаи экологӣ барои роҳҳо, эҳтимолан барои конҳо
Қонун «Дар бораи ҳифзи олами ҳайвонот», 15 январ 2008 (№ 354)	Ҳифзи фауна
Қонун «Дар бораи мониторинги экологӣ», 2011 (№ 707, бо тағйироти соли 2014)	Маълумоти мониторингӣ, ҷалби ҷомеа ба мониторинг
Қонун «Дар бораи истеҳсол ва истифодаи партовҳо», 2002 (№ 44, бо тағйироти соли 2011 № 736)	Идоракунии партовҳо ва истифодаи дубора
Қонун «Дар бораи ҳифзи ҳавои атмосфера», 1996 (№ 3, бо тағйиротҳои 1997, 2007, 2012)	Ҳифзи сифати ҳаво
Қонун «Дар бораи ҳифзи хок», 2009 (№ 685)	Ҳифзи хок
Қонун «Дар бораи захираҳои зеризаминӣ», 1994 (№ 983, бо тағйиротҳои 1995, 2008, 2010, 2013)	Ҳифзи захираҳои зеризаминӣ
Қонун «Дар бораи ҳифз ва истифодаи олами растаниҳо», 2004 (№ 5, бо тағйиротҳои 2007, 2008)	Ҳифзи растаниҳо ва дарахтон
Қонун «Дар бораи ҳифзи растаниҳо», 2019 (№ 1567)	Ҳифзи растаниҳо
Кодекси ҷангал, 2011 (№ 761)	Ҳифз ва истифодаи ҷангалҳо
Қонун «Дар бораи минтақаҳои махсуси ҳифзшавандаи табиӣ», 2011 (бо тағйирот аз 27 ноябри 2014)	Минтақаҳои махсуси ҳифзшаванда
Кодекси замин, 1996 (№ 327, бо тағйиротҳои 1999, 2001, 2004, 2006, 2008, 2011, 2012, 2016)	Истифодаи оқилона ва ҳифзи заминҳо, ҳосилнокии хок
Қонун «Дар бораи идоракунии захираҳои замин», 2008 (№ 356)	Харитасозӣ, тарҳрезӣ ва истифодаи оқилонаи замин
Қонун «Дар бораи арзёбии замин», 2001 (№ 356, бо тағйироти соли 2007)	Арзёбии кадастрии замин
Қонун «Дар бораи ислоҳоти замин», 1992 (бо тағйиротҳои 1997, 2006)	Идоракунии замин, ҳуқуқи соҳибӣ, истифода ва иҷора

**Нақшаи иловагии идоракунии экологӣ ва иҷтимоӣ
Соҳтмони роҳ дар соҳили чап — Лоиҳаи НБО Роғун**

<i>Закон / Кодекс / Постановление</i>	<i>Соответствующая тема</i>
Қонун «Дар бораи арзиши замин», 2001 (бо тағйироти соли 2007)	Арзёбии замин
Кодекси меҳнат, 2016 (№ 1329, бо тағйиротҳо)	Ҳуқуқ ва озодиҳои корфармоён ва кормандон
Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи қоидаҳои аттестатсия намудани ҷойҳои корӣ вобаста ба шароити меҳнат», 2014 (№ 429)	Ҳифзи меҳнат, меъёрҳои бехатарӣ ва гигиена
Қонун «Дар бораи бехатарии санитарӣ-эпидемиологӣ барои аҳоли», 2003 (№ 49, бо тағйиротҳои 2008, 2011, 2013)	Ҳуқуқ ва вазифаҳо вобаста ба тозагии ҳаво, об, партовҳо, манзилҳо, шароити кор, назорати бемориҳо
Қонун «Дар бораи фаъолиятҳои гидрометеорологӣ», 2002 (№ 86, бо тағйироти 2016)	Мониторинг барои муайян кардани шароитҳои мушаххас
Кодекси нақлиёти автомобилӣ (Қонун № 1689)	<ul style="list-style-type: none"> • Танзими истифодаи нақлиёт дар роҳҳои умумӣ, аз ҷумла интиқоли борҳои калонҳаҷм ва хатарнок • Иҷозатномагирии ронандагон, мутобик будани нақлиёт, маҳдудиятҳои суръат ва назорати дастрасӣ
Қонун «Дар бораи роҳҳо ва фаъолияти онҳо» (моддаи 46)	Интиқоли борҳои хатарнок
Низомнома «Дар бораи санҷиши техникии воситаҳои нақлиёт ва литсензиягузорӣ», 2005	Тартибҳо барои тафтиш ва иҷозатномагирӣ
Қонун «Дар бораи нақлиёти автомобилӣ» (Қонун № 477)	Қонунҳои умумӣ: вазифаҳои операторон, стандартҳои бехатарӣ, протоколҳои истифода

3.2. Ҷӯдадорҳои байналмилалӣ

Ҷӯдадорҳои асосии байналмилалӣ, ки ба Лоиҳа татбиқ мешаванд, конвенсияҳои байналмилалии Созмони Байналмилалии Меҳнат (СБМ) мебошанд, ки ба қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ворид шудаанд. Ба онҳо дохил мешаванд:

- Меҳнати маҷбурӣ (C029) ва Манъ кардани меҳнати маҷбурӣ (C105)
- Синни пасттарин барои корфармой (C138) ва Бадтарин шаклҳои меҳнати кӯдакон (C182)
- Таъъиз (C111)
- Озодии иттиҳодияҳо ва ҳуқуқ ба ташкили иттиҳодияҳо (C087)
- Ҳуқуқ ба ташкили иттиҳодияҳо ва музокироти коллективӣ (C098)
- Музди баробар барои кори баробар (C100)

3.3. Стандартҳои байналмилалӣ

Чунон ки қаблан қайд карда шуд, лоиҳа аз ҷониби Бонки осиёии сармоягузориҳои инфрасохторӣ (БОСИ) маблағгузорӣ мешавад. БОСИ Чаҳорҷӯбавии экологӣ ва иҷтимоӣ (ЧЭИ) таҳия кардааст, ки нашри охиринаи он соли 2024 қабул гардид. Дар доираи ин барнома се Стандарти талаботи экологӣ ва иҷтимоӣ (СЭИ) муқаррар шудаанд, ки нишондиҳандаҳои ҳадди ақалиро барои масъалаҳои экологӣ ва иҷтимоӣ муайян мекунанд ва бояд дар ҳамаи лоиҳаҳои маблағгузоришаванда аз ҷониби БОСИ риоя карда шаванд. ЧЭИ ва СЭИ дар Замимаи А оварда шудаанд; СЭИ дарбар мегиранд:

- СЭИ 1: Арзёбӣ ва идоракунии масъалаҳои экологӣ ва иҷтимоӣ
- СЭИ 2: Тасарруфи замин ва кӯчонидани маҷбурӣ. Дар айни замон Лоиҳа ба таври қисман ба 27 хоҷагӣ таъсир мерасонад, аз ҷумла 1 бинои истиқоматӣ ва 45 бинои ғайриистіқоматӣ ва иншооти ёрирасон. Агар муайян карда шавад, ки касе ба кӯчонидан дучор шудааст, таъсирҳо мутобиқи талаботи Нақшаи амал оид ба кӯчонидан ва Нақшаи ҳамроҳи барқарорсозии воситаҳои рӯзгузаронӣ баррасӣ карда мешаванд.
- СЭИ 3: Мардуми бумӣ. Ин стандарт татбиқ намешавад, зеро лоиҳа ба мардуми бумӣ дахл надорад.

СЭИ 1 талаб мекунад, ки Таҷрибаи пешрафтаи байналмилалии соҳа (Good International Industry Practice, GIIP) барои пешгирӣ ё кам кардани таъсироти эҳтимоли дар ҳамаи марҳилаҳо — тарҳрезӣ, соҳтмон, ба кор даровардан, эксплуатация ва барҳам додани лоиҳаҳо татбиқ карда шавад. Стандартҳои GIIP, ки бештар эътироф шудаанд, инҳоянд: Роҳнамоҳо оид ба муҳити зист, саломатӣ ва бехатарӣ (Environmental, Health and Safety, EHS), ки аз ҷониби Гурӯҳи Бонки Ҷаҳонӣ таҳия шудаанд, ки се роҳнамои онҳо ба лоиҳаи мазкур дахл хоҳанд дошт.

- Роҳнамоҳои умумӣ оид ба ҳифзи муҳити зист, саломатӣ ва бехатарӣ (Environmental, Health and Safety, EHS) аз ҷониби Гурӯҳи Бонки Умумиҷаҳонӣ (Замимаи Б)
- Роҳнамоҳо оид ба истихроҷи маводи соҳтмонӣ (Замимаи В)
- Роҳнамоҳои умумӣ барои роҳҳои пулакӣ (Замимаи Г — роҳҳои нав пулакӣ нахоҳанд буд, аммо роҳнамо талаботҳои дахлдорро аз Таҷрибаи пешрафтаи байналмилалии соҳа барои соҳтмони роҳҳо дар бар мегирад)

3.4. Иҷозатҳо ва мувофиқаҳо

Ба ҷуз гузаронидани экспертизаи экологӣ барои Лоиҳа, ки дар Ҷадвали 1 нишон дода шудааст, Кумитаи ҳифзи муҳити зист инчунин ба пудратчӣ иҷозатномаҳо барои иншоот ва намудҳои фаъолияти зеринро медиҳад:

- Таҷҳизоти резакунӣ
- Корхонаҳои бетон
- Нуқтаҳои сӯзишворӣ
- Конҳо ва майдонҳои коркарди хок
- Ҷамъовариҳои об (манбаъҳои зеризаминӣ ё рӯизаминӣ)
- Истеҳсол ва нобудсозии партовҳо
- Манбаъҳои статсионари партовҳои маводи олудакунанда ба атмосфера (масалан, генераторҳо)

Илова бар ин, Ҳадамоти назорати давлатии бехатарии корҳо дар саноат ва кӯҳкорӣ барои истифодаи кранҳо ва дигар таҷҳизоти борбардор иҷозат медиҳад.

4. Тавсифи Лоиҳа

4.1. Роҳ

Роҳҳое, ки бояд иваз карда шаванд, тақрибан 40 километр роҳҳои мавҷуда байни Сайидон ва Лабичар ва ҳамчунин тақрибан 15 километр роҳҳои шабеҳро дар бар мегиранд, ки дастрасӣ барои деҳаҳои соҳили чапро ба роҳи асосӣ таъмин мекунанд. Ин роҳҳо роҳҳои расмӣ набуда, дар қаламрави ҳуқуқии шаҳракҳо ё ҷамоатҳо қарор надоранд; воқеан, онҳо хатсайрҳои ғайрирасмӣ мебошанд, ки нигоҳубини онҳо аз ҷониби ҷомеаҳои маҳаллӣ ва ҷамоатҳо анҷом дода мешавад. Роҳҳо бо тарзи пӯшишҳои нопурраи хокӣ сохта шудаанд ва системаи ҷорӣ кардани об дар онҳо ё хеле маҳдуд ва ё умуман вучуд надорад, ки онҳоро ба осебпазирӣ бар асари боришот ва ҷорӣ шудани оби рӯизаминӣ дучор мекунад. Ҷараёнҳои оби доимӣ ва муваққатӣ аз роҳ убур мекунанд, ки дар натиҷа дар баъзе мавсимҳо ҳаракат ғайримумкин мешавад, вақте ки роҳ бо ҷорӣ шудани сел ё оббанд мешавад. Дар баъзе ҳолатҳо, қисматҳои алоҳидаи роҳ метавонанд пас аз фӯрӯравӣ ё таъсири ҷараёнҳои селӣ чанд ҳафта ё моҳҳо баста шаванд. Дар аксҳои зер қисматҳои намунавии роҳи мавҷуда дар ҳолати ҳавои хушк нишон дода шудаанд.

Лоиҳа инчунин соҳтмони якчанд пулҳои доимӣ ва муваққатиرو дар бар мегирад. Ҳамаи хавфҳо ва тадбирҳои коҳишдиҳӣ бо онҳое, ки барои роҳ пешбинӣ шудаанд, якхела мебошанд. Лутфан хусусиятҳои техникийи пулҳои пешниҳодшударо дар зер бинед.

Нақшаи иловагии идоракунии экологӣ ва иҷтимоӣ
Сохтмони роҳ дар соҳили чап — Лоиҳаи НБО Роғун

Расми 2. Қисматҳои намунавии роҳи мавҷуда дар ҳавои хушк (июни 2025)

Роҳи нави сохтмонӣ, ки барои иваз намудани роҳҳои мавҷуда пешбинӣ шудааст, тақрибан аз 11 км дуртар аз сарбанд оғоз ёфта, дар масофаи 40,5 км байни Сайидон ва Лабичар тӯл мекашад, ҳамзамон 12,5 км роҳҳои дастрасӣ барои пайвасти кардани деҳаҳои берун аз хатсайрҳои асосӣ сохта мешаванд. Тақрибан нисфи роҳи асосӣ (20 км) ва ҳамаи роҳҳои дастрасӣ дар хатсайрҳо ва маҳалли ҷудокунии мавҷудаи роҳҳои ҳозира гузаронида мешаванд. Боқимондаи 20 км роҳи асосӣ дар қитъаи нав сохта мешавад, ҳарчанд аксар вақт он наздик ба роҳи мавҷуда хоҳад буд. Дар ҷойҳое, ки роҳҳои мавҷуда аз миёни деҳаҳо мегузаранд, роҳи нави ба ҳамон хатсайр пайравӣ намуда, аз ҳамон маҳалли ҷудокунии мавҷуда истифода мекунад, бе он ки бо боғҳо ё манзилҳои истиқоматӣ, ба истиснои 27 ҳоҷагии зарардида, ки дар боло тавсиф шудаанд, даҳлат кунад. Хатсайрҳои роҳҳои кӯҳна ва нави зер оварда шудаанд.³

³ Дар расм, роҳи асосии мавҷуда бо ранги кабуд, роҳи нави асосӣ бо ранги зард ва роҳҳои воридшавӣ бо ранги сурх нишон дода шудаанд.

**Нақшаи иловагии идоракунии экологӣ ва иҷтимоӣ
Соҳтмони роҳ дар соҳили чап — Лоиҳаи НБО Роғун**

Роҳи нав ҳамчун роҳи категорияи V мувофиқи стандартҳои тоҷикӣ барои роҳҳои автомобилгарди умумӣ (банди 4.13 ГОСТ 33100-2014 «Қоидаҳои тарҳрезии роҳҳои автомобилӣ») тарҳрезӣ ва сохта хоҳад шуд. Дар Ҷадвали 3 хусусиятҳои техникий барои роҳ, ки ба Институти тарҳрезии инфрасохтори нақлиёт пешниҳод шудаанд ва лоиҳаи ниҳой таҳия шудааст, оварда шудаанд.

Ҷадвали 3. Хусусиятҳои техникий роҳи нави категорияи V

<i>№.</i>	<i>Унсурҳои тарҳрезӣ</i>	<i>Роҳи соҳили чап</i>
1	Намудҳои кор	Соҳтмони нав
2	Категорияи роҳ	V
3	Дарозии соҳтмон (км)	40,0 (12,5 км роҳҳои вурӯд)
4	Теъдоди хатҳои ҳаракат	1
5	Паҳноии роҳ (м)	4,5
6	Паҳноии саҳни заминӣ (м)	7.5 (дар сурати маҳдудиятҳои топографӣ метавонад то 6.5 коҳиш дода шавад)
7	Категорияи пӯшиши роҳ	Гузаришӣ (пойгоҳи қабатӣ аз шағал ва хок)
8	Намуди пӯшиши роҳ	Шағал/Қум (дар оянда метавонад бо пайвандҳои органикий мустаҳкам карда шавад)
9	Борҳои тарҳрезӣ: – Роҳ – Соҳтмони сунъӣ	<ul style="list-style-type: none"> • Роҳ: АК10.0 (≈4 тонна) • Иншооти сунъӣ: НК14 (≈5,6 тонна)
10	Соҳторҳои сунъӣ (пулҳои миёна ва калон, қубурҳо, иншооти убури об, блокҳои дренаж ва ғайра)	≈ 135 ҳамагӣ, аз ҷумла: <ul style="list-style-type: none"> • 3 пул • 35 қубур/иншооти обгузарон • Дигарҳои ишоранашуда
11	Чорсӯҳои роҳрави нақлиёт	Не
12	Биноҳо ва иншооти хизматрасонии роҳ ва нақлиёти автомобилӣ	Не

Тарҳрезии мушаххаси роҳи категорияи V метавонад вобаста ба хусусиятҳои лоиҳа, релеф (масалан, ҳамвор ё кӯҳӣ), шароити иқлимӣ ва таъйиноти роҳ фарқ кунанд. Унсурҳои асосии қисми буриши роҳи категорияи V, инчунин ҳалли тарҳрезии кунунӣ барои роҳ дар соҳили чап, иборатанд аз:

- **Зерсатҳи роҳ:** Ин асоси роҳ аст, ки аз хок ё шағал ташкил ёфта, устувории тамоми соҳторро таъмин мекунад. Барои роҳи соҳили чап, паҳноии он 6,5 м хоҳад буд.
- **Пӯшиши роҳ:** Он аз қабатҳои иборат аст, ки бар зерсатҳ гузошта мешаванд, аз ҷумла қабати асосӣ ва қабати болоӣ, ки вобаста ба шароити иқлимӣ ва сарбориҳо (масалан, санги шикаста, хок, бетон асфалтӣ) метавонанд фарқ кунанд. Дар ин ҳолат рӯи роҳ аз сангрез ё шағал сохта шуда, паҳнояш 4,5 м хоҳад буд, ба ҷуз баъзе қисмҳои қач, ки дар он ҷо паҳноӣ каме бештар аст.
- **Қисми ҳаракати нақлиёт:** Қисми роҳ, ки барои ҳаракати нақлиёт дар рӯи роҳ пешбинӣ шудааст. Роҳҳои категорияи V метавонанд як ё ду хатти ҳаракат дошта бошанд ва метавонанд бо аломатҳои роҳ ё хатҳои паҳлӯӣ нишон дода шаванд. Дар ин ҳолат, роҳ як хатти ҳаракат бе аломат хоҳад дошт.

**Нақшаи иловагии идоракунии экологӣ ва иҷтимоӣ
Сохтмони роҳ дар соҳили чап — Лоиҳаи НБО Роғун**

- **Канорҳо:** Қитъаҳои замин дар паҳлӯи роҳ, ки бехатарии ҳаракати нақлиётро таъмин намуда, имкони бозистодани муваққати роҳро фароҳам меоранд. Баъзе қисмҳо канорҳои танг то паҳноии 1,5 м доранд.
- **Системаи обгузаронӣ:** Вобаста ба релеф ва сатҳи оби зеризаминӣ, унсурҳои обгузаронӣ метавонанд барои пешгирии осеб ба рӯйпӯши роҳ аз обҳои рӯизаминӣ ё обшавии барф пешбинӣ шаванд. Дар чунин ҷойҳо каналҳои обгузари камчуқур дар паҳлуи роҳ ҷойгир мешаванд.

Дар қитъаи тарҳрезӣшудаи роҳ сохтмони се пул пешбинӣ шудааст.

Ҷадвали 4. Хусусиятҳои техникийи пули №1

№	Номи нишондиҳанда	Воҳиди ченак	Қимати нишондиҳанда
	Оғоз: ПК 56 + 70 – Анҷом: ПК 58 + 00		
1	Категорияи пул	–	V
2	Дарозии умумии пул	м	131,00
3	Тарҳи пул	м	33,0×63,0×33,0
4	Паҳнои пул, аз ҷумла:	м	9,4
	– Қисми ҳаракат байни панҷараҳо (равшанӣ)	м	6,5
	– Роҳравҳо	м	2×1,0
5	Масоҳати умумии пул, аз ҷумла:	м ²	1231,7
	– Қисми ҳаракат	м ²	851,5
	– Роҳравҳо бо панҷараҳои муҳофизатӣ	м ²	380,0

Ҷадвали 5. Хусусиятҳои техникийи пули №2

№	Номи нишондиҳанда	Воҳиди ченак	Қимати нишондиҳанда
	Оғоз: ПК 265 + 25 – Анҷом: ПК 266 + 10		
1	Категорияи пул	–	V
2	Дарозии умумии пул	м	82,22
3	Тарҳи пул	м	24×33×24

**Нақшаи иловагии идоракунии экологӣ ва иҷтимоӣ
Соҳтмони роҳ дар соҳили чап — Лоиҳаи НБО Роғун**

№	Номи нишондиҳанда	Воҳиди ченак	Қимати нишондиҳанда
4	Паҳнои пул, аз ҷумла:	м	9,4
	– Қисми ҳаракат байни панҷараҳо (равшанӣ)	м	6,5
	– Роҳравҳо	м	2×1,0
5	Масоҳати умумии пул, аз ҷумла:	м ²	772,7
	– Қисми ҳаракат (роҳрави нақлиёт)	м ²	534,3
	– Роҳравҳо бо панҷараҳои муҳофизатӣ	м ²	238,4

Ҷадвали 6. Хусусиятҳои техникӣ пули №3

№	Номи нишондиҳанда	Воҳиди ченак	Қимати нишондиҳанда
	Оғоз: ПК 400+15 – Анҷом: ПК 402+45		
1	Дарозии умумии пул	м	230,0
2	Тарҳи пул	м	24+168,6+12
3	Паҳнои пул, аз ҷумла:	м	10,5
	Андозаи қисми ҳаракат	м	6,5
	– Роҳравҳо	м	2×1,0
4	Масоҳати умумии пул, аз ҷумла:	м ²	2320,5
	– Қисми ҳаракат	м ²	1495,0
	– Роҳравҳо бо панҷараҳои муҳофизатӣ	м ²	460,0

Ҷадвали 7. Хусусиятҳои техникӣ пули муваққатии №1

№	Номи нишондиҳанда	Воҳиди ченак	Қимати нишондиҳанда
	Оғоз: ПК 4 + 91.742 – Анҷом: ПК 5 + 35.523		
1	Дарозии умумии пул	м	42,6
2	Тарҳи пул	м	1×42,6

**Нақшаи иловагии идоракунии экологӣ ва иҷтимоӣ
Соҳтмони роҳ дар соҳили чап — Лоиҳаи НБО Роғун**

№	Номи нишондиҳанда	Воҳиди ченак	Қимати нишондиҳанда
3	Паҳнои пул, аз ҷумла:	м	5,6
	Андозаи қисми ҳаракат	м	4,5
4	Масоҳати умумии пул, аз ҷумла:	м ²	238,6
	– Қисми ҳаракат (гузариши роҳ)	м ²	191,7

Ҷадвали 8. Хусусиятҳои техникийи пули муваққатии №2

№	Номи нишондиҳанда	Воҳиди ченак	Қимати нишондиҳанда
	Оғоз: ПК 6 + 96.65 – Анҷом: ПК 7 + 89.85		
1	Дарозии умумии пул	м	93,2
2	Тарҳи пул	м	1×90
3	Паҳнои пул, аз ҷумла:	м	6,1
	Андозаи қисми ҳаракат	м	4,5
	– Роҳравҳо	м	0
4	Масоҳати умумии пул	м ²	420,7

Расми 4 конфигуратсияҳои намудӣ барои роҳи категорияи V-ро нишон медиҳад (тасвирҳо роҳи дутарафаро нишон медиҳанд, дар ҳоле ки роҳи соҳили чап яктарафа хоҳад буд ва дигар унсурҳо метавонанд каме фарқ кунанд). Роҳи тарафи чап барои суръатҳои 20 то 40 километр дар як соат тарҳрезӣ мешавад. Расми 5 пулҳое нишон медиҳад, ки ба онҳое шабеҳанд, ки дар доираи лоиҳа сохта мешаванд, ва расми 6 роҳҳои маъмулӣ дар категорияи V-ро нишон медиҳад.

Расми 6. Пулҳои монанд ба пулҳои нав

Дар соҳили чапи дарё ва обанбори оянда танҳо 15 деҳа вуҷуд дорад ва роҳ мустақиман аз нӯҳтои онҳо мегузарад. Феҳристи деҳаҳо дар Ҷадвали 9 оварда шудааст.

Ҷадвали 9. Деҳаҳо дар соҳили чап

	Номи деҳа	Масофа аз сарбанд	Маркер мили/км	Аҳоли	Дарозии роҳи вуруд, ки ба роҳи асосӣ мепайвандад	Дарозии роҳе, ки аз деҳа мегузарад
1	Роғуни боло	16-17	6.8-7.7	419	—	0.9
2	Кумбак	20-21	11.8-12.6	497	—	0.8
3	Сангдевора	20-21	12.8	840	2.1	—
4	Деҳи Қуҳна	21-22	12.8	72	3.5	—
5	Миёнадара	23-24	14.9-15.3	642	0.3	0.4
6	Сариҷӯй	23-24	15.1	356	3.1	—
7	Айну Сулҳ	24-25	16.2-16.4	438	0.3	—
8	Яхч	27-28	18.5	1506	2.5	—
9	Истон	32-33	21.8-22.8	884	—	1.0
10	Зуманак	34-35	25.2-26.1	93	—	0.9
11	Якхак	35-36	26.1-28	862	—	1.9
12	Дара	43-44	31.5	124	—	0.1
13	Юст (Юстиболо)	44-45	31.7-32.8	708	—	1.1
14	Таги Ҷамол	47-48	34.1-34.6	210	—	0.5
Аҳолии умумӣ				6 145		
Эзоҳ: - Баъзе деҳаҳо дар рӯйхат нишон дода шудаанд, ки ҳам роҳи вуруд, ки онҳоро ба роҳи асосӣ мепайвандад (сутуни 6), ва ҳам қисми роҳи асосӣ, ки аз деҳа мегузарад (сутуни 7), доранд. Ин деҳаҳо қисман дар паҳлуи роҳ ва қисман дур аз он ҷойгиранд.						

**Нақшаи иловагии идоракунии экологӣ ва иҷтимоӣ
Сохтмони роҳ дар соҳили чап — Лоиҳаи НБО Роғун**

Роҳи мавҷуда инчунин аз чордаҳ чӯйҳои муваққатӣ ва доимӣ мегузарад, ки аз дутои онҳо пулҳои овезон убури мегузаранд, дар ҳоле ки боқимонда дар сатҳи замин убури карда мешаванд. (Ин ду пули овезон дар қисмҳои роҳ байни сарбанд ва Сайидони Нав, пеш аз оғози қисми нави роҳ ҷойгиранд ва дар ҷойи худ мемонанд — яъне онҳо қисми роҳи нави нестанд). Гузаргоҳҳои боқимондаи рӯизаминӣ, тавре ки дар боло қайд шуд, гузаргоҳҳои маъмулӣ (масалан, гузаргоҳҳои сангин) мебошанд, ки дар сатҳи замин аз рӯи ҷараёни чӯй мегузаранд (нигаред ба Расми 7 барои намунаҳо). Ин қисмҳо баъзан бинобар баланд шудани сатҳи об ё лағжишҳои лой гузаштаннопазир мешаванд ва ба таъмири мунтазам, аксаран солана, ниёз доранд.

Расми 7. Гузаришгоҳҳои мавҷудаи чӯйборҳо дар сатҳи замин

Пешбинӣ карда мешавад, ки роҳи нави се чӯйборро тавассути пулҳои убури мекунад, дутои дигарро тавассути гузаргоҳҳои ҳамвор (ки «новаҳои кушод» номида мешаванд) ва боқимондаро тавассути қубурҳои каналҳои чоркунҷа, ки ба об имкон медиҳанд аз зери сатҳи роҳ гузаранд⁴. Дар Расми 8 намунаи гузаргоҳи ҳамвор дар ҳоли сохтмон бо сохтори ноаи кушод (дар роҳи дигар) нишон дода шудааст, ва дар Расми 9 каналҳои чоркунҷа ва қубурӣ нишон дода шудаанд.

Расми 8. Гузаргоҳи намунавии нави лотокҳои кушода дар сатҳи замин дар ҷараёни сохтмон

⁴ Тавре ки қайд карда шуд, нақшаҳои ҷорӣ метавонанд вобаста ба тарҳи ниҳоии муҳандисӣ тағйир ёбанд. Инчунин имконпазир аст, ки тарҳҳои ниҳой муайян кунанд, ки дар баъзе гузаргоҳҳо ба ҷои қубурҳои обгузар, гузаргоҳҳои иловагии сангӣ ё дигар гузаргоҳҳои сатҳи замин истифода шаванд.

Расми 9. Сохторҳои маъмулӣ барои қубурҳо ва каналҳои чоркунҷа

Соҳторҳои обгузарон барои убури додани ҷараёнҳо бо давраи такроршавӣ тақрибан 50 сол пешбинӣ шудаанд, дар ҳоле ки пулҳо барои давраи такроршавӣ 100 сол⁵ пешбинӣ шудаанд. Хусусиятҳои убури обгузаронҳо дар Ҷадвали 10 оварда шудаанд.

Ҷадвали 10. Хусусиятҳои убури обгузаронҳо дар роҳи нав

№	Номи дарё	Км ишора (км)	Доимӣ ё муваққатӣ ?	Намуди гузаргоҳ (пул, қубур/ обгузарон, пули болоӣ)	Шумора ва дарозии қубурҳо/ блокҳо дар обгузари зери роҳ, ё дарозии канали кушод/пул
1	Дарёи Сайидон	0.695	Доимӣ	Қубури обгузаронанда	6 × 4.5 м
2	Дарёи Сайидон-2	1.590	Доимӣ	Қубури обгузаронанда	6 × 4.5 м
3	Дарёи Дараи Намак	5.455	Муваққатӣ	Пул 1	133 м
4	Дарёи Кумбак	12.035	Доимӣ	Қубури обгузаронанда	4 × 2.5 м
5	Дарёи Миёнадара	14.860	Доимӣ	Қубури обгузаронанда	6 × 4.5 м
6	Дарёи Сулҳ	16.180	Доимӣ	Қубури обгузаронанда	6 × 4.5 м
7	Дарёи Яхч	18.395	Муваққатӣ	Қубури обгузаронанда	6 × 4.5 м

⁵ Ҳисобҳо барои муайян кардани ҷараёнҳои тарроҳӣ пешгӯӣҳои тағйирёбии иқлимро ба назар гирифтанд.

**Нақшаи иловагии идоракунии экологӣ ва иҷтимоӣ
Сохтмони роҳ дар соҳили чап — Лоиҳаи НБО Роғун**

<i>№</i>	<i>Номи дарё</i>	<i>Км ишора (км)</i>	<i>Доимӣ ё муваққатӣ ?</i>	<i>Намуди гузаргоҳ (пул, қубур/ обгузарон, пули болӣ)</i>	<i>Шумора ва дарозии қубурҳо/ блокҳо дар обгузари зери роҳ, ё дарозии канали кушод/пул</i>
8	Дарёи Истон	22.465	Доимӣ	Нови кушод	50 × 7.5 м
9	Дарёи Яхак	26.105	Муваққатӣ	Пул 2	81 м
10	Дарёи Дара	32.300	Доимӣ	Нови кушод	50 × 7.5 м
11	Дарёи Тагиджамол	34.160	Доимӣ	Қубури обгузаронанда	6 × 4.5 м
12	Дарёи Хингоб	39.000	Муваққатӣ	Пул 3	210 м

Дар Ҷадвали 11 намудҳои истифодаи замин ва қабати растании қитъаҳое, ки роҳи нав аз онҳо мегузарад, пешниҳод шудаанд. Тавре дида мешавад, қисми зиёди масир аз заминҳои санглох ва бесамар мегузарад, ки барои ягон мақсад истифода намешаванд, дар ҳоле ки қисми боқимонда аз заминҳое мегузарад, ки ҳамчун чарогоҳ истифода мешаванд ё дар ҳудуди деҳаҳо ҷойгиранд. Танҳо қисми ночизи роҳ аз заминҳои кишоварзӣ ё минтақаҳои ҷангалӣ мегузарад.

Ҷадвали 11. Истифодаи замин дар тӯли масири нав

<i>Намуди заминҳо</i>	<i>Заминҳое, ки аз сохтмони роҳ осеб мебинанд (га)</i>
Заминҳои обод (қитъаҳо аз дохили деҳаҳо)	11
Заминҳои ҷангалзор	1.24
Буттазорҳо/туғайзорҳо	1
Заминҳои кишоварзӣ	4.2
Марғзорҳо (истифодашаванда ҳамчун чарогоҳ)	22.35
Заминҳои санглох ва беҳосил	62.72
Дара/водӣ	1
Ҷамагӣ	42

4.2. Раванди сохтмон

Дар ин бахш раванди сохтмони роҳ аз ҷониби Пудратчи ТХС тавсиф шудааст. Қайд кардан муҳим аст, ки Пудратчи барои таҳияи барномаи мушаххаси сохтмон, аз ҷумла тартиби иҷрои корҳо ва интиҳоби маконҳои алоҳида масъул хоҳад буд. Ин ҷузъиёт дар пешниҳодҳои пудратчиёни эҳтимоли нишон дода шуда, ҳангоми арзёбии онҳо ба назар гирифта мешаванд. Аз ин рӯ, тавсифҳое, ки дар ин бахш оварда шудаанд, бояд ҳамчун арзёбиҳо бар асоси ҳулосаи касбӣ баррасӣ шаванд.

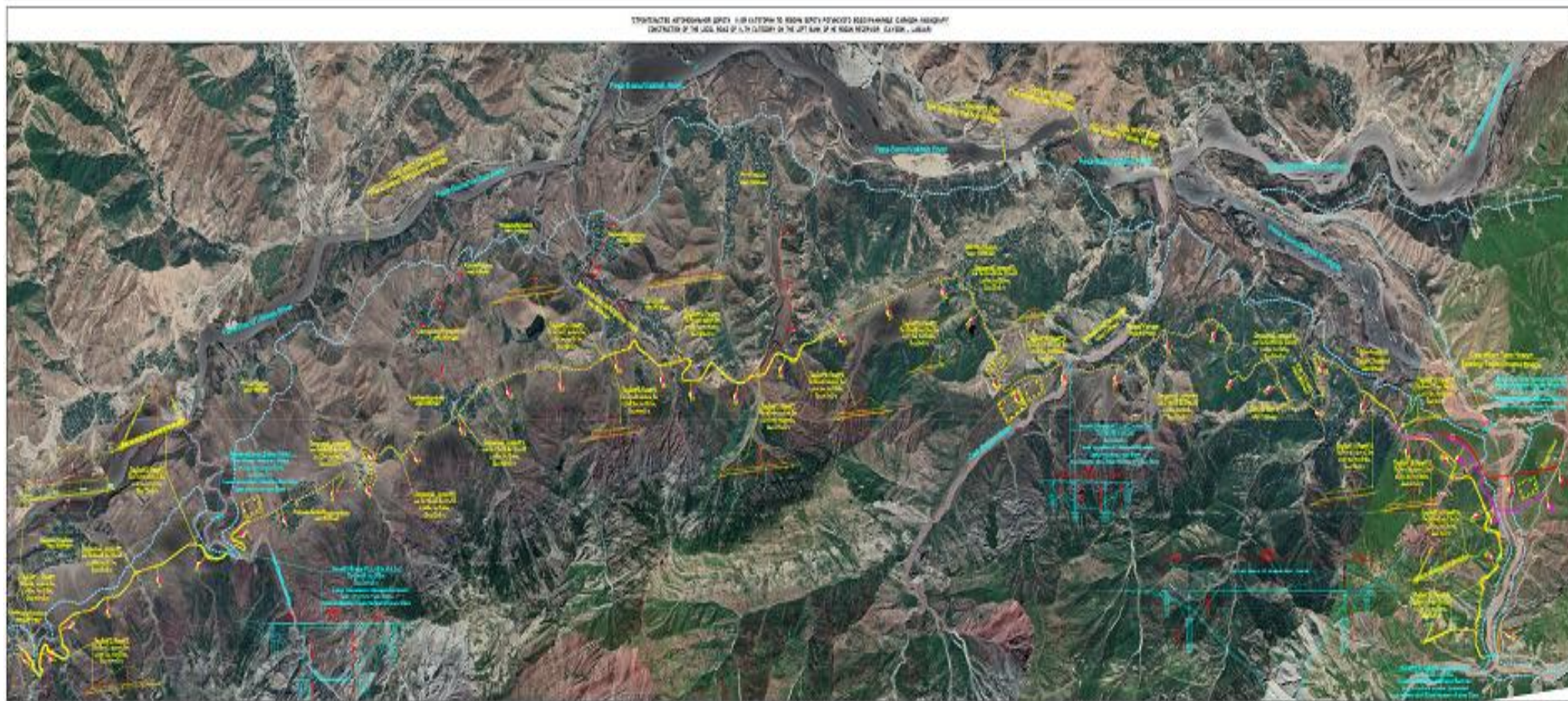
**Нақшаи иловагии идоракунии экологӣ ва иҷтимоӣ
Сохтмони роҳ дар соҳили чап — Лоиҳаи НБО Роғун**

ГТЛ шартнома мебандад, ки анҷоми сохтмонро дар давоми ду сол пешбинӣ мекунанд. Интизор меравад, ки сохтмон баҳори соли 2026 оғоз шавад. Эҳтимол дорад, ки қисми корҳо тамоми сол идома ёбад, гарчанде қисми асосии сохтмон дар мавсими гарм — тақрибан аз март то ноябр — анҷом дода мешавад, ва убури маҷроҳои об асосан дертар дар мавсим, пас аз паст шудани обхезиҳои баҳорӣ сурат мегирад. Пайдарпайии сохтмони қитъаҳои гуногуни роҳ, аз ҷумла убури маҷроҳои об, аз ҷониби Пудратчии ТХС муайян карда мешавад. Вариантҳои эҳтимолии метавонанд оғози кор аз як ё ҳар ду канори роҳро дар бар гиранд, бо эҳтимоли мавҷудияти якчанд майдонҳои корӣ дар қитъаҳои мобайнӣ.

Интизор меравад, ки ҳадди ақал се лагери сохтмонӣ барои татбиқи барномаи сохтмони се пул (пули Дарраи Намак, пули Зуманак ва пули Ёнур) таъсис дода шавад. Пудратчии ТХС метавонад қарор қабул кунад, ки як ё якчанд лагери иловагӣ барои хизматрасонӣ ба дигар қитъаҳои роҳ ҷойгир намояд. Агар майдонҳои иловагӣ таъсис дода шаванд, интиҳоби онҳо бо истифода аз меъёрҳои, ки қисман дар ин НИИЭИ зикр шудаанд ва дар машварат бо Ҷамоати дахлдор, ки барои ҷудо кардани замин барои истифодаи муваққатӣ масъул хоҳад буд, сурат мегирад.

Лагерҳо одатан сеҳҳо, минтақаҳои анбор ва васлқунӣ, ҷойҳои истиқоматӣ ва таваққуфгоҳҳо, инчунин корхонаҳои хурди бетонино дар бар мегиранд. Се макони маълум дар Расми 10 нишон дода шуда, дар Ҷадвали 12 тавсиф шудаанд. Ин маконҳо бо дарназардошти наздикӣ ба сохтмони пулҳо ва мавҷудияти заминҳои, ки барои мақсадҳои истеҳсоли истифода намешаванд, интиҳоб гардидаанд.

Нақшаи иловагии идоракунии экологӣ ва иҷтимоӣ
Сохтмони роҳ дар соҳили чап — Лоиҳаи НБО Роғун

Расми 10. Маҳалли ҷойгиршавии лагерҳои сохтмонӣ

**Нақшаи иловагии идоракунии экологӣ ва иҷтимоӣ
Сохтмони роҳ дар соҳили чап — Лоиҳаи НБО Роғун**

Ҷадвали 12. Маҳалли ҷойгиршавии лагерҳои сохтмонӣ

<i>№.</i>	<i>Пули наздиктарин</i>	<i>Ишораи мил/км (км)</i>	<i>Номи деҳаи наздиктарин</i>	<i>Масофа то деҳаи наздиктарин</i>	<i>Истифодаи ҷорӣи замин</i>
1	Дарраи Намак	900 м	Кумбак	600 м	Замини санглох ва бекорхобида
2	Дарёи Яхак	400 м	Зуманак	500 м	Замини санглох ва бекорхобида
3	Ёнур	1400 м	Дарёи Хингоб	800 м	Замини санглох ва бекорхобида

Ҳар як майдони сохтмонӣ (дар давраи авҷи корҳо онҳо метавонанд панҷ ва ё бештар бошанд) эҳтимол то 15–20 коргар ва ҳадди ақал як–ду мошини боркаш ва борбардор барои интиқоли масолеҳро дар бар хоҳад гирифт. Сохтмони се пул ва баъзе гузаргоҳҳои оби қубурӣ/чоркунҷа нисбат ба ҳуди роҳ то андозае мураккабтар ва меҳнатталабтар хоҳад буд, бинобар ин барои ин корҳо шумораи бештари коргарон ва техника талаб карда мешавад. Дар Расми 11 сохтмони пули⁶ муваққатӣ дар миёнаи соли 2025 дар наздикии Бедихо ва Сайидони Нав нишон дода шудааст — он қисми лоиҳа нест, аммо намунаи маъмулии майдони сохтмониро инъикос мекунад.

Расми 11. Сохтмони ҷорӣ, ки барои сохтмони оянда намунавӣ ҳисобида мешавад (тақияҳои пул дар тарафи рост)

Чунон ки қаблан қайд гардид, роҳ бо қабати зерсатҳӣ аз рег ё хоки майда сохта шуда, бо шағал ва/ё сангрезза пӯшонида мешавад, ки ғафсии миёнаи умумии он тақрибан 40 см хоҳад буд. Дар Расми 4 нақшаи умумии лоиҳаи роҳ нишон дода шудааст. Барои ин кофтани начандон чуқури хок бо паҳноии то 6,5 метр лозим мешавад, то қабати сатҳӣ бардошта шавад, ки ё сатҳи роҳи мавҷуда хоҳад буд ё хоки қитъаҳои нав, ки дар он қабати зерсатҳӣ пур карда мешавад. Агар хоки хориҷшуда барои истифода дар сохтмони роҳи нав мувофиқ бошад, он дар ҳолати зарурӣ коркард шуда, истифода мешавад. Дар акси ҳол, он ҳамчун қабати болоии хок нигоҳ дошта шуда, барои барқарорсозии қитъаҳои аз сохтмон ва дигар фаъолиятҳо осебдида истифода мегардад. Дар минтақаҳои нисбатан ҳамвор, фаъолият берун аз паҳноии 6,5-метрии пояи роҳ

⁶ Ҳамаи иншооти марбут ба он, аз ҷумла пулҳои муваққатӣ, татбиқи мунтазами стандартҳо ва риояи онҳоро таъмин мекунанд. Ин пул ба ҳама талаботи қарздиҳандагон ҷавобгӯ буда, барои кам кардани таъсири сохтмони роҳ дар соҳили чапи обанбор пешбинӣ шудааст. Тарҳи пул аз ҷониби Корхонаи воҳиди давлатии "Институти лоиҳакашии иншооти нақлиётӣ"-и назди Вазорати нақлиёти Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳия ва аз ҷониби Экспертизаи давлатӣ тасдиқ шудааст. Бояд қайд кард, ки ин КВД тамоми бастаи ҳуҷҷатҳои лоиҳавиро барои сохтмони роҳи соҳили чап (аз ҷумла ҳамаи пулҳо) таҳия ва иҷро кардааст.

Нақшаи иловагии идоракунии экологӣ ва иҷтимоӣ Сохтмони роҳ дар соҳили чап — Лоихаи НБО Роғун

бояд хеле маҳдуд бошад, зеро қисми зиёди корҳо метавонанд дар ҳудуди паҳноӣ роҳ анҷом дода шаванд.

Дар баъзе минтақаҳои дорои рельефи нишеб (ниг. Расми 2) усулҳои стандартии кофт ва пуркунӣ истифода хоҳанд шуд, вақте ки лозим меояд қисми болоии нишеб кофта (кофт) ва қисми поёни пур карда шавад (пуркунӣ), то паҳноӣ роҳ ҳамвор гардад, чунон ки дар Расми 4 нишон дода шудааст. Дар ҳолати зарурӣ нишебҳо бо габионҳо (турхалтаҳо бо санг) ё растанипӯши муҳофизат карда мешаванд, тавре ки дар Расми 4 нишон дода шудааст. То ҳадди имкон хоки кофташуда ҳамчун маводи пуркунанда истифода мешавад ва пуркунии канорҳо танҳо дар ҳолати ниҳоят зарурӣ анҷом дода мешавад.

Пудратчӣ барои сохтани зерқабати роҳ ва рӯйпӯши он миқдори назарраси рег, шағал ва санг талаб мекунад, инчунин сангҳои калонтар барои пур кардани габионҳо, ки дар ҷойҳои гузашта

Расми 12. Заводҳои хурди бетони маълумӣ

мешаванд, ки зарурати устувор кардани нишебҳои канори роҳ вуҷуд дорад. Манбаъҳо ва ҳаҷми ин маводҳо айни замон маълум нестанд, вале эҳтимол аст, ки васеъ кардани карерҳо (ки ҳоло мавҷудияти онҳо маълум нест) ва қитъаҳои қарзгирифташуда (агар мавҷуд бошанд) ё таъсиси ҷойҳои нав лозим шаванд. Қисме аз шағал метавонад аз маҷроҳои муваққатии дарёҳо бо иҷозати Кумитаи ҳифзи муҳити зист истихроҷ карда шаванд. Пудратчӣ муайян хоҳад кард, ки оё корҳои таркондан дар карерҳо ва чуқуриҳои кофташуда барои сохтмони роҳ заруранд ё не — дар айни замон институти лоиҳакашӣ зарурати корҳои тарконданро барои ягон мақсад пешбинӣ намекунад.

Бетон барои таҷағоҳҳои пулҳо, дигар гузаргоҳҳои об (плитаҳои бетони ва қубурҳо/гузаргоҳҳои оби қубурӣ) ва эҳтимолан барои дигар мақсадҳо истифода хоҳад шуд. Аз ин рӯ, дар майдони сохтмон як ё якчанд корхонаи бетонсозӣ, эҳтимолан хурду мобилӣ, мисли онҳое, ки дар Расми 12 нишон дода шудаанд, насб карда мешаванд. Барои ин миқдори назарраси об лозим хоҳад буд, пеш аз ҳама барои тайёр кардани бетон, инчунин барои шустани таҷҳизот, коҳиш додани

чанг, талаботи нӯшоки ва дигар мақсадҳо. Оби техникӣ эҳтимолан аз ҷараёнҳои доимӣ ё чоҳҳои мавҷуда бо иҷозати Кумитаи ҳифзи муҳити зист гирифта мешавад, дар ҳоле ки оби нӯшоки ба майдон бо шиша ё зарфҳои дигар оварда мешавад. Пудратчи инчунин миқдори муайяни сӯзишвориҳои дизелиро дар лагерҳо нигоҳ медорад, ё дар систернаҳои мошинҳо, ё дар зарфҳои муваққатӣ.

Тақрибан 75–150 коргар қалб карда мешавад, ки тақрибан 65 % ва бештар эҳтимолан аз деҳаҳои маҳаллӣ хоҳанд буд.⁷ Коргарони ғайримаҳаллӣ дар манзилҳои махсуси таҷҳизонидашуда дар лагерҳо ҷойгир карда мешаванд ё, эҳтимолан, агар дар деҳаҳои наздик манзилҳои кофӣ мавҷуд бошад, дар манзилҳои иҷора ҷой дода мешаванд.

Ҳар як коридори корӣ барои роҳ берун аз паҳноии асосии 6,5 метр бештар аз як ё якчанд метр ба ҳар тараф берун намеравад ва дар аксари ҳолатҳо хеле камтар аст. Азбаски роҳ дар қисмати зиёди масофа бо роҳи мавҷуда ҳамроҳ ё ба он ҳамсоя аст, аз ҷумла дар ҳамаи маҳаллаҳои аҳолинишин, корҳои соҳтмонӣ ба чоҳҳо, қабрҳо, инфрасохтор ва дигар молу мулк ё дигар объектҳои арзишманд таъсир намерасонанд.

5. Хатарҳо, таъсирот ва тадбирҳои коҳишдиҳӣ

Соҳтмони роҳ ниҳоятан барои манфиати аҳолии деҳаҳои соҳили чап равона шудааст, вале дар ҷараёни соҳтмон метавонанд таъсироти номатлуб ба одамон ва захираҳои табиӣ ба вуҷуд оянд. Дар ин боб объекти таъсир (ретсепторҳо), ки эҳтимолан зарар мебинанд, ва таъсироти эҳтимолие, ки ҳангоми соҳтмон ба вуҷуд меоянд, муайян карда мешаванд. Дар зербахши аввал таъсироти эҳтимоли ба ҷомеаҳо ва одамон баррасӣ мешаванд, дар зербахши дуюм — таъсироти эҳтимоли ба муҳити зист.

Мутахассисони экологӣ ва гуногунии биологии Корхонаи давлатии воҳиди илмӣ–истеҳсолии «Табиат», ки дар назди Кумитаи ҳифзи муҳити зисти Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон фаъолият мекунанд, маълумоти асосиро ҳангоми сафарҳо ба хатсайри соҳили чап дар моҳи майи соли 2025 ҷамъ овардаанд, аз ҷумла гирифтани намунаҳои об, ҳаво, ченкунии садо ва ларзиш, ҳамчунин мушоҳидаҳо оид ба флора ва фауна. Илова бар ин, машваратгар роҳҳои мавҷудаи соҳили чапро дар ҳафтаи аввали моҳи июли соли 2025 таҳлил карда ва гузориш оид ба ҳолати ҷорӣ роҳро омода кардааст.

Хатарҳо ва таъсироти эҳтимолие, ки метавонанд аз ҷараёнҳои гуногуни соҳтмон ба вуҷуд оянд, дар бахшҳои 5.1 ва 5.3 бо тадбирҳои барои пешгирӣ ё кам кардани ин хатарҳо ва таъсирот тавсиф шудаанд. Ҷудо кардани хатарҳои саломатӣ ва бехатарии ҷомеаҳо (бахши 5.1) ва хатарҳои экологӣ (бахши 5.3) хусусияти сунъӣ дорад ва танҳо барои осонии шарҳ додан аст, зеро бисёре аз ин хатарҳо ҳамзамон ба захираҳои инсонӣ ва экологӣ таъсир мерасонанд, ва тадбирҳои коҳишдиҳӣ барои кам кардани таъсири манфӣ ба ҳамаи гурӯҳҳои ретсепторҳо равона шудаанд.

5.1. Хатарҳо ва таъсироти эҳтимоли ба саломатӣ, бехатарӣ ва неқӯаҳволии ҷомеаҳо

Соҳтмони роҳи соҳили чап ва пулҳо метавонанд ба саломатӣ ва бехатарии ҷомеаҳо ва шахсон алоҳида бо роҳҳои гуногун таъсир расонанд. Дар зербахшҳои мувофиқ ин таъсироти эҳтимоли ва

⁷ Қайд карда мешавад, ки дар соҳтмони Роҳи асосии байналмилалӣ, ки ҳоло ба анҷом расидааст, бисёр коргарони маҳаллии бомаҳорат ва ниммаҳорат ба кор қалб карда шудаанд. Дар натиҷа, эҳтимол дорад, ки коргарони маҳаллӣ қисми назарраси қувваи кориро барои роҳи соҳили чап ташкил диҳанд.

ҳамчунин тадбирҳое, ки барои пешгирӣ ё кам кардани онҳо бояд андешида шаванд, тавсиф шудаанд.

5.1.1. Ҳаракати роҳ

Ҳаҷми ҳаракат дар роҳи мавҷуда хеле кам аст, бо шумораи нисбатан ками нақлиёт дар як соат ё як рӯз. Аксари мошинҳо — мошинҳои сабукрав ва боркашҳои сабук мебошанд, дар ҳоле ки боркашҳои вазнин ва дигар техникаи калонҳаҷм қариб вучуд надоранд. Пиедагардон каманд, ба ҷуз аз қисматҳои роҳ дар деҳаҳо, гарчанде ки чорво қисматҳои дуртарини роҳро барои ҳаракат ба алафзорҳо ва баргашт истифода мебаранд. Вазъи баъзе қисматҳои роҳ суръати ҳаракатро ба чанд километр дар як соат маҳдуд мекунад ва камтар аз 25 км/соат мешавад. Роҳи нав бо имконияти ҳаракат бо суръати то 40 км/соат тарҳрезӣ хоҳад шуд.

Нақлиёти соҳтмонӣ асосан самосвалҳое, ки санг ва дигар масолехро аз конҳо ба майдонҳои соҳтмон интиқол медиҳанд, мошинҳои соҳтмонӣ, ки аз лагерҳои соҳтмон ба майдонҳои корӣ ҳаракат мекунанд, ва инчунин нақлиёти сабук барои интиқоли коргарон байни лагерҳо, майдонҳои корӣ ва деҳаҳоро дар бар мегирад. Ғайр аз ин, ҳаракатҳои давраи крани мобилӣ ва боркашҳо бо экскаватор ё дигар техникаи соҳтмонӣ пешбинӣ шудааст. Шумораи боркашҳо ва нақлиёти вазнин нисбат ба ҳаракати кунунӣ зиёд мешавад, вале сатҳи паст боқӣ мемонад — на бештар аз як ё чанд мошин дар як соат дар давраи авҷи кор.

Ин афзоиши ҳаракати нақлиёт, бахусус мошинҳои калонҳаҷм, эҳтимоли рӯй додани садамаҳои нақлиёт бо иштироки мошинҳои сабук ва пиедагардонро зиёд мекунад, махсусан дар деҳаҳо, вале инчунин дар қисматҳои дуртар низ. Ғайр аз ин, дар қисматҳои соҳтмон, ки роҳҳои мавҷударо иваз мекунанд, аз ҷумла қисматҳо дар деҳаҳо, эҳтимоли монеаҳои кӯтоҳмуддат дар ҳаракат низ вучуд дорад.

Тадбирҳои коҳиш додани таъсири ҳаракати нақлиёт дар объект. Эҳтимоли рух додани садамаҳои нақлиёт бо иштироки мошинҳо ва пиедагардон тавассути амалӣ кардани тадбирҳои зерин аз ҷониби Пудратчӣ коҳиш дода мешавад:

- Аз ронандагон талаб карда шавад ва назорат карда шавад, ки ронандагон дорои шаҳодатномаи ронандагии мувофиқ бошанд ва аз омӯзиш оид ба истифодаи нақлиёт ва таҷҳизоте, ки бо онҳо кор мекунанд, гузашта бошанд.
- Ба ҳар як воситаи нақлиёт рамзи мушаххаси шиносӣ (масалан, омезиши рақам ва ҳарф) дода шуда, он дар қисми пеш, қафо ва паҳлӯҳои воситаи нақлиёт ҷойгир карда мешавад, ба тавре ки ин рамз аз масофаи на камтар аз 25 метр хонда шавад (ин имкон медиҳад, ки Пудратчӣ, Муҳандис, ММЗ ва мақомоти ҳифзи ҳуқуқ дар ҳолати ошкор шудани вайронкунии қоидаҳо воситаи нақлиёт ва ронандаро муайян намоянд).
- Муайян кардан, ҷорӣ кардан ва риояи қатъии маҳдудиятҳои суръат: камтар аз 20 км/соат дар роҳи мавҷуда ва 25 км/соат дар қисматҳои пурра сохташудаи роҳи нав, бо маҳдудият 15 км/соат дар маҳаллаҳо. Дар сурате ки имконпазир аст, муҳаррикҳои нақлиёт бояд ба таври худкор барои маҳдуд кардани суръат то ҳадди аксар 25 км/соат танзим карда шаванд.
- Аз ронандагон талаб карда шавад, ки пеш аз ҳар рӯз азназаргузарони нақлиётро анҷом дода, рӯйхати назоратиро пур кунанд ва нақлиётро танҳо дар ҳолате истифода баранд, ки таҷҳизоти зарурӣ барои бехатарӣ, аз ҷумла чароғҳои корӣ,

сигнал барои ҳаракат ба ақиб, сигнали садой, шишаи комил, чархҳои муҳофизатшуда, оташфишон, маҷмӯаи тозакунии ва ғайра мавҷуд бошад.

- Дар ҷойҳое, ки роҳи мавҷуда барои иваз шудан ба ҳамон хатти роҳ аз байн бурда мешавад ва имконияти ду «хат» барои ҳаракат вучуд надорад (масалан, дар нишебиҳои шадид ё дар наздикии ҷараёнҳо), бояд ҳадди ақал ҷойи кофӣ наздик ба майдони сохтмон барои ҳаракати мошини сабук таъмин карда шавад, ба истиснои давраҳои кӯтоҳ, вақте ки барои ташкил кардани хати муваққатӣ ҳаракат ба таври муваққат боз дошта мешавад.

Ин талаботҳо дар «Роҳнамои идоракунии ҳаракат ва нақлиёт» баён хоҳанд шуд, риояи он барои Пудратчӣ ҳатмӣ хоҳад буд.

5.1.2. Садо

Корхонаи давлатии воҳиди илмӣ–истеҳсолии «Табиат» мониторинги садо дар 33 нуқта дар 17 деҳа ва як пулро анҷом дод. Сатҳҳои садо дар давоми рӯз ва шаб чен карда шуданд. Сатҳҳои садо дар рӯз дар ҳамаи ҷойҳо аз стандарти милли барои маҳаллаҳои аҳолинишин (53 дБ) камтар буданд ва одатан дар диапазони 40–45 дБ тағйир меёфтанд; ҳеч яке аз онҳо аз 50 дБ нагузашт. Ҳамин тавр, сатҳҳои шабона низ аз стандарти милли барои маҳаллаҳои аҳолинишин (45 дБ) камтар буданд, дар диапазони 30–38 дБ.

Ҳаракати воситаҳои нақлиёт ва корҳои сохтмонӣ (масалан, ҳаракати мошинҳо, кандани роҳи мавҷуда, интиқоли масолеҳи хокӣ, ҳаракат ва пошидани масолеҳ, кор кардани заводи бетон ва ғайра) садо ба вучуд меоранд, ки метавонад дар давраҳои кӯтоҳ аз стандарт барои маҳаллаҳои аҳолинишин зиёд шавад.

Ин метавонад ба одамон таъсир расонад, махсусан вақте ки сохтмон дар деҳаҳо ё наздик ба онҳо сурат мегирад, ҳамчунин вақте ки мошинҳои боркаш аз деҳаҳо убур мекунанд, масолеҳ ё коргаронро ба майдонҳои сохтмон интиқол медиҳанд. Давомнокии таъсир маҳдуд хоҳад буд: дар давраҳои кӯтоҳ, вақте ки сохтмон дар деҳаҳо ё наздик ба онҳо сурат мегирад (давомнокӣ якчанд рӯз) ва вақте ки мошинҳо убур мекунанд (давомнокӣ якчанд дақиқа). Ҳатто вақте ки роҳи деҳа иваз мешавад, корҳои сохтмонӣ пайваста нахоҳанд буд ва дар давоми рӯз байни онҳо танаффусҳо вучуд хоҳанд дошт. Аз ин рӯ, таъсир хеле маҳдуд мебошад.

Корхонаи давлатии воҳиди илмӣ–истеҳсолии «Табиат» инчунин ченкуниҳои асосии ларзишро дар панҷ деҳа анҷом дод, ки роҳ тавассути онҳо мегузарад ё мегузарад. Онҳо меъёрҳои намунавии CALTRANS USA (2013) барои биноҳои истиқоматӣ, яъне 2,5 мм/с ларзиши хокро, ки ба VdB (детсибелҳои ларзишӣ) табдил дода шудааст, истифода карданд. Ҳеч як ҳассосият барои ретсепторҳои ҳассос, мисли мактабҳо, бемористонҳо, муассисаҳои кӯдакон ва маҳаллаҳои истиқоматӣ, ошкор нашуд.

Тадбирҳои коҳишдиҳӣ барои таъсири садо. Пудратчӣ чораҳои зеринро барои кам кардани таъсири садо амалӣ хоҳад кард:

- Ҳамаи корҳои сохтмонӣ танҳо дар соатҳои рӯзона анҷом дода мешаванд, агар аз ҷониби Муҳандис тартиби дигар иҷозат дода нашавад (на барвақттар аз соати 07:00 ва на дертар аз соати 21:00 дар ҳамаи қитъаҳо, ва на барвақттар аз соати 08:00 ва на дертар аз соати 18:00 дар масофаи то 300 метр аз маҳалҳои аҳолинишин).
- Муҳаррикҳои техникаи сохтмонӣ ва воситаҳои нақлиёти вазнин ҳангоми истифода нашудан хомӯш карда мешаванд.

**Нақшаи иловагии идоракунии экологӣ ва иҷтимоӣ
Сохтмони роҳ дар соҳили чап — Лоиҳаи НБО Роғун**

- Садохомӯшкунҳо ва дигар таҷҳизоти коҳишдиҳандаи садо дар ҳолати коршоям нигоҳ дошта шуда, дар доираи рӯйхати назоратии ҳаррӯзаи пеш аз истифода, ки аз ҷониби ронандагон пур карда мешавад, санҷида мешаванд.
- Шикоятҳо оид ба садо бо мониторинг дар ҷои пайдоиши мушкилот баррасӣ мешаванд ва дар сурати зарурат, чораҳои иловагӣ (ҷорӣ намудани монеаҳои садоӣ, истифодаи таҷҳизоти нав ва ғайра) барои коҳиш додани сатҳи садо ба поён аз ҳадди муқарраршуда андешида мешаванд.
- Мониторинги садо аз ҷониби Пудратчӣ тибқи талаботи Кумитаи ҳифзи муҳити зист анҷом дода мешавад

Шиддати нисбатан пасти ҳаракати мошинҳои боркаш дар доҳили деҳаҳо ва суръати каме ҳаракат, инчунин давраҳои кӯтоҳи анҷом додани корҳои сохтмонӣ дар роҳҳои доҳили деҳаҳо набояд ларзиши зараровар ба биноҳоро ба вуҷуд орад. Чораҳои иловагии кам кардани таъсири ларзиш зарурат надоранд, ба ҷуз чораҳои дар боло барои коҳиш додани садо ва риояи маҳдудиятҳои суръат муқарраршуда.

5.1.3. Сифати ҳаво, аз ҷумла чанг

Корхонаи давлатии воҳиди илмӣ–истеҳсолии «Табиат» ҳамчунин намунаҳои ҳаворо барои муайян кардани моддаҳои ифлоскунанда дар доҳили 17 деҳа, дар ҳудудҳои атрофи онҳо ва як пул ҷамъоварӣ кардааст. Намунаҳо барои мавҷудияти моддаҳои ифлоскунанда, ки дар Ҷадвали 13 оварда шудаанд, таҳлил шуданд. Дар ҳамаи нуқтаҳои ченкунии ҳаво арзишҳои моддаҳои ифлоскунанда ба таври назаррас аз меъёрҳои миллии Тоҷикистон паст буданд.

Ҷадвали 13. Моддаҳои ифлоскунандаи ҳаво, ки аз ҷониби Кумитаи ҳифзи муҳити зист (КҲМЗ) назорат мешаванд

Моддаи ифлоскунандаи ҳаво	Диоксиди сулфур (SO ₂)
Оксиди карбон (CO)	Зарраҳои муаллақ дар ҳаво (TSP)
Диоксиди карбон (CO ₂)	PM _{2,5} (зарраҳои то 2,5 мкм)
Оксиди нитроген (NO)	PM ₁₀ (зарраҳои то 10 мкм)
Диоксиди нитроген (NO ₂)	

Ҳаракати роҳ ва корҳои сохтмонӣ чанг эҷод хоҳанд кард, махсусан дар давраҳои хушки сол, ки аксаран аз охири баҳор то аввали тирамоҳ мушоҳида мешаванд. Мисли ҳолати садо, ин метавонад ба одамон таъсир расонад, вақте ки корҳои сохтмонӣ дар деҳаҳо ё наздик ба онҳо гузаронида мешаванд ва инчунин вақте, ки боркашҳо тавассути деҳаҳо ҳаракат мекунанд, масолеҳ ё кормандонро ба майдонҳои сохтмон мебаранд ва бармегардонанд. Таъсири эҳтимоли асосан хусусияти нороҳаткунанда дорад, зеро давомнокии таъсир маҳдуд ба давраҳои кӯтоҳи корҳои сохтмонӣ дар деҳаҳо ё наздик ба онҳо ва инчунин вақти ҳаракати боркашҳо мебошад.

Нақлиёти сохтмонӣ, генераторҳо ва дигар муҳаррикҳо на танҳо зарраҳои муаллақ, балки оксидҳои нитроген, диоксиди сулфур, окиси карбон ва диоксиди карбон низ хориҷ хоҳанд кард. Бо назардошти шумораи нисбатан ками муҳаррикҳои фаъол, партоби газҳо хеле ночиз хоҳад буд ва ба сифати ҳавои атмосфера таъсири назаррас нахоҳад дошт.

Тадбирҳои коҳишдиҳӣ оид ба сифати ҳаво. Гарчанде ки сатҳҳои интизоршаванда ҳатари ҷиддӣ набошанд, Пудратчӣ маҷбур аст як қатор тадбирҳоро барои кам кардани чанг амалӣ кунад, аз ҷумла:

- Пудратчӣ аз боркунии зиёдагии боркашҳо пешгирӣ хоҳад кард, то резиши масолеҳ пешгирӣ шавад.
- Дар давраҳои хушк самосвалҳое, ки масолеҳи хокӣ (санг ва хок) мебаранд, пӯшонида мешаванд.
- Ронандагони Пудратчӣ омӯзонида мешаванд, ки ҳангоми ҳаракат тавассути деҳаҳо суръатро ба ҳадди аксар 15 км/соат коҳиш диҳанд ва дар давраҳои хушк то 10 км/соат кам кунанд.
- Дар ҳолатҳое, ки супервайзерҳо ё роҳбарони соҳтмон чангро мушоҳида мекунанд ё шикоят аз ҳар шахс расид, Пудратчӣ маҷбур аст аз мошинҳои обпошӣ ё дигар воситаҳо барои тар кардани чанг истифода барад, ба ҳадди зарурӣ ва ба муддати лозимӣ, то истеҳсоли он кам карда шавад.
- Муҳаррикҳо мувофиқи тавсияҳои истеҳсолкунанда хизматрасонӣ хоҳанд шуд ва воситаҳои нақлиёт, ки пас аз оғоз шудани муҳаррик бештар аз се сония дуди сиёҳ хориҷ мекунанд, то ислоҳи норасоӣҳо муваққатан аз истифода хориҷ карда мешаванд.
- Шикоятҳо оид ба чанг ё сифати ҳаво таҳқиқ хоҳанд шуд, то сабаб муайян гардад (суръати ҳаракат, набуди обпошӣ ва ғайра) ва агар онҳо аз корҳои соҳтмонӣ сарчашма гиранд, бартараф карда мешаванд.
- Мониторинги сифати ҳаво аз ҷониби Пудратчӣ тибқи талаботи Кумитаи ҳифзи муҳити зист анҷом дода мешавад.

5.1.4. Кӯчонидани ҷисмонӣ ва иқтисодӣ, саломатӣ ва бехатарии аҳоли аҳоли

Кӯчонидани ҷисмонӣ ё иқтисодии аҳоли интизор намеравад. Бо вучуди ин, агар соҳтмони роҳ истифодаи муваққатӣ ё доимии заминҳоро талаб кунад, ки дар он хонаводаҳо ё шахсони алоҳида зиндагӣ мекунанд, ин метавонад боиси кӯчонидани ҷисмонӣ гардад. Ба ҳамин тартиб, агар соҳтмон заминеро, ки шахсони алоҳида барои гирифтани даромади иқтисодӣ истифода мебаранд, фаро гирад, ин метавонад боиси кӯчонидани иқтисодӣ шавад. Интизор меравад, ки ҳеҷ як аз ин таъсирот рӯй надихад. Ҷамоатҳо танҳо заминҳои ҷамъиятиро барои соҳтмони роҳ ва лагери Пудратчӣ таъмин хоҳанд кард. Заминҳои муҳим барои ягон корбарони ҷамъиятӣ, ба ҷуз ҳолатҳое, ки замин барои кишт ё пасбиҳо истифода мешавад, пешниҳод нахоҳанд шуд. Дар ҷунин ҳолатҳо, ҷамоат ба таври имконпазир заминҳои дигарро ҷои заминҳои аз даст рафта пешниҳод хоҳад кард. Ҷамҷунин, барои қисматҳои роҳ, ки дар онҳо хатсайр аз роҳи мавҷуда канор меафтад, ҷамоатҳо заминҳои ҷамъиятии истифодашударо бо дигар заминҳо иваз хоҳанд кард.

Барои беш аз 20 километр, ки хатсайр аз роҳҳои мавҷуда канор меафтад (ки, тавре қаблан қайд шудааст, аксар вақт ба роҳҳои ҳозира наздик хоҳад буд), сатҳи болоии замини ҳаракати нақлиётӣ мавҷуда барои барқарор кардани растаниҳо, буттаҳо ва дигар наботот коркард шуда, ба истифодаи ҷамъиятӣ баргардонида мешавад.

Гарчанде ки ҷойивазкунии иқтисодӣ пешбинӣ намешавад.

Тадбирҳои коҳишдиҳӣ барои пешгирии ҷойивазкунӣ, ҳифзи саломатӣ ва бехатарии аҳоли.

Як қатор тадбирҳои кафолат медиҳанд, ки ҷойивазкунии ҷисмонӣ ба вучуд намеояд ва ҳар гуна ҷойивазкунии иқтисодӣ пурра ҷуброн карда мешавад.

- Дар ҳеҷ сурат ММЗ ё Пудратчӣ кӯчонидани ягон хоҷагиро талаб намеkunанд.
- Ҳамаи иншооти лагерӣ (ҷойҳои истиқоматӣ, утоқҳои корӣ, минтақаҳои анбор, корхонаҳои бетон ва асфалт ва ғайра) дар масофаи на камтар аз 300 метр аз маҳалҳои аҳолинишин ҷойгир карда мешаванд.
- Иншооти лагерӣ дар заминҳои ҷойгир карда мешаванд, ки барои мақсадҳои кишоварзӣ истифода намешаванд ё барои он мувофиқ нестанд (яъне дар заминҳои ҳосилхез ҷойгир карда намешаванд).
- То ҳадди имкон, иншооти лагерӣ бояд дар заминҳои давлатӣ ҷойгир карда шаванд. Дар ҳолатҳои, ки ин имконнопазир аст ва замин айнаи замон истифода мешавад, Пудратчӣ бо истифодабаранда(гон)-и ҷорӣ созишномаҳои ихтиёрӣ менамояд ё қитъаҳои дигари заминро барои истифода муайян менамояд.
- ар ҳолате ки ҳангоми ҷараёни соҳтмон панҷараҳо, деворҳо, чорво ё дигар молу мулк осеб бинанд ё нобуд шаванд, ҷуброни зарар бо арзиши пурраи ивазкунӣ, бе ба назар гирифтани фарсудашавӣ, пардохт карда мешавад.

5.1.5. Шуғл ва оқибатҳои иқтисодӣ

Чунон ки қаблан қайд карда шуд, Пудратчӣ нақша дорад, ки тақрибан 75–150 коргари тахассусӣ ва ғайритахассусиро ба кор гирад, бо шумораи бештар дар фасли тобистон ва камтар дар зимистон. Мумкин аст, ки 65 % ва ё бештар аз онҳо аз деҳаҳои маҳаллӣ бошанд. Ин барои хонаводаҳо ва иқтисоди минтақа дар муддати маҳдуд — то ду сол — манфиат хоҳад овард ва ба кам кардани оқибатҳои бекорӣ пас аз ба итмом расидани соҳтмони Роҳи байналмилалӣ кӯмак хоҳад кард. Ғайр аз ин, эҳтимол аст, ки Пудратчӣ қисме аз молу хидматҳоро (масалан, хӯрокворӣ барои коргарон) аз таъминкунандагони маҳаллӣ харидорӣ намояд, ки ин низ таъсири мусбат ба иқтисоди маҳаллӣ хоҳад дошт. ММЗ Пудратчиро ташвиқ хоҳад кард, ки ҷойҳои кориро бо истифода аз аҳолии маҳаллӣ пур кунанд ва маводро аз таъминкунандагони маҳаллӣ харидорӣ намояд, агар имконпазир бошад ва аҳолии маҳаллиро маҷбур насозад, ки ба ҷустуҷӯи манбаъҳои алтернативӣ рӯй орад.

5.1.6. Вуруди қувваи корӣ

Шумораи коргарони ғайримаҳаллӣ нисбатан кам хоҳад буд, эҳтимолан танҳо 50–60 нафар. Коргарони ғайримаҳаллӣ ё дар яке аз лагерҳои соҳтмонӣ ва ё дар манзили иҷора дар деҳаҳои маҳаллӣ зиндагӣ хоҳанд кард, вобаста ба афзалиятҳои Пудратчӣ ва мувофиқа бо мақомоти маҳаллӣ, ҳамчунин, эҳтимол, вобаста ба дастрасии манзили муносиб. Ҳамин чиз барои коргарони деҳаҳои соҳили чап, ки аз деҳаҳои худ дуранд, ҳадди аққал то он даме, ки қитъаҳои роҳи нав имкон медиҳанд, ки зудтар ба ҷои кор бирасанд, дуруст хоҳад буд.

Оқибатҳои эҳтимолие, ки метавонанд аз ҳамкориҳои коргарон (асосан ё комилан мардон ҷавон) бо аҳолии маҳаллӣ ба вучуд оянд, метавонанд инҳоро дар бар гиранд: муноқиша бо сокинони деҳаҳо, инчунин истифодаи ҷинсӣ, хушунат ва озори ҷинсӣ. Ғайр аз ин, афзоиши талабот ба молу хидматҳо метавонад боиси беқурбшавии асёр ё дигар оқибатҳои манфии иқтисодӣ гардад, ва вуруди аҳолии иловагӣ метавонад ба хидматҳо, аз қабилӣ ёрии тиббӣ аз ҳад зиёд сарборӣ биоварад.

Шумораи ками коргарони омада аз берун аз соҳили чап эҳтимоли таъсири таъсириро кам мекунад. Ҳаҷми хурди корҳо эҳтимолан боиси афзоиши талабот барои ба вучуд овардани оқибатҳои манфӣ намегардад (гарчанде, ки, чун қаблан қайд шуд, дар муддати муайян ин метавонад барои иқтисоди маҳаллӣ ба як дараҷае муфид бошад).

Коҳиш додани оқибатҳои эҳтимолӣ, вобаста ба воридшавии нерӯи корӣ. Гарчанде ки оқибатҳои манфӣ интизор намераванд, тадбирҳои зерин эҳтимоли пайдоиши онҳоро боз ҳам камтар мекунад:

- Пудратчӣ аз кормандон талаб мекунад, ки ба Кодекси рафтор розӣ шаванд ва дар ҳолати вайрон кардани талаботи он чораҳои дахлдор, аз ҷумла барканор кардан ё дар ҳолати зарурӣ супоридани парванда ба мақомоти ҳифзи ҳуқуқро татбиқ мекунад. Кодекси рафтор талаботи қатъиро дар бар мегирад, ки истифодаи чинсӣ, озори чинсӣ ва хушунатро манъ мекунад. Қонуншиканиҳо бо татбиқи ҷазоҳо, то қатъ гардидани муносибатҳои меҳнатӣ ва/ё ирсол ба мақомоти дахлдор, баррасӣ карда мешаванд.
- Пудратчӣ дастури шиносоии ибтидоӣ (инструктаж)-ро мегузаронад, ки маълумот дар бораи Кодекси рафтор, аз ҷумла муқаррароти марбут ба истифодаи чинсӣ, озори чинсӣ ва хушунатро дар бар хоҳад гирифт.
- Пудратчӣ, дар ҳолати зарурат, бо муассисаҳои тиббӣ, дармонгоҳҳо, хадамоти аввалини воқуниш ва дигар хизматрасониҳои ҷамъиятӣ созишномаҳо мекӯшид, то аз изофабори шудани ҷунин хизматрасониҳо ва таъминкунандагони онҳо пешгири карда шавад.
- Пудратчӣ барои ҷалби ҳадди аксари сокинони деҳаҳои соҳили чап ба кор ҳавасманд карда мешавад.
- Дар доираи барномаи ҳамкорӣ бо ҷонибҳои манфиатдор (бахши 6) ММЗ истифода ва таблиғи механизми баррасии шикоятҳои ҳидро идома медиҳад, ки ба одамон имкон медиҳад шикоят пешниҳод кунанд ва боварӣ дошта бошанд, ки онҳо ба инбат гирифта ва баррасӣ карда мешаванд.

5.2. Оқибатҳои эҳтимолӣ барои саломатӣ, бехатарӣ ва некӯаҳволии кормандон

5.2.1. Идоракунии захираҳои меҳнатӣ

Муносибатҳои байни корфармоён ва кормандон барои муайян кардани ҳуқуқҳои ҳар ду ҷониб аҳамияти ҳалкунанда доранд. Пудратчӣ, ки корҳои соҳтмони роҳи соҳили чапро иҷро мекунад, вазифадор хоҳад буд, ки «Тартиби идоракунии захираҳои меҳнатӣ» (ТИЗМ)-ро таҳия ва тасдиқ намояд, ки бояд бо ТИЗМ-и қабулкардаи ҶСК «НБО Роғун» ва ММЗ барои лоихаи НБО ва барномаи кӯчонидан мутобиқ бошад.⁸ Дар байни расмиёте, ки бояд ба ТИЗМ дохил карда шаванд, талаботҳои оид ба набудани табъиз ва баробарии имкониятҳо, ташкилотҳои кормандон, меҳнати маҷбурӣ, шарту муқаррароти шартномаи меҳнатӣ (аз ҷумла шартномаҳои хаттӣ), манзили зисти кормандон (ниг. бахши 5.2.2), нақлиёт барои кормандон, инчунин синни қабул ба кор пешбинӣ шудаанд. Илова бар ин, ТИЗМ бояд механизми пешбинӣ кунанд, ки тавассути он кормандон метавонанд шикоят ё муроҷиат пешниҳод намоянд, ва Пудратчӣ ин шикоятҳоро

⁸ <https://drive.google.com/file/d/1SLnnExB2GNsYoZGWzXrY1smCAde1tFm5/view>

қабул ва баррасӣ карда, чораҳои дахлдор меандешад. ТИЗМ-и амалкунандаи лоиха намунаи чунин механизмро дар бар мегирад.

5.2.2. Ҳифзи саломатӣ ва бехатарии кормандон

Соҳтмон ҳамчун яке аз касбҳои хатарноктарин дар ҷаҳон эътироф мешавад. Кормандоне, ки дар соҳтмони роҳи соҳили чап кор мекунанд, ба хатарҳои гуногун дучор хоҳанд шуд, ки муҳимтарини онҳо бархӯрд бо воситаҳои нақлиёт ҳангоми кор дар роҳ ё дар наздикии он, инчунин ҳангоми ҳаракат бо нақлиёт, ва афтидан аз баландӣ ҳангоми кор дар пулҳо мебошад. Кормандон инчунин бо асбобҳо ва таҷҳизоте кор хоҳанд кард, ки кунҷҳои тез ё қисмҳои ҳаракаткунанда доранд ва метавонанд бибуранд ё фишор расонанд, инчунин дар наздикии техникаи вазнин фаъолият хоҳанд кард. Ғайр аз ин, кормандон ба садо ва ҷанг дучор мешаванд, ва баъзеҳо — ба моддаҳои хатарнок (масалан, сӯзишвориҳои дизелӣ). Дар тобистон кормандон зери гармии шадид ва дар зимистон — зери сардӣ қарор хоҳанд гирифт. Дар ҷойҳои, ки роҳ аз нишебҳои баланд мегузарад, кормандон метавонанд ба зер афтиданд ё зери сангрезаҳо аз болои нишебӣ қарор гиранд, ва воситаҳои нақлиёт низ метавонанд лағжида поён раванд. Илова бар ин, кормандон метавонанд ба истисмори ҷинсӣ, таъқиб ё зӯроварӣ аз ҷониби дигар кормандон, бахусус дар лагерҳои корӣ, дучор шаванд. Кормандон дар карерҳо низ ба бисёре аз ин хатарҳо рӯ ба рӯ хоҳанд шуд ва метавонанд аз баландӣ биафтанд.

Бо сабаби ҷойгиршавии деҳотӣ ва нисбатан дурдасти соҳили чап, Пудратчӣ бояд ҳадди ақал як қисми манзили кормандонро таъмин кунад. Қайд мешавад, ки зери мафҳуми «манзил» на танҳо ҷойҳои истиқоматӣ, балки ошхонаҳо ва ҷойҳои хӯрокхӯрӣ, утоқҳои истироҳат ва фароғат, хизматрасониҳои тиббӣ ва ғайра низ дар назар дошта мешаванд. Шароити номуносиби зист (санитарияи бад, набудани ё нокифоягии муассисаҳои тиббӣ ва хизматрасонӣ ва ғайра) метавонад ба саломатӣ ва бехатарии кормандон, инчунин ба рӯҳия ва маҳсулнокии онҳо таъсири манфӣ расонад. Пудратчӣ қарор хоҳад дод, ки кадом манзилро таъмин кунад, бо дарназардошти маҳалли зисти кормандон, мавҷудияти манзили иҷора, дастрасии хизматрасониҳои тиббӣ, созишномаҳо бо муассисаҳои тиббии мавҷуда ва дигар омилҳо.

Тадбирҳои коҳишдиҳии таъсир ба кормандон. Барои кам кардани хавфҳо, Пудратчӣ вазифадор хоҳад шуд, ки Нақшаи ҳифзи саломатӣ ва бехатарии меҳнатро таҳия ва татбиқ намояд, ки арзёбии муфассали хатарҳо ва таҳдидҳоро дар бар гирифта, инчунин тадбирҳои пешгирӣ ё назорати ин хатарҳоро муайян кунад. Нақша талаб хоҳад кард, ки ҳамаи кормандон омӯзиш оид ба тадбирҳои, ки барои пешгирӣ ё кам кардани хавфҳо заруранд, ҳам умумӣ ва ҳам махсус барои вазифаҳои инфиродии онҳо гиранд. Ғайр аз ин, Нақша талаб хоҳад кард, ки ҳамаи кормандон ҳангоми қабул ба кор омӯзиши муқаддимавӣ гузаранд, ки ҳадди ақал соли як маротиба такрор карда мешавад, ва ҳар як дастаи корӣ ҳар рӯз дастурдиҳии бехатариро («toolbox talks») гузаронад ва ҳуҷҷатгузорӣ намояд. Талаботи ҳадди ақал, ки бояд дар омӯзиш фаро гирифта шаванд, барои кормандоне, ки ба хатарҳои дар боло зикршуда дучор мешаванд, ҳадди ақал ҷанбаҳои зеринро дар бар мегиранд:

- Истифода/пӯшидани ҳадди ақали маҷмӯи воситаҳои муҳофизати инфиродӣ (ВМИ), ки ҳадди ақал мӯзаҳои муҳофизатӣ, кулоҳи муҳофизатӣ ва камзул/либоси намоёнии баландро дар бар мегирад ва аз ҷониби Пудратчӣ ба кормандон ройгон дода мешавад.
- Истифодаи камарбанди бехатарӣ аз ҷониби ронандагон ва ҳамаи мусофирони воситаҳои нақлиёт ва манъи истифодаи «брелокҳои-қалбакӣ», ки барои хомӯш кардани сигналҳои огоҳкунанда истифода мешаванд.
- Иҷозат додани интиқоли кормандон танҳо дар воситаҳои нақлиёте, ки барои ин мақсад пешбинӣ шудаанд ва дар ҳамаи ҷойҳои нишаст камарбанди бехатарӣ доранд.

- Пур кардани рӯйхати санҷишӣ, ки аз ҷониби роҳбар тасдиқ шудааст, барои таъмини ҳолати дуруст ва коршоямии воситаҳои бехатарии таҷҳизот ва нақлиёт (масалан, сигнализатсияи ҳаракати ақиб ва чароғҳои сигналӣ, сигнали овозӣ, чароғҳои пеш ва стоп-сигналҳо, шишаҳо, оинаҳои ақиббин, камарбандҳои бехатарӣ, шинаҳо, қуттии ёрии аввал, маҷмӯи тозакунии ва ғ.) ва анҷом додани санҷиш пеш аз ба истифода додани таҷҳизот/воситаҳои нақлиёт ҳар рӯз.
- Таъмини муҳофизат аз афтидан ҳангоми кор дар баландӣ, аз ҷумла бо истифодаи ВМИ-и иловагӣ (масалан, камарбандҳои бехатарӣ) ва дигар тадбирҳои бехатарӣ (масалан, панҷараҳо, тахтабандиҳои соҳтмонӣ).⁹
- Коҳиш додани хатари афтидани сангҳо ё ярч ҳангоми кор зери нишебҳои баланд.
- Таъмини тадбирҳои бехатарӣ ҳангоми кор дар наздикии шабакаҳои обрасонӣ, дар платформаҳои зери пулҳо, дар назди панҷараҳо ва дастгоҳҳои наҷот; кор танҳо дар ҷуфт (системаи «buddy») иҷозат дода мешавад, кори якка иҷозат дода намешавад.
- Андешидани дигар тадбирҳо барои рафъи хатарҳои дигаре, ки кормандон метавонанд дучор шаванд, аз ҷумла гармӣ (соя, об ва ғ.), сармо (либоси гарм ҳамчун ВМИ, паноҳгоҳи гарм), газидани морҳо (зиддизаҳр, агар мавҷуд бошад, барои морҳои заҳрдоре, ки мумкин аст корманд ба он дучор шаванд), таъсири бетони тару тоза (дастпӯшакҳо, моддаҳои безараргардонанда, малҳамҳо), сӯзишворӣ (дастпӯшакҳо ва ғ.) ё дигар моддаҳои хатарнок (тавре ки дар варақаҳои бехатарии маводҳо нишон дода шудааст).
- Таъмини омӯзиш ва сертификатсия оид ба расонидани ёрии аввал барои ҳамаи роҳбарон ва, агар дар ҳар як майдони корӣ роҳбар набошад, таъмини он, ки ҳадди ақал як корманд барои расонидани ёрии аввали тиббӣ омӯзонанда шудааст.
- Таъмини мавҷудияти қуттии пурраи ёрии аввал дар ҳар як майдони корӣ ва дар ҳар як воситаи нақлиёт. Қуттиҳои ёрии аввали тиббӣ метавонанд танҳо маводи ёрии аввалро дар бар гиранд (бинтҳо, маводи безараргардонанда ва ғ.), на доруҳоро, ва мундариҷаи онҳо бояд ҳар моҳ санҷида шавад, то мавҷудияти ҳама чиз таъмин гардад.
- Таъмини кормандоне, ки қобилияти расонидани ёрии тиббии нақшавӣ ва таъҷили дар ҳар як лагери соҳтмониро доранд, ё бастанӣ созишномаҳо бо муассисаҳои тиббӣ/мутахассисон дар ноҳияҳои наздик барои расонидани чунин кӯмак.

Ҳамаи манзилҳои истиқоматие, ки аз ҷониби Пудратчӣ пешниҳод карда мешаванд, бояд ба стандартҳои дар «Роҳнамо оид ба ҷойгиркунии коргарон: равандҳо ва стандартҳо»-и Корпоратсияи байналмилалии молиявӣ (IFC) ва Бонки аврупоии таҷдид ва рушд (соли 2009) зикршуда мувофиқат кунанд¹⁰. Қайд карда мешавад, ки институти лоихакашӣ зарурати истифодаи маводи тарканда аз ҷониби Пудратчӣ дар карерҳо ва ҳангоми корҳои кофтани заминро пешбинӣ намекунад. Бо вучуди ин, агар истифодаи маводи тарканда зарур гардад, риояи талаботи махсус мутобиқи қонунгузори миллӣ ва барои ҳифзи коргарон талаб карда мешавад. Ин талабот дар Нақшаи ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ, инчунин дар Нақшаи идоракунии корҳои таркондан ва истифодаи маводи тарканда сабт карда хоҳанд шуд.

⁹ Қайд карда мешавад, ки «кор дар баландӣ» инчунин кор дар нишебҳои баландро дар бар мегирад, аз ҷумла дар қитъаҳои мустақиман болои нишебҳо, ки афтидан метавонад боиси чароҳат гардад, инчунин дар нишебҳои болораванда, ки хавфи фӯрӯрези нишебӣ вучуд дорад.

¹⁰ <https://www.ifc.org/content/dam/ifc/doc/mgrt/workers-accomodation.pdf>

5.3. Хатарҳо ва таъсири эҳтимоли ба ресепторҳои экологӣ

Соҳтмони роҳ инчунин метавонад ба захираҳои физикӣ ва биологӣ ҳудуд, аз ҷумла онҳое, ки дар зербахшҳои зерин тавсиф шудаанд, таъсир расонад.

5.3.1. Обҳои сатҳӣ (рӯизаминӣ)

Корхонаи давлатии воҳиди илмӣ-истеҳсолии «Табиат» 23 намунаи обро интиҳоб кардааст, аз ҷумла чор намунаи оби нӯшокӣ, се намунаи об барои обёрӣ, ду намуна аз рӯди Хингоб, як намуна аз рӯди Вахш ва 13 намуна аз “сой” (дарёчаҳо), ки аз инҳо шаш намуна назди пулҳо ва ҳафт намуна дар деҳаҳо гирифта шудаанд. Намунаҳои барои мавҷудияти чузъҳои гуногун, аз ҷумла онҳое, ки дар Ҷадвали 14 оварда шудаанд, таҳлил шуданд.

Ҷадвали 14. Таркиби оби намунабардоришудаи КҲМЗ

Ҳарорат, °C	Нитрати нитроген
pH (нишондиҳандаи гидроген)	Оксигени ҳалшуда, мг/л
Тирагӣ	Маҳсулоти нафтӣ, мг/л
Шаффофият, см	БПК ₅ , мг/л — талаботи биологӣ барои оксиген дар давоми 5 рӯз
Минерализатсия, мг/л	ХПК, мг/л — талаботи кимиёвӣ барои оксиген
Хлоридҳо, мг/л	Сулфатҳо
Моддаҳои муаллақ, мг/л	Индекси колиформҳо, адад/л
Нитрогени аммонийӣ	Мис, мг/л
Нитрити нитроген	Рух, мг/л

Ба истиснои ду нуқта дар пули № 3 ва ду нуқта дар дарёи Хингоб, намунаҳои ҳамаи чузъҳо дар ҳамаи нуқтаҳо ба стандартҳои милли мувофиқ буданд. Дар ин ҷойҳо тирагӣ ва миқдори моддаҳои муаллақ аз меъёр зиёд буданд, инчунин дар пули № 3 минерализатсия, миқдори хлоридҳо ва нитратҳо низ аз меъёр зиёд буданд. Корхонаи давлатии воҳиди илмӣ-истеҳсолии «Табиат» ба хулоса омад, ки тирагӣ, миқдори моддаҳои муаллақ ва минерализатсия аз сабаби баланд будани миқдори табиӣ таҳшинҳо ба вучуд омадаанд. Гарчанде онҳо дар мавриди дигар зиёдшавиҳо изҳори назар накарданд, эҳтимол дорад, ки нитратҳо ва хлоридҳо бо ҷараёнҳои об аз нуриҳо ё эҳтимолан аз партовҳои чорводорӣ ворид шудаанд. Ҳеҷ яке аз ин зиёдшавиҳо боиси нигарони ҷиддӣ намегардад.

Роҳҳои асосии таъсири соҳтмон ба обҳои рӯизаминӣ эрозияи хок ва ворид шудани он ба об, инчунин ифлосшавие мебошанд, ки метавонад дар натиҷаи рехтани маводи хатарнок, ба монанди сӯзишворӣ, ё дар натиҷаи тамоси об бо бетони тоза ба амал ояд. Қайд карда мешавад, ки нӯҳ дарёчае, ки роҳ аз болои онҳо мегузарад, аллакай ба нооромии зиёд дучор шудаанд ва ҳадди ақал дар баъзе мавридҳо афзоиши сарбории таҳшинӣ дар нуқтаҳои буриш бо роҳҳои ҳамвор мушоҳида мешавад.

Интизор меравад, ки гузаргоҳҳои рӯизаминӣ аз болои ҳамаи ҷӯйборҳо ҳангоми соҳтмони қубурҳои нави обгузар, гузаргоҳҳо бо ноаи кушода ва пулҳо ҳамчунон истифода шаванд. Дар айни замон ҳар гуна афзоиши сарбории таҳшинҳо аз сабаби ҳаракати техникаи соҳтмонӣ хеле кӯтоҳмуддат хоҳад буд ва танҳо барои муддати кӯтоҳ пас аз гузашти нақлиёт ба амал меояд.

Иваз кардани гузаргоҳҳои мавҷудаи рӯизаминӣ бо қубурҳои обгузар дар нӯҳ дарёча боиси коҳиши сарбории таҳшинӣ мегардад, ки дар натиҷаи ҳаракати кунунии нақлиёт ба вучуд меояд.

Дар айни ҳол ин эҳтимолан назаррас нахоҳад буд, бинобар ин қошиш ночиз хоҳад буд. Соҳтмони қубурҳои обгузар боиси халалдоршавии дарозмуддаттари қараёни доимии об хоҳад шуд. Ин ҳадди ақал чанд рӯз ё ҳафта идома меёбад, то замоне ки хати нави роҳ қанда шуда, қорҳои бетонрезӣ ва дигар қорҳо анҷом ёбанд. Қорҳои заминқанӣ ва дигар қорҳои дохили маҷрои дарё метавонанд боиси афзоиши таҳшиншавӣ шаванд, ва тамос бо бетони тоза метавонад сатҳи рН-и обро то дараҷае баланд бардорад, ки барои организмҳои оби заҳронок гардад.

Қошиш додани таъсир ба обҳои рӯизаминӣ. Барои кам кардани таъсири эҳтимоли ба обҳои рӯизаминӣ, бахусус дар нуқтаҳои буриши дарёҳо, Пудратҷӣ бояд:

- Ҳудуди болоӣ ва поёнии қорҳои анҷомшаванда дар қойҳои буриш бо маҷрои обро дақиқ муайян карда, халалдоршавии маҷроиро то ҳадди ақал кам намояд.
- Қорҳои дар давраи аз миёнаи тобистон то аввали зимистон анҷом диҳад, вақте ки сарфи об ҳадди ақал аст ва ҳатто мумкин аст ба сифр баробар бошад.
- Чораҳо андешад, то аз тамоси оби доиман қорӣ ва қараёни рӯизаминӣ бо қорҳои фаъоли заминқанӣ ва бетони тоза пешгирӣ карда шавад. Пеш аз оғози қорҳо ва то анҷоми онҳо канали муваққати обпарто ташкил карда шавад, то оби қорӣ аз минтақаи қорҳои фаъол ба қанори дигар равона карда шуда, тамос бо хоки халалдоршуда ва бетони тоза кам карда шавад.
- Агар шағал аз маҷрои хушки қўйборҳо гирифта шавад, барои гузариши оби қорӣ каналҳо ташкил карда шаванд.
- То пурра саҳт шудани бетон, ки метавонад то 28 рӯз тўл кашад, аз тамоси об бо он пешгирӣ карда шавад.
- Сӯзишвориҳои дизелӣ, аз ҷумла автосистернаҳои таваққуфқарда ё дар ҳоли қор, на камтар аз 25 метр дуртар аз обҳои рӯизаминӣ ва роҳҳои обпарто нигоҳ дошта шавад.
- Сӯзишворипуркунии техника на камтар аз 10 метр дуртар аз обҳои рӯизаминӣ ва роҳҳои обпарто ва танҳо дар сатҳи обногузар, масалан дар табақи ҷамъовари қатраҳо анҷом дода шавад.
- Шустани мошинҳои борқаш ва таҷҳизот на камтар аз 10 метр дуртар аз обҳои рӯизаминӣ ва роҳҳои обпарто манъ карда шавад, инчунин рехтани обҳои партови шустан ба обҳои рӯизаминӣ манъ бошад, агар онҳо аз ҳавзи таҳшиншавӣ нагузашта бошанд.
- Агар насосҳо барои гирифтани об аз маҷрои об истифода шаванд, онҳо бояд дар сатҳи обногузар ва на камтар аз 10 метр дуртар аз об қойгир карда шаванд, бо монеа байни насос ва маҷрои об барои пешгирии ворид шудани ихроҷ ё рехтани мавод ба об.
- Ҳамин тавр ҳамаи генераторҳо ва дигар муҳаррикҳо бояд дар сатҳи обногузар ва на камтар аз 10 метр дуртар аз об қойгир карда шаванд, бо монеа байни таҷҳизот ва маҷрои об барои пешгирии ворид шудани ихроҷ ё рехтани мавод ба об.
- Мониторинги сифати обҳои рӯизаминӣ тибқи талаботи Қумитаи ҳифзи муҳити зист анҷом дода мешавад.
- Ҳамаи бригадаҳои қорӣ, воситаҳои нақлиёт, таҷҳизот ва муҳаррикҳои статсионариро бо маҷмуаҳои бартарафсозии резишҳо таъмин намояд.

Сохтмони се пул метавонад хатарҳои якхела ё монандро ба бор орад, аммо баъзе корҳои пулсозӣ мустақиман дар қараёнҳои обӣ гузаронида намешаванд, зеро баъзе сутунҳои бетонӣ дар замин дар ҳар ду тарафи қараёни обӣ насб карда мешаванд (нигаред ба Расми 11, ки корҳои ҷорӣ насби қолаби бетони сутуни пули монандро нишон медиҳад). Илова бар чораҳои номбаршуда, барои сохтмони пулҳо ин чораҳои зерин низ бояд андешида шаванд:

- Ба қадри имкон, сутунҳои пул дар берун аз қараёни муқаррарии об насб карда мешаванд. Агар ин имконнопазир бошад, оби ҷорӣ аз атрофи корҳои бетонӣ то пурра саҳт шудани бетон ба дигар тараф равона карда мешавад.
- Дар ҳолатҳои имконпазир, корҳои сохтмонӣ дар маҷрои ҷӯйборҳо ё дар соҳилҳои онҳо дар давраҳои камобӣ ба нақша гирифта мешаванд.
- Ҳамаи бетони партовӣ (изофа) аз майдони корӣ хориҷ карда шуда, дар ҷои бехатар дур аз об партофта мешавад.
- Нақшаи тандурустӣ ва бехатарӣ талаб мекунад, ки ба коргарон воситаҳои муносиби муҳофизат аз афтидан таъмин карда шаванд ва онҳоро истифода баранд, ки на танҳо бояд таҷҳизоти муҳофизати шахсиро дар бар гирад, балки чораҳои дигар, ба монанди шабакаҳои бехатарӣ, перилаҳо ё дастгоҳҳои дигарро барои пешгирии аз ғарқшавӣ дар бар мегиранд.
- Барои ҳамаи корҳои дар масофаи то 10 метр аз оби ҷорӣ ё истода, ки хатари ғарқшавӣ вуҷуд дорад, низоми «ҷуфтҳои корӣ» истифода бурда мешавад; коргарон набояд дар чунин ҷойҳо танҳо бошанд. Илова бар ин, дар ҳамаи чунин ҷойҳо таҷҳизоти наҷотбахш бояд дастрас бошад.

5.3.2. Хок

Қисми зиёди заминҳои ҳосилхезтарин дар террасаҳои поёнии дарё ҷойгир шудаанд, ки бо баланд шудани сатҳи об дар обанбор зерини об хоҳанд монд. Бо вуҷуди ин, ҳатто дар террасаҳои болоӣ, ки роҳи нав аз он ҷо мегузарад, хок дар бисёр ҷойҳо барои кишоварзӣ ва чаронидани чорво мувофиқ аст. Дар қисми зиёди масир, чунон ки қаблан тавсиф шуд, роҳ аз рӯи нақшаи мавҷуда мегузарад, бинобар ин дар ин қитъаҳои заминҳои нави кам халалдор хоҳанд шуд, ба истиснои ҳудуди бевосита дар канори роҳи кунунӣ. Бо вуҷуди ин, дар баъзе минтақаҳои Лоиҳа ногузир ба заминҳои қаблан халалдорнашуда таъсир мерасонад, аз ҷумла зиёда аз 20 км роҳи нав, инчунин лагерҳои сохтмонӣ ва (дар ҳолати зарурат) конҳо.

Хатари асосӣ барои хокҳо фишурдашавии онҳо дар натиҷаи ҳаракати воситаҳои нақлиёт ва техника, инчунин эрозияи хоки халалдоршуда ва массаҳои хокии захирашуда хоҳад буд. Таъсирҳои дигар метавонанд дар сурати ифлосшавии хок бо резиши сӯзишворӣ ё дигар мавод, аз ҷумла бетони тоза, ба вуҷуд оянд. Ғайр аз ин, қабати болоии ҳосилхези арзишманди хок метавонад ҳангоми кушодани қитъаҳои нави замин дар масирҳои ивазшудаи роҳ аз даст равад. Ниҳоят, нишебиҳои ноустувор метавонанд боиси талафи хок шаванд.

Чораҳои коҳиш додани таъсир ба хок. Пудратчӣ уҳдадор мешавад, ки барои пешгирии ё кам кардани таъсир ба хок чораҳои зеринро амалӣ намояд:

- Ҳангоми қандани қабатҳои нави хок дар қисмҳои бозсохтаи роҳ, дар лагерҳои сохтмонӣ ва майдончаҳои корӣ, ва дар ҷойҳои, ки роҳи нав аз роҳи мавҷуда васеътар хоҳад буд, қабати болоии ҳосилхезро бо эҳтиёткорӣ бардошта, захира кардан. Пас аз анҷоми сохтмон, қабати болоии ҳифзшударо барои барқарорсозии заминҳои халалдоршуда,

аз ҷумла роҳи кӯҳна, истифода бурдан. Қабати болоии изофа бояд ба тавре паҳн карда шавад, ки растанӣҳои мавҷуда пурра пӯшида нашаванд.

- Сатҳи фишурдаи қисмҳои роҳе, ки масири онҳо тағйир дода мешавад, ковок кардан (скарификатсия кардан), то раванди барқарорсозии пӯшиши растаниро тезтар анҷом шавад, ва сатҳро бо қабати болоии нигоҳдоштаи хок пӯшонидан, ки он бояд аз эрозия муҳофизат карда шавад, то даме ки алаф ё дигар растаниҳо мустақилона рушд кунанд.
- Ҷамаи хокеро, ки аз роҳи мавҷуда ва қисмҳои нав бардошта шудааст (ба ҷуз қабати болоии ҳосилхез), дар рӯи роҳи нав дубора истифода бурдан, агар барои ин мақсад мувофиқ бошад. Дар ҳолатҳое, ки мавод номувофиқ аст, хоке, ки метавонад дубора истифода шавад, бояд ба карерҳо/конҳои хок, ки аз он маводи нав гирифта шудааст, интиқол дода шуда, ҳамчун пуркунанда истифода шавад, ба истиснои хоки ҳосилхез, ки метавонад ба ҷамоатҳои маҳаллӣ тақсим карда шавад.
- Тадбирҳо чиҳати таъмини устувории нишебиҳои болоӣ ва поёнии роҳҳо дар минтақаҳои нишеб амалӣ карда мешаванд. Устувории габионҳо таъмин гардида, габионҳои болоӣ ҳам гузошташуда бояд ба таври дуруст мустақам карда шаванд. Барои муҳофизати нишебиҳо аз эрозия, каналҳои равонкунӣ ва/ё системаи обгузаронӣ барои муҳофизати қисми болоӣ ва нишебиҳо, инчунин обгузаронӣ дар пояи нишебӣ таъмин карда мешаванд.
- Фавран резиши сӯзишворӣ ва дигар моддаҳоро тоза карда, бо хокҳои ифлосшуда ҳамчун партовҳои хатарнок муносибат кардан. Ин ба резиши бетонҳои нав ва асфалт низ дахл дорад.
- Вақте ки пас аз анҷоми соҳтмон замини халалдода дигар лозим нест, хокпӯшии изофино дар минтақаҳои халалдода гузоштан ва онро аз эрозия муҳофизат кардан, то даме ки алаф ё дигар наботот мустақилона рушд кунанд.

Қайд мегардад, ки муҳлати кафолат аз эрозия як солро ташкил медиҳад. Аз ин рӯ, пардохти ниҳой то замоне анҷом дода намешавад, ки Муҳандис устувории шаклҳои заминро, ки аз қорҳои соҳтмонӣ таъсир дидаанд, тасдиқ намояд.

Илова бар ин, як қатор чораҳое, ки барои ҳифзи обҳои рӯизаминӣ (боби 5.3.1) заруранд, инчунин барои ҳифзи хокҳо зарур хоҳанд буд, аз ҷумла:

- Ҳудуди болоӣ ва поёнии минтақаи қорро возеҳ нишон додан, то халалдоршавии хок ба ҳадди ақал расонида шавад.
- Сӯзишворӣ пур кардани воситаҳои нақлиётро дар рӯи сатҳи обногузар, ба монанди зарфи ҷамъкунандаи қатраҳо анҷом додан.
- Барои ҷамаи бригадаҳои қорӣ, нақлиёт, таҷҳизот ва муҳаррикҳои истода маҷмӯаҳои вокуниш ба ихроҷи моеъҳоро таъмин намудан.

5.3.3. Макони зист

Қисми муайяни макони зисти хушкӣ ногузир аз соҳтмон таъсир хоҳад дид. Макони зисти мавҷудаи хушкӣ дар канори роҳ (дар паҳлӯҳои қитъаҳое, ки аз нав сохта мешаванд, инчунин дар паҳноии муайян қад-қади қитъаҳои нави роҳ) ба таври доимӣ ба роҳ табдил дода мешаванд, ва лагерҳои соҳтмонӣ муваққатан қаламравро ишғол хоҳанд кард. Дар маҷмӯъ, майдонҳои

нисбатан хурди макони зист таъсир хоҳанд дид (ниг. Ҷадвалҳои 11 ва 12 барои андозаҳои тахминии макони зисти хушкӣ, ки зери таъсир қарор мегиранд).

Соҳтмон инчунин метавонад ба маконҳои зисти обӣ дар баъзе нуқтаҳои буриш бо ҷараёни об таъсир расонад¹¹. Таъсирҳо метавонанд дар ҷойҳои қубурҳои обгузар (коллекторҳо) ва гузаргоҳҳои нови кушода, инчунин эҳтимолан ҳангоми соҳтмони пулҳо ва дар масофаи муайян дар поёни ҷараён аз майдонҳои соҳтмон рух диҳанд. Бо вучуди ин, муҳим аст қайд намуд, ки маконҳои зисти обӣ аллакай дар буришҳои мавҷудаи роҳ халалдор шудаанд ё вайрон шуда буданд, ва қисмҳои поёнии дарё аллакай бо афзоиши таҳшинҷамъшавӣ дучор ҳастанд. Аз ин рӯ, таъсирҳои иловагӣ ё тавсеаёфтаи манфӣ ба маконҳои зисти обӣ дар натиҷаи соҳтмони роҳи нав бояд хеле маҳдуд ё комилан набошад. Ғайр аз ин, насб кардани қубурҳои обгузар ва истифодаи гузаргоҳҳои бетони новии кушода ба таври назаррас коҳиши таҳшинҷамъшавии поёнии ҷараёнро таъмин мекунанд.

Тадбирҳои коҳишдиҳӣ барои таъсирҳо ба муҳити зист.

Чораҳои коҳиш додани таъсир, ки дар боло ва поён зикр шудаанд, имкон медиҳанд, ки ҳаҷм ва аҳамияти эҳтимолии таъсир ҳам ба маконҳои зисти хушкӣ ва ҳам ба маконҳои зисти обӣ то ҳадди аксар кам карда шаванд. Ғайр аз ин, ММЗ бо КҲМЗ барои ташкили кори мутахассиси гуногунии биологӣ ҳамкорӣ хоҳад кард, ки дар аввали мавсими соҳтмон майдонҳои пешбинишудаи соҳтмонро боздид намуда, тавсияҳо оид ба чораҳои коҳишдиҳандаи таъсир ба маконҳои зист ва гуногунии биологӣ медиҳад, инчунин дар охири мавсим барои санҷиши иҷрои онҳо ва додани дастурҳо оид ба устуворсозӣ дар зимистон.

Флора (олами наботот). Тавре ки дар Ҷадвали 11 нишон дода шудааст, роҳ дар масофаи камтар аз ду километр (камтар аз панҷ фоиз) аз дарозии худ аз минтақаҳои ҷангал мегузарад. Дар ин минтақа дарахтони ҷангал иборатанд аз бодоми ваҳшӣ (**Amygdalus bucharica**), дӯлона (**Crataegus pontica**), фарки майдабарг (**Acer regelii**), талхаи қафқозӣ (**Celtis caucasica**), южуба (**Ziziphus jujuba**) ва котенеастер (**Cotoneaster raemiflores**). Илова бар ин, дар қисматҳои болоӣ ё поёнии дараҳо ва ҳамворҳои соҳилии баъзе шохаҳои дарё дарахтони чормағз, себ, чинор, сафедор ва бед метавонанд пайдо шаванд (ҳеҷ кадоме аз ин дарахтон дар гузаргоҳҳои роҳ, ки пурра санглох мебошанд, дида намешаванд). Ҳеҷ яке аз намудҳои дарахтон ҳифзшаванда нестанд ва дар тӯли масир ҳеҷ ҷангалҳои арча пайдо нашудаанд¹².

Алафзор, ки тақрибан 11 километрро (ҳудуди 25 фоизи масир) фаро мегиранд, аз ҷумла онҳое, ки барои чарогоҳ истифода мешаванд, бештар марғ (*Elytrigia trichofora*), ҷав (*Hordeum bulbosum*), Роа bulbosa, аҷириқ (*Cynodon dactylon*) ва гӯргийёх (*Bothriochloa ischaetum*) тавсиф мешаванд. Ҳамин тавр, ҳеҷ яке аз ин намудҳо аҳамияти ҳифзи табиӣ надорад.

Дар ин минтақа инчунин як қатор намудҳои растаниҳо, ки ба Китоби Сурхи Тоҷикистон дохил шудаанд, мушоҳида шудаанд, аз ҷумла:

- гули азиндор (*Cousinia corymbosa*)

¹¹ Қайд карда мешавад, ки муҳити зисти обӣ дар убури ҷўйборҳои муваққатӣ маҳдуд ё вучуд надорад ва дар убури ҷўйборҳои бисёрсола ба таври назаррас коҳиш меёбад.

¹² Баъзе қитъаҳои ҷангалҳои арча дар ҳудуди обанбори оянда ҳамчун «макони зисти табиӣ» тибқи маънои Стандарти экологӣ ва иҷтимоии 6-и Бонки Умумиҷаҳонӣ (СЭИ 6) арзёбӣ шуда, бинобар ин татбиқи тадбирҳои махсусро барои таъмини набудани талафоти холиси гуногунии биологӣ талаб менамуданд. Соҳтмони роҳи нав ба ҷунин ҷангалҳо таъсир намерасонад

- Пиёзи Розенбах (*Alium rosenbachianum*)
- Пиёзи форсӣ-шалот (*Alium spittatinum*)
- Пиёзи Суворов (*Alium suworovi*)
- Лолаи болораванда (*Tulip apraestans*)
- Шақоиқи бухорӣ (*Anemone bucharica*)
- Савсан (*Iris haoliana*)

Навъҳои мавриди таваҷҷуҳ маъмулан дар нишебиҳои қаторкӯҳҳо, қитъаҳои сангреса, инчунин дар минтақаҳои степӣ ё марғзорӣ мерӯянд ва ҷамъомадҳои пайвастаро ташкил намекунанд. Азбаски роҳ асосан аз рӯи масири мавҷуда мегузарад.

Азбаски роҳ асосан аз рӯи масири аллакай халалёфта мегузарад ва қисми зиёди боқимонда бевосита дар паҳлуи масири мавҷуда ҷойгир хоҳад шуд, таъсири назаррасе интизор намешавад. Муассисаи «Табиат» ба хулоса омад, ки барои ҳифз ва нигоҳдории онҳо тадбирҳои махсус зарур нестанд. Бо вучуди ин, насби «лавҳаҳои канори роҳ» бо маълумот дар бораи ин растаниҳо, бо аксҳо ё тасвирҳои онҳо, тавсия дода мешавад.

Тадбирҳои коҳишдиҳӣ барои таъсирҳо ба маконҳои зист ва флора. Гарчанде ки интизор намеравад таъсирҳои назаррас ба маконҳои зист ё ба фаунаи хушкӣ ва обӣ ба вучуд оянд ва муассисаи «Табиат» тадбирҳои махсусро тавсия надодааст, барои то ҳадди имкон коҳиш додани ҳатто таъсирҳои эҳтимолии ночиз як қатор тадбирҳо андешида мешаванд, аз ҷумла:

- Чораҳои зикршуда дар боло барои кам кардани эрозия ва пешгирӣ, ҳамчунин бартарафсозии рехтани маводи хатарнок.
- Ҳудуди ҳамаи майдонҳои соҳтмон ва қитъаҳо пеш аз оғози кор ба таври дақиқ муайян карда шавад, то халалдоршавии ғайрилозимӣ ба дигар заминҳо пешгирӣ гардад.
- Манъ кардани коргарон аз ҷамъоварии растаниҳо ҳангоми кор ё дар наздикии майдонҳои соҳтмон.
- Ҷойгир намудани иншооти лагерии маҳаллӣ ба тавре ки талафоти дарахтон пешгирӣ ё ба ҳадди ақал расонида шавад
- Таъмини миқдори кофии сӯзишворӣ барои лагерҳо ва ҷойҳои истиқоматӣ, то ҷамъоварии ҳезум аз ҷониби кормандон зарурат надошта бошад, ва манъ намудани буридани дарахтон ё дигар растаниҳои чӯбин барои сӯзишворӣ

5.3.4. Фауна (олами ҳайвонот)

Дар Тоҷикистон зиёда аз 10 000 намуди бемӯҳра, 49 намуди моҳӣ, ду намуди амфибия, 44 намуди хазанда, 400 намуди паранда ва 84 намуди ширхӯр зиндагӣ мекунанд. Ҳайвонот қариб дар ҳамаи экосистемаҳои табиӣ — аз саҳроҳо дар ҷануби кишвар то баландиҳои баландтарини Помир, инчунин дар аксари обанборҳои кишвар — пайдо мешаванд. Паҳншавӣ ва макони зисти намудҳои гуногун ба хусусиятҳои релеф, орография, паҳншавии баландӣ, иқлим, хок ва пӯшиши растаниҳо, инчунин ба бисёр омилҳои дигар вобаста аст.

Қариб тамоми қаламрави Тоҷикистон ба панҷ минтақаи зоогеографӣ тақсим шудааст: Минтақаи Помир, Минтақаи Тоҷикӣ, Минтақаи Ғарбӣ- Тяншанӣ, Минтақаи Шарқӣ- Тяншанӣ ва Минтақаи Қашғар. Бештари қаламрави кишвар, аз ҷумла ҳудуди соҳили чапро Минтақаи Тоҷикӣ, дар бар мегирад, ки аз ҷиҳати намудҳои ҳайвонот бойтарин минтақа мебошад — қариб 80 % тамоми намудҳои фаунаи кишвар дар он ҷо мушоҳида мешаванд. Минтақае, ки роҳ аз он мегузарад, дар маркази Минтақаи Тоҷикӣ қарор дорад ва тибқи маълумоти КВДИИ «Табиат», ба унвони макони зисти фаунаи нисбатан сернамуд ҳисоб карда мешавад.

Амфибияҳо. Ду намуди амфибия метавонанд зарар бинанд: қурбоққай сабз (*Bufo viridis*) ва қурбоққай ботлоқӣ (*Pelophylax ridibundus*). КВДИИ «Табиат» онҳоро «калидӣ барои экосистемаҳои кишвар» мешуморад, гарчанде ки ҳеҷ кадоме аз ин намудҳо ба Китоби Сурх ворид нашудаанд. Ҳар ду намуд ба гурӯҳи камтар таҳдидшавандагон тибқи таснифи Иттиҳоди Байналмилалӣ Муҳофизати Табиат (ИБМТ) дохил мешаванд. Ин намудҳо асосан дар 12 канали дренажӣ ва ҷӯйборҳо ва атрофи онҳо мушоҳида мешаванд, ва баъзе намудҳо ё популятсияҳо метавонанд дар наздикии майдонҳои соҳтмон зарар бинанд, агар натавонанд аз он кӯчанд. Чунон ки дар боло зикр шуд, гузаргоҳҳои мавҷудаи яқсатҳӣ аллакай таъсир мерасонанд, ки бояд пас аз насби қубурҳои обгузар, новаҳои кушода ва пулҳо кам карда шаванд.

Хазандаҳо. Дар Тоҷикистон 47 намуди хазанда зиндагӣ мекунанд, ва дар минтақа як қатор морҳо ва калтакалосро метавон дид. Ба калтакалосҳое, ки дар минтақа паҳн шудаанд, дохил мешаванд: геккони нозукпӯсти ё геккони хокистарӣ (*Cyrtopodion russowi* ё *Mediodactylus russowi*) ва агамаи сангии Туркистон (*Laudakia lehmanni*), ки дар баландӣ то 2000 метр зиндагӣ мекунанд ва аз назари ИБМТ ба гурӯҳи «камтар нигаронкунанда» дохил мешаванд. Дар минтақа ҳам морҳои бе заҳр ва ҳам заҳрдор пайдо мешаванд.

Ба морҳои бе заҳр дохил мешаванд: морҳои раҳдор ё обӣ (*Natrix tessellata*), морҳои хати нуқтадор ё рангоранг (*Hemorrhois ravergieri*), боаи қумӣ (*Eryx miliaris*) ва морҳои сахроӣ ё нақшдор (*Elaphe dione*). Ба морҳои заҳрдор дохил мешаванд: гурза ё морҳои Лебетин (*Macrovipera lebetina*), ки ба Китоби Сурхии ЧТ (2015, 2017) ворид шудаанд, ва морҳои камтар хатарноки миссар ё морҳои холдор (*Gloydius halys*). Ҳама намудҳои морҳо, аз ҷумла онҳое, ки ба Китоби Сурх дохил шудаанд, ба гурӯҳи «камтар таҳдидшаванда» тибқи баҳогузори ИБМТ дохил мешаванд.

Дар моҳҳои гарм, вақте кори асосии соҳтмонӣ ба роҳ монда мешавад, ҳамаи намудҳои фаъол ҳастанд ва интизор меравад, ки аз садо, ларзиш ва дигар фаъолиятҳои инсонӣ, ки бо соҳтмони роҳҳо ва лагерҳо алоқаманданд, фирор кунанд. Аз ноябр то март, вақте морҳо ба хоб мераванд, эҳтимолан макони зисти онҳо ба роҳи мавҷуда наздик нестанд, то таъсири пастшавии фаъолияти соҳтмонӣ онҳоро фаро гирад.

Парандаҳо. КВДИИ «Табиат» қайд кардааст, ки дар минтақа 150 намуди паранда зиндагӣ мекунанд, ки аз онҳо 56 намуд метавонанд дар ин минтақа лона гузоранд. Аксари лонаҳо дар минтақаҳои дарахтзор ва буттаҳозор ҷойгир шудаанд, як қатор намудҳо дар алафзорҳо ва минтақаҳои санглох лона мекунанд, ва баъзеҳо ҳатто дар нишебҳои санглох. Водии дарёҳои Вахш ва Сурхоб ҳамчун роҳҳои муҳочирати парандаҳои муҳочир маълуманд. Дар ин минтақа якчанд намудҳои парандае, ки аз ҷиҳати ҳифзи табиат нигаронкунанда мебошанд, мушоҳида мешаванд, аз ҷумла се намуд лошакӯр ва чор намуд парандаҳои шикорӣ:

- Шоҳини мисрӣ (*Neophron percnopterus*) — «Дар хатари нопадидшавӣ» - и ИБМТ
- Каргас (*Gypaetus barbatus*) — «Камтар таҳдидшаванда» - и ИБМТ
- Уқоби сиёҳ (*Aegypius monachus*) — «Камтар таҳдидшаванда» - и ИБМТ

- Беркут (*Aquila chrysaetos*) — «Камтар таҳдидшаванда» - и ИБМТ
- Орлан-карлик (*Hieraetus pennatus*) — «Камтар таҳдидшаванда» - и ИБМТ
- Шоҳин (*Falco pelegrinoides*) — «Камтар таҳдидшаванда» - и ИБМТ
- Уқоби тос (*Falco cherrug*) — «Дар хатари нопадидшавӣ» - и ИБМТ
- Дурроҷ (*Trochaloxyron lineatum*) — «Камтар таҳдидшаванда» - и ИБМТ
- Пашшаҳӯри қангӣ ё пашшаҳӯри ҳиндӣ (*Terpsiphone paradisi*) — «Камтар таҳдидшаванда» - и ИБМТ
- Доснӯл (*Ibidorhyncha struthersii*) — «Камтар таҳдидшаванда» - и ИБМТ
- Пашшаҳӯри думзард (*Muscicapa ruficauda*) — «Камтар таҳдидшаванда» - и ИБМТ
- Фароштурук (*Enicurus scouleri*) — «Камтар таҳдидшаванда» - и ИБМТ
- Ҳуштаккаш (*Myophonus caeruleus*) — «Камтар таҳдидшаванда» - и ИБМТ

Ду намуд — доснӯл ва фароштурук — дар қўйҳои кўҳӣ зиндагӣ мекунанд ва метавонанд то як мавсим аз қитъаҳои қўйборхое, ки дар онҳо гузаргоҳҳо ё пулҳо сохта мешаванд, инчунин ба масофаи муайян дар поёни қараён кўчонида шаванд. Эҳтимол надорад, ки онҳо дар наздикии гузаргоҳҳои қўйҳо дучор шаванд, зеро гузаргоҳҳои мавҷуда аллакай сатҳи муайяни изтиробро ба вуҷуд меоранд. Ҳатто агар ин намудҳо дар қўйҳо пайдо шаванд, ки омилҳои нави изтироб ба миён меоянд, онҳо серҳаракатанд ва метавонанд ба осонӣ муваққатан ин минтақаҳоро тарк кунанд. Ҳатто дар ин ҳолат ҳам чораҳои коҳиши эрозия таъсир ба ин намудҳоро маҳдуд хоҳанд кард.

Ширхӯрон. Бисёре аз 84 намуди ширхӯрони Тоҷикистон дар минтақаи роҳи соҳили чап зиндагӣ мекунанд. Аз ҷама бештар паҳншуда инҳоянд: каламуши туркистонӣ (*Rattus turkestanicus*), хобаки қангалӣ (*Dryomys nitedula*), миримӯшони хокистарӣ ё миримӯшони хурди хокистарӣ (*Cricetulus migratorius*), суғури арҷазор (*Microtus juldaschi*), суғури уралӣ/муши қангалӣ/суғури алафзор (*Apodemus uralensis*), харгӯши толай (*Lepus tolai*), барсуки аврусиёӣ (*Meles meles*), суғури тиллоӣ/сурх/думдароз (*Marmota caudata*), хорпушти ҳиндӣ (*Hystrix indica*), кўрмуши оддӣ ё кўрмуши шимолӣ (*Ellobius talpinus*), рӯбоҳи сурх (*Vulpes vulpes*), гург (*Canis lupus*), хирси қаҳваранг (*Ursus arctos*), савсори аврупой (*Martes martes*). Илова бар ин, дар қисми болоии қаторкӯҳ бузи кўҳии сибирӣ (*Capra sibirica*), бабри барфӣ (*Uncia uncia*) ва савсори хурд (*Mustela nivalis*) дучор мешаванд. Дар Тоҷикистон ҳашт намуди кўршапарак зиндагӣ мекунанд, ки тибқи маълумоти ҚВДИИ «Табиат» аз ҷама бештар паҳншуда кўршапараки оддӣ (карликӣ) — *Pipistrellus pipistrellus* (Камтар таҳдидшавандаи ИБМТ) мебошад, ва ин намуд ва дигар намудҳо метавонанд дар биноҳо, кўҳҳо ва/ё дараҳо зиндагӣ кунанд. Лоиха эҳтимолан ба тўдаи кўршапарақҳо таъсир намерасонад, зеро чунин минтақаҳо/ҷойҳо амалан зери таъсир қарор намегиранд ва ҳудудҳои ғизоҳӯрии онҳо хеле кам таъсир хоҳанд дид.

Баъзе аз ин намудҳо дар сатҳи милли ва/ё байналмилалӣ таҳти хатар қарор доранд, аз ҷумла: бабри барфӣ (ИБМТ: осебпазир), хирси қаҳваранг (Китоби Сурхи Тоҷикистон; дар сатҳи ҷаҳонӣ Камтар таҳдидшавандаи ИБМТ), хорпушт (Китоби Сурх; Камтар таҳдидшавандаи ИБМТ), норкаи хурд (Китоби Сурх; ИБМТ: камтар таҳдидшаванда) ва хобаки қангалӣ (Китоби Сурхи Тоҷикистон; ИБМТ: камтар таҳдидшаванда). Аммо ҚВДИИ «Табиат» қайд кард, ки маконҳои зисти онҳо дар наздикии масир ҷойгир нестанд, бинобар ин онҳо таъсир нахоҳанд дид.

Моҳӣ. КВДИИ «Табиат» дар байни се—чор намуди моҳии оби ширин, ки дар ин минтақа зиндагӣ мекунанд, ягон намуди нигаронкунанда муайян накард. Онҳо метавонанд дар чараёнҳои доимии обӣ ҳузур дошта бошанд, аммо эҳтимолан на дар чараёнҳои муваққатӣ. Намуди воридшуда — гулмоҳии рангинкамони (*Oncorhynchus mykiss* — ИБМТ «Камтар таҳдидшаванда») — манбаи ғизо барои аҳолии маҳаллӣ мебошад, аммо ғизои асосӣ ҳисоб намешавад.

Таъсири эҳтимолӣ ба олами ҳайвонот.

КВДИИ «Табиат» ба ҳулоса омад, ки таъсири ҷиддӣ ба ягон намуди паранда эҳтимолияти кам дорад, ба ҷуз ду намуде, ки вақти худро дар чараёнҳои об мегузаронанд, зеро роҳ аллакай мавҷуд аст ва қисми зиёди роҳи нав низ дақиқан дар ҳамон масир мегузарад. Ҳулоса карда шуд, ки дар доираи чанд метр аз роҳ метавонанд баъзе нуқтаҳои лонагузорӣ қойгир бошанд, аммо онҳо хеле кам буда, ба ҳеч як намуди паранда таъсир намерасонанд. Дар ҳар сурат, КВДИИ «Табиат» ҳулоса кард, ки чораҳои махсус барои муҳофизати ин ё дигар намудҳо зарур нестанд, зеро онҳо ҳаракаткунандаанд.

Бо вучуди ин, ду намуде, ки ИБМТ онҳоро ба гурӯҳи «дар хатари нопадидшавӣ» дохил мекунанд — лошахӯр (шоҳини мисрӣ) ва балобан — эҳтимолан метавонанд ба хатар дучор шаванд, агар лонаҳои фаъл ё парандаҳои лонагузор дар наздикии майдонҳои фаъл вучуд дошта бошанд. Бо ин ҳол, эҳтимолан лонаҳои фаъоли ин намудҳои эҳтиёткор ба роҳи мавҷуда наздик қойгир нахоҳанд шуд, бинобар ин хавфи ҷиддӣ вучуд надорад; хавфи ягона танҳо дар масофаи 20 километр роҳи нав ва минтақаҳои нави лагерҳои соҳтмонӣ мумкин аст.

Масири мавҷуда аллакай аз ин қаламрав мегузарад ва дар як сатҳ фаунаи хокиро берун кардааст, ки қаламравҳои онҳо ба ҳузури роҳ мутобик шудаанд. Роҳи нав аксар вақт дар ҳамон коридор ё дар наздикии роҳҳои амалкунанда сохта мешавад, бинобар ин таъсири ҷиддӣ вучуд нахоҳад дошт — ба ҷуз, эҳтимолан, як қатор ҳайвонҳо дар қойҳои маҳдуд. Дар ҳар сурат, таъсири эҳтимолӣ ба популятсияҳои маҳаллӣ кӯтоҳмуддат хоҳад буд: чанд рӯз барои роҳ ва чанд ҳафта барои пулҳо.

Ҳамин тавр, мисли ҳолати хазандаҳо ва парандаҳо, ширхӯрон низ ба ҳузури роҳи мавҷуда одат кардаанд, бинобар ин нигаронии муваққатӣ, ки бо соҳтмони роҳи нав алоқаманд аст, таъсири ночиз ё умуман таъсир надорад ва ба ҳар сурат кӯтоҳмуддат аст. Барои чунин гурӯҳҳои ҳайвонот низ, КВДИИ «Табиат» ҳулоса кард, ки чораҳои махсус барои муҳофизати ширхӯрон зарур нестанд.

Ҳайвоноти хурд метавонанд ба ҷуқуриҳои афтанд ё ба онҳо ворид шуда, пас аз он барои берун шудан мушкилӣ кашанд ё умуман наметавонанд берун оянд. Бо ин ҳол, ин эҳтимол кам аст, зеро ҷуқуриҳои барои роҳ нисбатан ҷуқури зиёд нахоҳанд дошт.

Дар мавриди моҳӣ бошад, гузаргоҳҳои мавҷудаи обгузар дар роҳи амалкунанда ва дар масофаи кӯтоҳи поёни чараён (ки ба он таҳшин интиқол меёбад) аллакай эҳтимолияти ҳузури моҳиро дар чараёнҳои доимӣ халалдор кардааст (дар чараёнҳои эфемерӣ моҳӣ вучуд надорад). Ҳангоми соҳтмони новаҳои кушода, қубурҳои обгузар ва пулҳои нав муддати кӯтоҳ лойқашавӣ зиёд мешавад, ва бетонҳои нав, чун дар боло зикр шуд, метавонанд ишқорнокии обро баланд кунанд. Эҳтимол меравад, ки ин таъсири эҳтимолан ҷиддӣ нахоҳанд буд, зеро онҳо кӯтоҳмуддатанд (муддати соҳтмон маҳдуд), минтақаи таъсир нисбатан хурд аст ва намудҳои мавҷудаи моҳӣ аллакай таъсирро аз сар гузаронидаанд. Дар дарозмуддат таъсир эҳтимолан мусбат хоҳад буд: дар қойҳои гузаргоҳҳои пул ва қубур ва поёни чараён лойқашавӣ камтар мешавад, ва новаҳои бетони кушода, ки обгузарҳои табиӣ мавҷударо иваз мекунанд, умуман таҳшин намегузаронанд.

Чораҳо барои кам кардани таъсир ба фауна. Ҳангоми ки таъсири қиддӣ ба фаунаи хокӣ ё обӣ интизор нест, ҳамон чораҳое, ки барои растаниҳо татбиқ мешаванд, инчунин ба кам кардани ҳатто таъсирҳои эҳтимолии ночиз кӯмак мерасонанд, аз ҷумла:

- Чораҳои дар боло зикршуда барои коҳиш додани эрозия, пешгириӣ ва вокуниш ба резиши моддаҳои хатарнок, кам кардани садо, инчунин барои ҳифзи хок ва обҳои рӯизаминӣ.
- Пеш аз оғози соҳтмон аломатгузориҳои ҳудуди ҳамаи майдонҳои соҳтмонӣ ва дигар қитъаҳое, ки зери таъсир қарор мегиранд, бо мақсади пешгирии вайроншавии нолозими дигар заминҳо.
- Агар чуқуриҳои зери роҳ бояд шабона ё барои як рӯз ва бештар аз он кушода бимонанд, онҳо пӯшонидани мешаванд ё дар яке аз канорҳои рампа/пандус ё тахтаи наҷотдиҳӣ гузошта мешавад (бо нишебии камтар аз 45 дараҷа), то ҳайвонот тавонанд берун бароянд.
- Пеш аз оғози кор дар қитъаҳои нави роҳ ва дар лагерҳои соҳтмонӣ дар фасли баҳор ё тобистон мутахассиси гуногунии биологӣ дар радиуси 500 метр таҳқиқоти лонагузори мегузаронад, то лонаҳои шоҳини мисрӣ, уқоби тос (балобан) ё дигар намудҳои дорои аҳамияти ҳифзи табиат муайян карда шаванд. Агар корҳои банақшагирифташудаи соҳтмонӣ метавонанд ба лонаҳои фаъол таъсир расонанд, соҳтмон то замоне ба таъхир гузошта мешавад, ки парандаҳои ҷавон пар гирифта, лонаро тарк кунанд.
- Манъи ҷамъовариҳои намунаҳои растаниҳо ё ҳайвонот аз ҷониби коргарон дар вақти кор ё дар наздикии минтақаҳои фаъолияти соҳтмонӣ.
- Машварат бо Раёсати моҳипарварӣ ва океанография оид ба назорати давлатии истифода ва ҳифзи олами наботот ва ҳайвонот ва захираҳои моҳӣ, инчунин бо Раёсати назорати давлатии истифода ва ҳифзи захираҳои оби Кумитаи ҳифзи муҳити зист ҷиҳати муайян намудани давраҳои тухмгузориҳои моҳӣ ва, то ҳадди имкон, худдорӣ аз анҷом додани корҳои соҳтмонӣ дар маҷрои обҳо дар ин давраҳо.

5.3.5. Маводи хатарнок ва партовҳо

Тавре ки қаблан нисбати бисёр таъсирҳое, ки дар боло тавсиф шудаанд, зикр гардид, баъзе корҳои соҳтмонӣ метавонанд ба якҷанд намуди ретсепторҳо (таъсирбинандагон) таъсир расонанд, ва баъзе ретсепторҳо (таъсирбинандагон) метавонанд аз бисёр намудҳои фаъолият зери таъсир қарор гиранд. Аз ҷумла, интиқол, нигоҳдорӣ ва истифодаи маводи хатарнок, инчунин тавлид, нигоҳдорӣ ва партови партовҳои хатарнок метавонанд ба бисёр ё аксари ретсепторҳои (таъсирбинандагони) инсонӣ ва экологӣ таъсир расонанд. Тамос бо маводи хатарнок ё партовҳои хатарнок метавонад барои бехатарӣ ва саломатии кормандон ва аҳолии маҳаллӣ хатар эҷод кунанд, боиси ифлосшавии хок ва об гардад, ба растаниҳо ва олами ҳайвоноти ваҳшӣ зарар расонад ё боиси нобудии онҳо шавад, ва чунин оқибатҳо метавонанд дар муддати тӯлонӣ пас аз таъсири ибтидоӣ боқӣ монанд. Аз ин рӯ, идоракунии дурусти мавод ва партовҳо унсури хеле муҳими барномаи ҳифзи меҳнат, бехатарии техникӣ ва ҳифзи муҳити зист мебошад.

Маводи асосии хатарноке, ки дар доираи Лоиҳа истифода хоҳанд шуд, аз сӯзишворӣ ва равғанҳои молидани гуногун, ҳалкунандаҳо ва рангҳо дар асоси маҳсулоти нафтӣ иборатанд; дар айни замон эҳтимолан сӯзишвории дизелӣ ягона моддае хоҳад буд, ки дар ҳаҷми назаррас

мавҷуд аст. Қисми зиёди нигоҳдорӣ ва истифода дар лагерҳои соҳтмонӣ сурат хоҳад гирифт, аммо ҳаҷмҳои назаррас дар соҳтмони пулҳо ва ба андозаи камтар дар қитъаҳои корӣ қад-қади роҳ истифода хоҳанд шуд. Ба партовҳои хатарнок контейнерҳои дохил мешаванд, ки дар онҳо маводи хатарнок нигоҳ дошта мешуд, маводи инертиа, ки маводи хатарнокро ҷаббидаанд, маводи хатарноки рехташуда (масалан, сӯзишворӣ ё ранги рехташуда), инчунин боқимондаҳо, аз қабилӣ маводи тозакунии ва хоки ифлосшуда пас аз резишҳо. Партовҳои бетони, ки пурра саҳт нашудаанд, низ ҳамчун партовҳои хатарнок баррасӣ ва идора карда мешаванд инчунин партовҳои асфалт низ ҳамчун партовҳои хатарнок идора карда мешаванд.

Чораҳои коҳиш додани таъсироти марбут ба маводи хатарнок ва партовҳо. Аксари чораҳои нисбати ҳамаи маводи хатарнок ва/ё партовҳои хатарнок татбиқи хоҳанд шуд, гарчанде ки баъзе аз онҳо ба маводҳои мушаххас ё намудҳои алоҳидаи партовҳо дахл хоҳанд дошт. Муносибати дуруст бо ҳар як маҳсулоте, ки моддаҳои хатарнок дорад, дар варақаи маълумоти бехатарии модда (шиносномаи бехатарӣ), ки аз ҷониби истеҳсолкунанда ва/ё таъминкунанда нашр мешавад, тавсифи шудааст ва одатан дар интернет дастрас мешаванд. Пудратчиён таъмин хоҳанд кард, ки барои ҳар як маводи хатарноке, ки метавонад дар майдон истифода шавад ё мавҷуд бошад, инчунин барои ҳар як маводи хатарноке, ки ҷузъҳои он дар партовҳо мавҷуданд, шиносномаи бехатарии амалкунанда дастрас бошад.

Чораҳои, ки бояд аз ҷониби Пудратчи амалӣ карда шаванд, дар бар мегиранд, агар онҳо бо талаботи шиносномаи бехатарии маводи дахлдори хатарнок муҳолифат накунд; дар сурати муҳолифат талаботи шиносномаи бехатарӣ татбиқи хоҳанд шуд:

- Пудратчиён истифодаи маводи хатарнокро то ҳадди имкон кам мекунанд ва то ҷое ки амалан имконпазир аст, маводҳои камтар хатарнокро дар ҳаҷми камтарин истифода мешаванд.
- Пудратчиён феҳристи муносири маводи хатарнок ва партовҳои хатарнокро пеш мешаванд, аз ҷумла номҳо ва ҳаҷмҳо, ҷойҳои нигоҳдорӣ ва усулҳои идоракунии ҳар кадоми онҳоро.
- Маводи хатарнок ва партовҳои, ки аз маводи хатарнок ба вуҷуд меоянд ё ҳосилаи онҳо мешаванд, бояд тибқи талаботи дар шиносномаи бехатарии маводи дахлдори хатарнок зикршуда идора карда шаванд. Ин ба интиқол, нигоҳдорӣ, муомила ва истифодаи моддаҳои хатарнок, инчунин ба тавлид, нигоҳдорӣ, коркард ё истифодаи такрорӣ, коркард ва интиқоли партовҳои хатарнок дахл дорад.
- Маводи хатарнок ва партовҳои хатарнок бояд бо воситаҳои нақлиёте интиқол дода шаванд, ки махсус барои ин мақсад пешбинӣ шуда бошанд ва иҷозат гирифта бошанд.
- Ронандагони воситаҳои нақлиёте, ки маводи хатарнок ё партовҳо интиқол медиҳанд (ҳам дар дохили майдон ва ҳам берун аз он), бояд оид ба хатарҳо, муомилаи дуруст бо онҳо ва воқуниш ба резишҳо ё дигар ҳолатҳои фавқуллода омӯзонида шаванд.
- Маводи хатарнок ва партовҳои хатарнок бояд дар биноҳои махсус ҷудошуда нигоҳ дошта шаванд, ки фарш, девор ва сақф/боми ғайриобгузар доранд. Дар наздикии ҳамдигар танҳо мавод ва/ё партовҳои мутобиқ иҷозат дода мешаванд. Биноҳо бояд бо пиктограммаҳо ва аломатҳои огоҳкунанда равшан ишора карда шаванд ва дастрасӣ ба онҳо танҳо ба кормандони ваколатдор иҷозат дода шавад.

- Клапанҳо ва соплоҳо («пистолетҳо»), ки барои додани сӯзишворӣ ё дигар маводҳои хатарноки моеъ истифода мешаванд, ҳангоми истифода нашудан дар ҳолати хомӯш қарор дошта, қулф карда мешаванд.
- Маводи хатарнок ва партовҳои хатарнок бояд на камтар аз 25 метр аз обҳои рӯизаминӣ ва 50 метр аз манзилҳои истиқомати коргарон, утоқҳои корӣ ва 300 метр аз маҳалҳои аҳолинишин нигоҳ дошта шаванд.
- Шиносномаҳои бехатарӣ бояд дар ҳама ҷойҳои, ки маводи хатарнок ё партовҳо мавҷуданд, инчунин дар ҳама воситаҳои нақлиёте, ки онҳо интиқол дода мешаванд, дастрас бошанд. Шиносномаҳои бехатарӣ бояд ба забон(ҳо)е бошанд, ки барои кормандони ваколатдор фаҳмо аст.
- Ҳама кормандоне, ки барои кор бо маводи хатарнок ё партовҳо ваколатдоранд, онҳоро истифода мебаранд, интиқол медиҳанд ё эҳтимолан зери таъсири онҳо қарор мегиранд, бояд оид ба хатарҳои, ки метавонанд дучор шаванд, ва идоракунии дурусти ин хатарҳо тибқи шиносномаи бехатарӣ омӯзонида шаванд. Ин инчунин ба хадамоти воқуниши аввалия, шахсони ёрии аввал расонанда ва кормандони тиббӣ дахл дорад.
- Контейнерҳои нигоҳдории сӯзишворӣ бояд дар сатҳҳои ғайриобгузар ҷойгир карда шаванд ва бо деворбанди дуюмдараҷаи муҳофизатӣ (поддон) мучаҳҳаз бошанд, ки қодир бошад на камтар аз 110 фоизи ҳаҷми калонтарин контейнер ё 125 фоизи ҳаҷми умумиро дар сурати мавҷудияти якчанд контейнер дар бар гирад. Минтақаҳои деворбандишуда бояд то ҳадди имкон пӯшида бошанд, ва оби борон ҷамъоварӣ шуда, пеш аз партофтан аз ҷудокунии нафт ва об гузарад (дар ин ҳолат зарраҳои саҳти таҳшиншуда ҳамчун партовҳои хатарнок идора карда шаванд).

5.3.6. Партовҳои ғайрихатарнок

Дар ҷараёни соҳтмон инчунин партовҳои ғайрихатарнок, ҳам саҳт ва ҳам моеъ, ба вуҷуд меоянд. Партовҳои саҳт метавонанд партовҳои ғизоӣ ва маишӣ, металли партовӣ, шиша, пластик, партовҳои хокӣ (санг ва хок), чӯб ва дигар маводҳои ғайризаҳрнок ва ғайрифайёлобро дар бар гиранд. Партовҳои моеъ метавонанд партовҳои санитарӣ аз ҳоҷатхонаҳо, оби хокистарӣ аз душҳо ва ошхонаҳо, оби шустан аз нуқтаҳои шустанӣ мошинҳо ва таҷҳизот, инчунин дигар партовҳои обиро дар бар гиранд. Ягона нави партове, ки эҳтимолан дар ҳаҷми назаррас ба вуҷуд меояд, партовҳои хокӣ мебошад, ҳарчанд миқдори қобили таваҷҷуҳи партовҳои омехтаи соҳтмонӣ низ ҳосил хоҳад шуд.

Тадбирҳои коҳишдиҳӣ барои партовҳои ғайрихатарнок. Ҳатто партовҳои ғайрихатарнок метавонанд дар сурати идоракунии нодуруст хок ва обро олуида созанд, бинобар ин татбиқи тадбирҳои зерин талаб карда мешавад:

- Ҳамаи партовҳои моеъ ҷамъоварӣ карда шуда, ё барои мақсадҳои дигар истифода мешаванд, ё пеш аз партофтан ба замин ё обҳои рӯизаминӣ таҳшин карда ё коркард мегарданд, ё иҷозат дода мешавад, ки бухор шаванд.
- Оби хокистарӣ ва оби шустан (ба истиснои оби шустанӣ мошинҳои сементӣ ё асфалтӣ) бояд барои коҳиш додани ҷанг истифода шаванд.
- Партовҳои санитарӣ бояд пеш аз нобудсозӣ филтр карда, безарар гардонда, ба таври биологӣ коркард ё бо усулҳои дигар коркард карда шаванд. Ҳамаи равандҳои

идоракунӣ, аз ҷумла нигоҳдорӣ, коркард ва нобудсозӣ, бояд ба талаботи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ва бо тасдиқи Кумитаи ҳифзи муҳити зист мувофиқат намоянд. Партовҳои саҳт низ бояд мутобиқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон идора карда шаванд. Партофтани партовҳо мустақиман ба замин иҷозат дода намешавад; онҳо бояд дар ҷойҳои махсус барои ин мақсад нигоҳдорӣ ва/ё нобуд карда шаванд. Навъҳои гуногуни партовҳо танҳо дар ҳолате якҷо идора карда мешаванд, ки мувофиқ будани онҳо муайян гардида бошад.

- Партовҳои хокӣ (spoils) бояд ҷудогона аз дигар партовҳои саҳт идора карда шаванд ва тибқи тадбирҳои, ки дар боло барои хок пешбинӣ шудаанд, ба роҳ монда шаванд.
- Сӯзонидани партовҳо иҷозат дода намешавад, агар танҳо бо иҷозати махсуси Мухандис набошад.

5.4. Мероси фарҳангӣ

Пажӯҳишгоҳи таърих, бостоншиносӣ ва этнографияи Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон арзёбии бостоншиносиро дар дарозии хатсайри роҳи соҳили чап анҷом дод, бо мақсади муайян кардани мавҷудият, аҳамият ё набудани мероси бостоншиносӣ ва фарҳангӣ дар дохили минтақаи соҳтмон. Таҳқиқот на танҳо хатти роҳ ва буферҳои 50-метрӣ дар ду тарафро фаро гирифт, балки дар аксари қитъаҳои минтақаи васеътарро низ дар бар мегирифт.

Баъзе қитъаҳои масири роҳ аллакай соли 2013 дар доираи оmodасозии АТЭИ - и соли 2014 барои Лоиҳаи НБО Роғун таҳқиқ шуда буданд, аз ҷумла терасҳои поёнии наздики деҳаҳои Яҷ, Саричӯй ва Деҳикӯҳна, ки ба охири асрҳои XVIII—XIX мансубанд. Бозёфтҳои ин давра аз қабилҳои сафоли этнографӣ, ашёи ҷӯбӣ, ҷароғҳои филизӣ ва дастнависҳои мебошанд. Ёдгориҳои таърихӣ ошкор нашуданд ва боқимондаҳои сохторҳои пешакӣ, ки дар тӯли роҳҳои маҳаллӣ вохӯрдаанд, аҳамияти таърихӣ надоранд. Дар терасҳои болоии минтақа бозёфтҳои ҷолиб хеле кам буданд.

Соли 2025 таҳқиқот аз деҳаи Тагикамар оғоз ёфт ва тадриҷан тибқи нақшаи роҳ гузаронида шуд. Дар байни деҳаҳои Тагикамар ва Сайидон (нуқтаи 0) ва деҳаи Кумбак объектҳои таърихӣ дар тӯли роҳ ё наздики он ошкор нашуданд. Ҷамчунин, дар қитъаи минбаъдаи хатсайри роҳ то деҳаи Сулҳ низ ягон объект муайян нашуд. Харобаҳои қалъа дар поёни деҳаи Сангдевора ошкор шуданд (нигаред Расми 14).

Расми 14. Қалъаи Сангдевора (баландии мураббаъ дар марказ)

Роҳ аз деҳаи Кумбак дар сатҳи болотар мегузарад, бинобар ин қалъа берун аз минтақаи соҳтмони роҳ қарор дорад. Тибқи сафолҳои пайдошуда дар он ҷо, он ба асрҳои XVIII–XIX мансуб аст. Шимолу шарқтар аз деҳаи Саричӯй низ харобаҳои як қалъаи хурд, ки аз ҷониби сокинони маҳаллӣ ҳамчун Қалъаи Нок маъруф аст, ошкор шуданд, ки он низ ба асрҳои XVIII–XIX мансуб аст, тибқи пораҳои сафолӣ (нигаред Расми 13).

Расми 13. Пораҳои сафолӣ аз Қалъаи Нок

Аз деҳаи Сулҳ то деҳаи Яҳак роҳ аз заминҳои бекорхобида мегузарад, ки аз ҳар гуна маҳалҳои зисти қадимӣ ва муосир ҳолӣ мебошанд. Қитъаи роҳ аз Яҳак то Юсти Боло натиҷаҳои шабехро нишон дод — ёдгориҳои таърихӣ ё бостоншиносӣ ошкор нашуданд. Сеюмин қалъа, Қалъаи Ҷамхур назди деҳаи Юсти Боло, соли 2013 ҳангоми таҳқиқот ошкор шуда буд ва тахмин мешуд, ки ба асрҳои миёна мансуб аст. Он дар доираи таҳқиқоти имрӯза дубора баррасӣ гардид ва муайян карда шуд, ки он хеле болотар аз минтақаи эҳтимолии таъсироти соҳтмон қарор дорад.

Расми 15. Ҳудуди Қалъаи Чамхур

Пажӯҳишгоҳ ба хулоса омад, ки дар минтақаи таҳқиқшуда ягон ёдгории таърихӣ ё бостоншиносии муҳим вучуд надорад. Инро ду омил асосӣ шарҳ медиҳанд:

- Сохтори таърихии истиқомат. Дар соҳили рост Роҳи Абрешими Бузург мегузашт, ки бо маҳалҳои зист, савдо ва қалъаҳои алоқаманд. Дар соҳили чап чунин рушди густурда вучуд надошт: алоқа кам буд ва роҳҳои убури об боваринок буданд.
- Шароити табиӣ. Релефи минтақа аз терасҳои дарёи гуногунсоли (асосан сеюм ва чаҳорум) иборат аст, ки аз қабати зардхок ва хокҳои ҳосилхез ҳолӣ мебошанд. Ин терасҳо аз массаҳои шағалии такроран нишаста аз қуллаҳои қаторкӯҳҳои Вахш ташкил шудаанд.

Минтақа дар тӯли таърих ба таври назаррас ҳолӣ аз аҳолии боқӣ монда буд, аз сабаби шароити саҳти табиӣ, ба истисноии баъзе маҳалҳои деҳотӣ дар асрҳои XVIII–XIX дар давраи тағйироти сиёсӣ ва иқтисодӣ, ҳамчунин қалъаи асри миёнаи Чамхур, ки барои назорат кардани роҳ ба Дарвоз тавассути Обихингов сохта шуда буд.

Чораҳо барои кам кардани таъсир ба мероси фарҳангӣ. Таъсир ба объектҳои маъруфи мероси фарҳангӣ интизор намеравад, зеро дар дарозии хатсайр ягон ёдгории бостоншиносӣ ошкор нашудааст. Ғайр аз ин, қабргоҳҳои таъсирёфта вучуд надоранд. Барои пешгирӣ аз таъсироти ғайримӯқаррарӣ, чораҳои зерин зарур хоҳанд буд:

- Агар лагерҳои соҳтмонӣ дар масофаи ду километр аз объектҳои маъруфи мероси фарҳангӣ ҷойгир шаванд, Пудратчӣ Пажӯҳишгоҳи таърих, бостоншиносӣ ва этнографияи Академияи миллии илмҳои Тоҷикистонро ҷалб мекунанд, то таҳқиқот гузаронида ва чораҳои тавсияшудаи АМИТ барои кӯчонидан ё ҳифзи объектҳои меросро амалӣ намояд.
- Пудратчӣ равиши ёфтани ёдгориҳои тасодуфиро, ки дар доираи Нақшаи идоракунии мероси фарҳангии Лоихаи НБО Роғун таҳия шудааст, татбиқ хоҳад кард.

6. Ҳамкорӣ бо ҷонибҳои манфиатдор

Аксари сокинони соҳили чап аллакай дар бораи зери об мондани бисёре аз пулҳо ва зарурияти истифодаи гузаргоҳи иловагӣ барои расидан ба пулҳои нави дарёи Вахш огоҳанд. Соли 2014 дар шаҳрҳои Роғун ва Душанбе машваратҳо оид ба арзёбиҳои таъсироти экологӣ ва иҷтимоӣ (АТЭИ) ва дигар санадҳои экологӣ ва иҷтимоӣ гузаронида шуданд, ва соли 2024 — оид ба санадҳои навсозишуда дар Роғун ва якҷанд шаҳраҳои соҳили рост. Ғайр аз ин, бо аҳолие, ки дар оянда кӯчонида мешавад, низ дар доираи ҳамин раванд машварат гузаронида шуд.

**Нақшаи иловагии идоракунии экологӣ ва иҷтимоӣ
Сохтмони роҳ дар соҳили чап — Лоиҳаи НБО Роғун**

Рӯзи 18 июли 2025, ММЗ дар деҳаи Яхчи Ҷамоати И. Халимоваи ноҳияи Нурабод вохӯрӣ барои сокинони соҳили чап баргузор намуд, то лоиҳаи роҳи соҳили чап, аз ҷумла аз байн рафтани пулҳо бо пур шудани обанбор ва сохтмони қисмати нави роҳро муҳокима кунад. Дар ин вохӯрӣ зиёда аз 130 сокини деҳаҳои соҳили чап (аз ҷумла баъзе аз деҳаҳои, ки оянда кӯчонида мешаванд) ширкат карданд (нигаред Расми 16).

Расми 16. Вохӯрӣ бо ҷонибҳои манфиатдор 18 июли 2025 сол

Бисёре аз иштирокчиёни вохӯрӣ аз имконият истифода карданд, то Лоихаро муҳокима намуда ва аз намояндагони ММЗ, ноҳияи Нурабод (аз ҷумла мансабдороне, ки масъули сохтмон, идоракунии захираҳои заминӣ ва ҳифзи муҳити зист мебошанд) ва Ҷамоат посухҳои заруриро ба саволҳои худ гиранд. ММЗ корҳои ояндаро ба таври муфассал шарҳ дода, ба ҳамаи саволҳо ҷавоб дод.

Саволҳо ва муҳокимаҳои, ки дар вохӯрӣ баррасӣ шуданд, асосан ба мавзӯҳои зерин марбут буданд:

- Тафсилот дар бораи роҳ (дарозӣ, паҳноӣ, рӯйпӯш, суръати тарҳрезӣ ва ғайра)
- Ҷадвали сохтмон
- Макони ҷойгиршавии роҳ ва пули нав
- Таъсир ба биноҳои истиқоматӣ, боғҳо ва чарогоҳҳо
- Макони ҷойгиршавии лагерҳои сохтмонӣ
- Имкониятҳои шуғл

Лоиҳа дар байни сокинон бо ҳаяҷон ва дастгирии густурда пешвоз гирифта шуд.

Пеш аз сафарбар кардани пудратчӣ ба соҳили чап, ММЗ як ё якчанд вохӯриҳо (дар шумораи кофӣ, то сокинони ҳар деҳа тавонанд иштирок кунанд) баргузор мекунад, ки дар онҳо лоиҳаи роҳ ва сохтмон ба таври муфассал, аз ҷумла намудҳои кор, муҳлатҳо ва чораҳои кам кардани таъсир, шарҳ дода мешаванд ва имконият дода мешавад, ки ҳар гуна нигарониҳо баён карда шаванд. Ҳадди ақал ду ҳафта пеш аз вохӯриҳо ММЗ дар тахтаҳои эълон дар идораҳои Ҷамоат ва дар ҳар деҳа эълонҳоро нашр мекунад, то вохӯриҳоро «эълон» кунад. Дар сурати имкон, ҳадди ақал як намояндаи пудратчӣ дар вохӯриҳо ширкат меварзад.

Пас аз оғози корҳои сохтмонӣ, ММЗ вохӯриҳои иловагӣ баргузор мекунад, то деҳаҳои, ки дар 30-60 рӯзи оянда таъсир хоҳанд дид, дар бораи он ки кадом корҳо анҷом дода мешаванд, дар кучо ва кадом таъсиротро интизор шудан лозим аст, огоҳ созад ва ба саволҳо ва нигарониҳои сокинон ғӯш диҳад.

ММЗ инчунин дар ҳар деҳа дар соҳили чап лавҳа ё постери иттилоотино насб хоҳад кард. Дар он маълумот дар бораи пешрафт ва муҳлати соҳтмон, тафсилоти мухтасари вохӯриҳои гузашта ва эълони вохӯриҳои оянда оварда мешавад. Илова бар ин, дар он нишон дода мешавад, ки сокинон чӣ гуна метавонанд аз механизми шикоят ва пешниҳоди ММЗ ё пудратчӣ (нигаред ба банди 5.2.1) барои ирсали шарҳҳо ё шикоятҳо истифода баранд.

ММЗ таъмин хоҳад кард, ки дар ҳар як вохӯрӣ як намояндаи зан ҳузур дошта бошад, то масъалаҳоро бо заноне, ки шояд хоҳиши сухан гуфтан дар назди оммаро надоранд, баррасӣ кунанд.

7. Идоракунии ҷанбаҳои экологӣ ва иҷтимоӣ¹³

Барои таъмини риояи стандартҳои дахлдор, Пудратчӣ бояд як қатор нақшаҳои идоракунии ва/ё тартиботи амалиётро таҳия намояд. Пудратчӣ бояд ин нақшаҳо/процедураҳоро ба ММЗ барои баррасӣ ва тасдиқ пешниҳод намояд, пеш аз гирифтани иҷозат барои ворид шудан ба майдон ва иҷрои корҳои, ки метавонанд барои одамоне ё муҳити зист хатар эҷод кунанд. Нақшаҳо/расмиёт бояд ҳадди ақал чораҳои дар Баҳши 5 тавсифшуда ва дар Ҷадвали 19 ҷамъбастаншуда барои коҳиш додани хатарҳо ва таъсири дарибар гиранд:

- Ҳифзи меҳнат ва бехатарии техникӣ
- Ҳаракати нақлиёт дар роҳ
- Назорати эрозия
- Сифати ҳаво (хусусан назорати чанг)
- Сифати об (ба ғайр аз таъсири эрозияи хок)
- Бехатарӣ ва саломатии аҳоли (тадбирҳо барои кормандон ва корҳои иҷрошаванда дар маҳаллаҳо ва наздик ба онҳо)
- Идоракунии кормандон (аз ҷумла идоракунии шикоятҳои кормандон)
- Маконҳои истиқомати кормандон (агар пешниҳод карда шаванд)
- Гуногунии биологӣ
- Корҳои тарконидаи ва маводи тарконида (агар иҷрои чунин корҳо зарур бошад)

Барои ҳар як нақша ва тартиб, ки ба хатарҳо ва таъсири мушаххас равона шудааст, нақша/расмиёт инҳоро муайян мекунад ва тавсиф мекунад:

- Тадбирҳои, ки барои пешгирӣ ё кам кардани хавфҳо ва таъсирҳои андешида мешаванд, аз ҷумла ҳадди ақал чораҳои дар Баҳши 5 тавсифшуда ва дар Ҷадвали 19 ҷамъбастаншуда, ба истиснои ҳолатҳои, ки сабаби қатъии истисно кардани онҳо вуҷуд дорад (масалан, чораи дигар на камтар ё самараноктар хоҳад буд).

¹³ Бояд қайд кард, ки талаботҳои, ки дар ин бахш муқаррар шудаанд, танҳо ба соҳтмони роҳи соҳили чап татбиқ мешаванд ва метавонанд аз талаботҳои барои НБО Роғун ва пудратчиёни он фарқ кунанд.

- Пешбурди баҳисобгирӣ барои ҳуҷҷатгузори шароит дар майдонча, корҳои анҷомдодашуда, мониторинг ва санҷишҳо, инчунин амалҳои, ки барои рафъи камбудии андешида шудаанд.
- Омӯзиши кормандон, роҳбарон ва менечерон барои таъмини фаҳмиши тадбирҳои коҳиш додани таъсир ва қобилияти татбиқи онҳо дар амал.

Пудратчӣ метавонад сохторҳои чаҳорҷӯбавии нақшаҳои идоракунии, ки дар НИЭИ - и НБО Роғун дохил шудаанд, ҳамчун роҳнамо истифода кунад, ба андозаи зарурӣ.

Пудратчӣ нақшаҳо/расмиётро бознигарӣ ва дар сурати зарурат тағйир медиҳад, то мутобиқат бо стандартҳои таъмин намояд, аз ҷумла:

- Ҳадди аққал ду маротиба дар як сол (ҳар нимсол)
- Пас аз ҳодисаи қиддӣ, ки ба огоҳкунии фаврӣ ба ММЗ ниёз дорад
- Пас аз рӯйдод ё тағйире, ки метавонад боиси тағйири назарраси хатарҳо ва таъсироти эҳтимоли гардад (нигаред бахши 7.5 ва Ҷадвали 18)

7.1. Омӯзиш

Ҳама роҳбарон ва кормандони Пудратчӣ барои иҷрои чораҳои зарурии коҳиш додани таъсир масъулияти муайян доранд ва бояд аз масъулияти худ огоҳ бошанд. Аз ин рӯ, онҳо бояд доир ба хавфҳо, таъсирҳо ва чораҳои коҳишдиҳие, ки ба вазифаҳои онҳо марбутанд, омӯзиши мувофиқ гиранд. Омӯзиш аз брифинги умумии муқаддимавӣ оғоз меёбад, ки қоидаҳои дар тамоми майдони Лоиҳа фаро мегирад ва идоракунии хавфҳо; ин омӯзиш бояд на камтар аз як маротиба дар як сол тақрор карда шавад.

Ғайр аз он, Пудратчӣ ба ҳамаи кормандон таълим медиҳад, ки вазифаҳои худро беҳатар иҷро кунанд ва ба стандартҳои ҷавобгӯ бошанд ва роҳбарон ва нозирон ба ҳамаи корҳои кормандони тобеи худ омӯзонидани шаванд. Ин омӯзиш ба вазифаҳои мушаххаси корманд ва нақшаҳои идоракунии ва расмиёти дар бахши 7 тавсифшуда асос меёбад. Ғайр аз омӯзиши муқаддимавӣ ва профилӣ, ҳар як бригада пеш аз оғози корҳои соҳтмони ҳаррӯза дар "дастури кӯтоҳ" (toolbox talk) иштирок мекунад. Баъзе намудҳои омӯзиш, ба монанди омӯзиш барои ронандагон ё тарконандагон, додани шаҳодатнома, литсензия ё иҷозати махсусро талаб мекунад ва чунин иҷозатномаҳо бояд дар нақша ё тартиби мувофиқ нишон дода шаванд.

Пудратчӣ тамоми омӯзиш, аз ҷумла "брифинги кӯтоҳ" - ро сабт мекунад. Дар ҳуҷҷатҳои баҳисобгирӣ сана ва вақти гузаронидан, мавзӯи омӯзиш, маводҳои истифодашуда, номи мураббӣ ва иштирокчиён, ки иштироки онҳо бояд бо имзо тасдиқ карда шавад, нишон дода мешавад. Инчунин, Пудратчӣ бояд банақшагирии омӯзиши огоҳсозӣ оид ба SEAH-ро барои ҳамаи кормандони худ таъмин намояд.

7.2. Мониторинг ва назорати риояи талаботҳо

Муҳандис, Пудратчӣ ва ММЗ бо мақсади зерин иҷрои фаъолияти экологӣ ва иҷтимоиро назорат хоҳанд кард:

- Санҷидани он, ки таъсирҳои эҳтимоли дар расмиёт ё нақшаи дахлдори идоракунии муайян карда шуда ва ба таври дақиқ пешгӯӣ шудаанд

- Ошкор кардани ҳолатҳое, ки чораҳои коҳишдиҳӣ тибқи талабот иҷро намешаванд, чораҳо иҷро мешаванд, аммо таъсироти воқеӣ назаррасе бештар аз пешгӯӣ мебошанд ва/ё таъсироти ногаҳонӣ рух медиҳанд
- Огоҳ кардани мақомоти дахлдор (аз ҷумла роҳбарияти майдони соҳтмони Пудратчӣ ва ММЗ) оид ба қонуншиканиҳои ошкоршуда ва пешниҳоди тағйирот дар НИИЭИ ва/ё барномаи идоракунии Пудратчӣ
- Дар ҳолати зарурӣ андешидани чораҳои маҷбурӣ барои таъмин кардани риояи талабот

Сатҳи аввалини мониторинг аз ҷониби Пудратчӣ амалӣ карда мешавад, дар баробари ин масъулияти мустақим барои таъмин кардани иҷрои чораҳои зарурии коҳишдиҳии таъсир ба дӯши супервайзерҳо хоҳад буд, ки пайваста ҷараёни корҳоро назорат мекунанд. Махсус зикр карда мешавад, ки идоракунии ҷанбаҳои экологӣ ва иҷтимоӣ вазифаи асосии супервайзерҳо мебошад, бинобар ин ҳар гуна риоя накардани талабот¹⁴ дар майдони соҳтмон бояд ҳамчун ноқомиҳои супервайзер баррасӣ шавад, на танҳо норасоии дигар кормандон ё таҷҳизот ва нисбат ба супервайзер татбиқи ҷаримаҳо бояд баррасӣ карда шавад. Ҳамзамон, менечери ҳифзи меҳнат, бехатарӣ ва муҳити зисти Пудратчӣ ё шахси ваколатдори тахассуснок ҳар рӯз ба ҳар як ҷойи корӣ ташриф оварда, ҷараёни кори кунунӣ ва иҷроисаривақтии ва дурусти чораҳои коҳишдиҳии таъсирро назорат мекунанд. Дар сурати ошкор шудани риоя накардани талабот, дастурҳо барои ислоҳи он бояд ҳарчи зудтар дода шаванд. Агар риоя накардани талабот таҳдиди мустақим барои кормандон, аҳоли ё муҳити зист (аз ҷумла ҳаво, хок, об, флора ва фауна) надошта бошад, чораҳои маҷбурӣ бояд бо огоҳкунии шифоҳӣ оғоз ёбанд ва дар сурати давом ё такрори вайронкунии талабот — ба огоҳкунии хаттӣ, ҷазои хаттӣ, аз кор дур кардани кормандон ва/ё муваққатан қатъ кардани корҳо гузаронида шаванд. Агар риоя накардан таҳдиди мустақим дошта бошад ва феврал бартараф карда нашавад, корҳо бояд то бартараф шудани хатар боздошта шаванд.

Муҳандис барои назорати иҷрои техникаи Пудратчӣ ва нишондиҳандаҳои экологӣ, иҷтимоӣ, саломатӣ ва бехатарӣ (ЭИСБ) масъул буда, бо мақсади санҷиши татбиқи тадбирҳои коҳишдиҳӣ тибқи талабот ва ба андозаи зарурӣ барои кам кардани таъсирҳо, ҳамаи майдонҳои кориро на камтар аз як маротиба дар як ҳафта боздид менамояд. Муҳандис инчунин ҳолатҳои риоя нашудани талаботро татбиқ менамояд, бо истифода аз ҳамон зинабандии чораҳо ва бо дарназардошти чораҳои қаблан аз ҷониби Пудратчӣ андешидашуда. Дар ҳолати мавҷуд будани хатари феврал ё вайронкунии такрорӣ, корҳои соҳтмонӣ дар он қитъа бояд то барқарор гардидани мутобиқат ва бартараф шудани хатар муваққатан боздошта шаванд. Илова бар ин, дар сурати идома ёфтани вайронкунии ҷиддӣ, Муҳандис ба ММЗ тавсия медиҳад, ки то ислоҳ шудани вайронкунии ва мутобиқ гардонидани корҳо ба талаботи ЭИСБ (ва мутаносибан ба шартҳои шартнома) шаҳодатномаҳои пардохт боздошта шаванд.

ММЗ бо мақсади мониторинги фаъолияти экологӣ, иҷтимоӣ, саломатӣ ва бехатарии Пудратчӣ (ЭИСБ) ва назорати Муҳандис на камтар аз як маротиба дар як моҳ соҳили чапро боздид менамояд. Пас аз анҷоми корҳои Пудратчӣ дар ҳар як қитъа, Муҳандис пеш аз иҷозат додан ба Пудратчӣ барои барҳамдиҳӣ (демобилизатсия) аз он қитъа, онро азназаргузаронӣ менамояд. ММЗ ба Пудратчӣ мустақиман дастур на медиҳад, вале метавонад Муҳандисро вазифадор созад, ки чунин дастурҳоро диҳад. Монанди Пудратчӣ, чораҳои татбиқ дар посух ба риоя

¹⁴ Ғайр аз ин, қайд карда мешавад, ки «риоя накардан» маънои иҷро накардани чораҳо барои коҳиш додани таъсири эҳтимолиро дорад, на ин ки оё ин таъсирҳо дар ҷои аввал вуҷуд доранд ва ислоҳи масъалаҳои қаблии риоя накардан.

**Нақшаи иловагии идоракунии экологӣ ва иҷтимоӣ
Соҳтмони роҳ дар соҳили чап — Лоихаи НБО Роғун**

нашудани талабот аз огоҳии шифоҳӣ оғоз шуда, ба огоҳии хаттӣ, огоҳномаи хаттӣ дар бораи роияи нашудани талабот ва хориҷ намудани кормандон мерасанд.

Дар Ҷадвали 15 талаботҳои пешниҳодшудаи мониторинги гуногун, ки аз ҷониби ҷонибҳои мухталиф амалӣ мешаванд, нишон дода шудаанд.

Ҷадвали 15. Талаботи пешниҳодшуда барои мониторинг

<i>Намуди мониторинг</i>	<i>Ҳадаф</i>	<i>Тарафи масъул</i>	<i>Басомади тахминӣ</i>	<i>Натиҷа</i>
Назорати умумӣ	Муайян намудан ва бартараф кардани ҳолатҳои мушкилотзо (масалан, ғубори намоён, шароити хатарнок, ҳолатҳои истисмор ва озори ҷинсӣ).	<ul style="list-style-type: none"> Роҳбарони Муҳандис ва кормандони ҶМТБ (HSE), Роҳбарони майдони соҳтмони Пудратчӣ, супервайзерҳо, кормандони ҳифзи меҳнат ва бехатарӣ. 	Мунтазам	<ul style="list-style-type: none"> Мушкилот сабт карда мешаванд ва дар ҳолати зарурӣ гузориш дода мешаванд. Чораҳои андешидашуда, аз ҷумла чораҳои маҷбурӣ, ки ба хусусияти қонуншиканиҳо ва таъсирҳо мутаносиб мебошанд.
		<ul style="list-style-type: none"> Роҳбарони сатҳи олӣ Менеҷери ҳифзи меҳнат ва бехатарӣ ва мутахассисон 	Ҳаррӯза	<ul style="list-style-type: none"> Шароити мушоҳидашуда ва амалияҳо Мушкилоти сабтшуда ва дар ҳолати зарурӣ гузоришдодашуда
		<ul style="list-style-type: none"> Роҳбарони сатҳи олӣ Менеҷери ҳифзи меҳнат ва бехатарӣ ва мутахассис 	Ҳафтаина	<ul style="list-style-type: none"> Дастурҳои додашуда барои рафъи камбудииҳо Чораҳои андешидашуда, аз ҷумла чораҳои маҷбурии мувофиқ
Санҷиши мақсадноки ҷой/қитъаи корӣ	Санҷиши мақсадноки амалияҳо ва шароит (ҳифзи меҳнат ва бехатарӣ, муҳити зист, масъалаҳои меҳнатӣ ва ғайра)	<ul style="list-style-type: none"> Мутахассисони ҶМТБ, Муҳандис * Роҳбарони майдони Пудратчӣ Менеҷери ҶМ ва ТБ ва мутахассисони Пудратчӣ 	<ul style="list-style-type: none"> Тибқи талаботи нақшаҳои идоракунии/пр оседураҳо Ҳамаи ҷойҳои корӣ на камтар аз як маротиба дар як чоряки сол 	<ul style="list-style-type: none"> Шароити мушоҳидашуда ва усулҳои кор Такмилҳои зарурӣ Чораҳои андешидашуда
Тафтишҳои мунтазами фаъолияти меҳнатӣ	Арзёбии амалияҳои идоракунии кадрҳо ва шароити меҳнат	<ul style="list-style-type: none"> Менеҷерҳо/мутахассисони кадрӣ Пудратчӣ Менеҷер ҶМТБ ва мутахассисони оид 	Санҷишҳои интихобӣ, баррасии сабтҳо	<ul style="list-style-type: none"> Баррасии амалҳо, шароитҳо ва ҳуҷҷатҳои, ки баррасӣ шуданд

**Нақшаи иловагии идоракунии экологӣ ва иҷтимоӣ
Соҳтмони роҳ дар соҳили чап — Лоиҳаи НБО Роғун**

<i>Намуди мониторинг</i>	<i>Ҳадаф</i>	<i>Тарафи масъул</i>	<i>Басомади тахминӣ</i>	<i>Натиҷа</i>
	(шартномаҳои меҳнатӣ, шикоятҳои кормандон, баррасии шикоятҳо)	ба ҲМТБ ва кадрҳои ММЗ		<ul style="list-style-type: none"> • Феҳристи кормандон • Чораҳои андешидашуда

Пудратчӣ, Муҳандис ва ММЗ тамоми тафтишҳо ва мушоҳидаҳоро сабт хоҳанд кард, аз ҷумла сатҳи риояи талабот ва чораҳои андешидашударо.

7.3. Ҳисоботдиҳӣ

7.3.1. Ҳисоботҳои ЭИСБ аз ҷониби Пудратчӣ ва Муҳандис

Баъд аз баррасӣ ва тасдиқи дохилӣ аз ҷониби роҳбари майдони соҳтмон, Пудратчӣ маълумот дар бораи фаъолияти экологӣ ва иҷтимоиро дар доираи ҳисоботҳои моҳона оид ба пешравии кор барои Муҳандис пешниҳод хоҳад кард. Ҳисоботҳо фаъолияти Пудратчӣ ва ҳар гуна зерпудратчиро дар бар мегиранд. Маълумот дар ҳисоботҳо ҳадди аққал инҳоро дар бар мегирад:

- Тавсиф ва харитаи қитъаҳо, ки дар давраи ҳисоботӣ корҳо дар онҳо гузаронида шудаанд, бо нишон додани намуди корҳои иҷрошуда, аз ҷумла қитъаҳое, ки корҳо ба анҷом расидаанд ва қитъаҳое, ки корҳо оғоз ёфта, вале ҳанӯз ба анҷом нарасидаанд.
- Феҳристи ҳамаи иҷозатномаҳо ва вазъи ҳозираи онҳо, ки аз ҷониби Ҷумҳурии Тоҷикистон ё мақомоти зерсохтори он дода шудаанд, ки ба фаъолияти таҷҳизоти Пудратчӣ ва дигар амалҳо, марбут ба идоракунии экологӣ ва иҷтимоӣ ва иҷрои талаботҳо дахл доранд.
- Шумораи кормандон (аз ҷумла зерпудратчиён), тақсимот бо назардошти маҳаллӣ, дигар шахрвандони Тоҷикистон ва хориҷиён, шумораи занон ва мардон, шумораи қабулҳои нав ба кор ва ихроҷҳо бо нишон додани сабабҳо.
- Ҳисоботи мухтасар дар бораи чораҳои назоратӣ оид ба ҳифзи меҳнат, бехатарӣ ва муҳити зист (масалан, тафтишот), ки дар моҳи гузашта гузаронида шудаанд, аз ҷумла омӯзишҳо оид ба масъалаҳои ҲМ ва ТБ.
- Тавсифи мухтасар дар бораи ҳодисаҳои марбут ба бехатарӣ ва саломатӣ, аз ҷумла ҳолатҳои таҳдид, ҷароҳатҳои сабук ва ҳодисаҳои ҷиддӣ (аз ҷумла ҷароҳатҳои боиси набудани корманд дар кор на камтар аз як навбат, резишҳои калон ва ғайра).
- Тавсифи номувофиқиятҳо дар соҳаи экологӣ ва иҷтимоӣ (резишҳо, нигоҳдории нодурусти маводҳо, идораи нодурусти партовҳо, нақзи Кодекси рафтор ва ғайра), чораҳои ҷазо (агар мавҷуд бошанд), амалҳои ислоҳӣ барои мувофиқ кардани вазъият ва вазъи ҳозираи онҳо.
- Вазъи номувофиқиятҳо ва чораҳои ҷазо, ки дар ҳисоботи моҳи гузашта ҳамчун ҳаллшуда нишон дода шудаанд.
- Шумораи шикоятҳои кормандон ва ҷонибҳои манфиатдор, ки дар давраи ҳисоботӣ ва аз оғози лоиҳа қабул шудаанд, шумораи шикоятҳо, ки дар давра баста шудаанд, ва шумораи шикоятҳои ҳанӯз ҳаллшуда. Барои ҳар як шикояте, ки то охири давраи

ҳисоботӣ ҳалл нашудааст, ҳисобот бояд тавсифи шикоят, сабаби ҳалл нашудан ва чораҳои нақшай барои давраи ояндаро дар бар гирад.

- Ҳисоботи мухтасар дар бораи тағйироти қорӣ ва ҳанӯз ҳалнашуда дар барномаҳои идоракунии ҲМ ва ТБ - и Пудратчӣ, аз ҷумла нақшаҳои идоракунии ва равандҳои қорӣ, инчунин тағйирот дар ҳайати кормандони ҲМ ва ТБ.

Муҳандис барои ММЗ ҳисоботи моҳона таҳия менамояд, ки дар он ҳисоботи Пудратчӣ ҷамъбаст гардида, инчунин маълумот оид ба фаъолияти назорати экологӣ, иҷтимоӣ, саломатӣ ва бехатарӣ (ЭИСБ) дар ҷаҳати мешавад, аз ҷумла: шумораи санҷишҳои қойҳои қорӣ, масъалаҳои ошкоршуда, чораҳои андешидашуда (огоҳиҳо ё аз қор озодкуниҳо, огоҳномаҳои хаттӣ дар бораи риоя нашудани талабот, фармонҳои боздоштани қор, талабот оид ба таҷҳизоти бехатарӣ ё ВҲИ-и нав, дигар чораҳо), чораҳои ислоҳие, ки аз ҷониби Пудратчӣ амалӣ гардидаанд, ва ҳолати қорӣ иҷроӣ.

Илова бар ҳисоботҳои ба нақша гирифташуда, Пудратчӣ бояд дар бораи ҳодисаҳо ва рӯйдодҳои ҷиддӣ фавран Муҳандис ва ММЗ-ро огоҳ намояд¹⁵. Огоҳии ибтидоӣ тавассути почтаи электронӣ ё телефон бояд дар давоми 24 соат пешниҳод карда шавад; баъдан, ҳарчи зудтар, вале на дертар аз 48 соат (агар аз ҷониби ММЗ тартиби дигар иҷозат дода нашуда бошад), Шакли В-и Бонки Ҷаҳонӣ ё шакли муодил пешниҳод мегардад. Пас аз он, Муҳандис ва Пудратчӣ сабабҳои аслии ҳодисаҳо фавран таҳқиқ менамоянд ва Пудратчӣ ба Муҳандис Шакли С-и Бонки Ҷаҳонӣ ё шакли муодилро пешниҳод мекунад, ки дар он ҳодиса, сабабҳои аслии ва тадбирҳои андешидашуда барои пешгирӣ аз такроршавӣ тавсиф мегарданд. Пас аз тасдиқ, Муҳандис ҳисоботро ба ММЗ ирсол менамояд. Таҳқиқот интизор меравад, ки ба таври муштарак аз ҷониби Муҳандис ва Пудратчӣ анҷом дода шавад, мустақил аз ҳар гуна таҳқиқоте, ки аз ҷониби Хадамоти назорати давлатии бехатарии қорҳо дар соҳаи саноат ва истихроҷи маъдан ё дигар мақомот роҳандозӣ мегардад. Чунин ҳодисаҳо инчунин дар ҳисоботҳои моҳонаи Пудратчӣ ба Муҳандис, дар ҳисоботҳои Муҳандис ба ММЗ ва дар ҳисоботҳои ММЗ ба ГТЛ ҷамъбаст карда мешаванд.

7.3.2. Ҳисоботдиҳии ММЗ ба ГТЛ

ММЗ ба ГТЛ ҳисоботҳои ҳарсола пешниҳод мекунад, ки дар онҳо маълумоти умумӣ дар бораи фаъолияти Пудратчӣ ва ҳуди ММЗ ҷамъбаст мешавад. Ҳисоботҳои ҳармоҳаи Пудратчӣ ҳамчун замима ба ҳисоботҳо дохил мешаванд. Ҳисоботҳои ММЗ маҷмӯи маълумоти пешниҳодшуда аз ҷониби Пудратчиро дар бар мегиранд ва ҳадди аққал чунин маълумотро дар бар мегиранд:

- Хулоса оид ба тағйирот дар ҳайати роҳбарияти ММЗ ва кормандони бахши ҲМ ва ТБ.
- Хулосаи фаъолияти назорати ММЗ дар соҳаи ҲМТБ (HSE).
- Тавсифи машваратҳо бо мақомоти маҳаллӣ ва аъзои ҷомеаи маҳаллӣ, аз ҷумла иштирокчиён, мақсад ва натиҷаҳо.
- Хулоса оид ба шикоятҳои кормандони ММЗ ва ҷонибҳои манфиатдор, ки дар давраи ҳисоботӣ ва аз оғози лоиҳа ворид шудаанд, шумораи шикоятҳо, ки дар давра бо натиҷаи қонеъкунанда ҳалли худро ёфтаанд, ва шумораи шикоятҳои ҳанӯз ҳалнашуда. Барои ҳар як шикояте, ки то охири давраи ҳисоботӣ ҳалли худро

¹⁵ Ҳодисаҳое, ки бояд фавран гузориш дода шаванд, ҳадди ақал аз даст додани вақт ва дигар қарорҳои марғи вазнини коргаронро дар бар мегиранд, ки боиси аз даст додани як ё якчанд баст аз ҷониби коргар мегардад, зарар ба моликияти хусусӣ ё қарорҳои ба аъзои ҷомеа, рехтани назаррас ё ихроҷи моддаҳои хатарнок ба муҳити зист ва эътирозҳо ё ҳодисаҳои нооромии марбут ба Лоиҳа мебошанд.

**Нақшаи иловагии идоракунии экологӣ ва иҷтимоӣ
Соҳтмони роҳ дар соҳили чап — Лоиҳаи НБО Роғун**

наёфтааст, ҳисобот бояд тавсифи шикоят, сабаби ҳал нашудан ва чораҳои нақшай
барои давраи ояндаро дар бар гирад.

7.4. Ҳароҷоти чорабиниҳо оид ба идоракунии экологӣ ва иҷтимоӣ

Ҳароҷоти асосӣ барои таҳия ва амалӣ намудани Барномаи идоракунии экологӣ ва иҷтимоии Пудратчӣ бо кормандон вобаста хоҳад буд, ки ин дар Ҷадвали 16 нишон дода шудааст.

Ҷадвали 16. Хароҷоти тахминии маош барои амалӣ намудани Нақшаи иловагии идоракунии экологӣ ва иҷтимоӣ (НИИЭИ).

№	Вазифа / Тахассус	Шумора и ҷойи кор	Саҳм (шаҳс-моҳ)	Мукофотпул ӣ (доллари ИМА)	Фоиизи вақти бахшида ба ҳифзи меҳнат ва бехатарӣ (ҲМ ва ТБ)	Ҳароҷот барои ҲМ ва ТБ (Доллар и ИМА)
A	Мутахассисони калидии байналмилалӣ					
1	Сардори гурӯҳ / Мӯҳандиси роҳҳои автомобилгард	1	36	432 000	5.00%	21 600
2	Координатор оид ба ҲМ ва ТБ	1	18	144 000	100.00%	144 000
3	Мутахассиси харидҳо	1	6	36 000	5.00%	1 800
<i>Натиҷаи даври А</i>		3	60	612 000		167 400
B	Мутахассисони калидии миллӣ					
1	Резидент-мӯҳандис	1	36	108 000	5.00%	5 400
2	Мӯҳандиси роҳҳои автомобилгард	1	36	90 000	5.00%	4 500
3	Мӯҳандиси пулҳо	1	36	90 000	5.00%	4 500
4	Мӯҳандиси геотехникӣ	1	36	68 400	2.00%	1 368
5	Мӯҳандиси мавод	1	36	79 200	1.00%	792
6	Мутахассиси смета	1	36	79 200	1.00%	792
7	Мӯҳандиси геодезӣ	1	36	72 000	2.00%	1 440
8	Мӯҳандиси ҳифзи меҳнат ва бехатарӣ (Менеҷер оид ба ҲМ ва ТБ)	1	18	32 400	100.00%	32 400
9	Менеҷер/мутахассис оид ба ҲМ ва ТБ	1	36	64 800	100.00%	64 800
10	Мутахассиси шартномаҳо	1	18	27 000	5.00%	1 350
11	Лаборант	1	36	46 800	5.00%	2 340
12	Мутахассиси САПР	1	36	46 800	2.00%	936
<i>Натиҷаи даври Б</i>		12	396	804 600		120 618
C	Мутахассисони ғайрикалидии миллӣ					
i	Маъмур	1	36	32 400	10.00%	3 240
ii	Тарҷумон	1	36	43 200	5.00%	2 160
<i>Натиҷаи даври В</i>		2	72	75 600		5 400
Ҷамъ А+Б+В				1 492 200		293 418

**Нақшаи иловагии идоракунии экологӣ ва иҷтимоӣ
Соҳтмони роҳ дар соҳили чап — Лоиҳаи НБО Роғун**

Ҳамчунин хароҷотҳои дигар низ мавҷуданд, аз ҷумла интиқоли кормандон оид ба ҲМ ва ТБ, таҷҳизот ва дигар ашёҳои зарурӣ. Онҳо дар Ҷадвали 17 нишон дода шудаанд.

Ҷадвали 17. Хароҷотҳои тахминии ғайриштатӣ барои ҲМ ва ТБ (доллари ИМА)

<i>Моддаи хароҷот</i>	<i>Хароҷоти ибтидоӣ</i>	<i>Хароҷотҳои солона (иҷора, истифода ва нигоҳдорӣ)</i>	<i>Хароҷоти умумӣ (барои 3 сол)</i>
Транспорт ҷудошуда (автомобили 4WD)	50 000	5 000	65 000
Ҳуҷраи идора/ИТ	3 000	500	4 500
Асбобҳои ченак (садо ва ғайра)	1 000	100	1 300
Истифодаи насосҳои сӯзишворӣ	0 (Гумон меравад, ки аллакай мавҷуд аст ё иҷора гирифта шудааст)	5 000	15 000
ВМШ (аввалӣ — 250 корманд × \$200, солона \$40)	50 000	10 000	80 000
Дигарҳо	10 000	2 000	16 000
Ҷамағӣ	114 000	17 600	191 800

7.5. Идоракунии тағйирот

Ҳеҷ як лоиҳа бе тағйирот таҳия ва сохта намешавад ва бисёре аз тағйиротҳо метавонанд ба таври ҷиддӣ ба оқибатҳои экологӣ ва иҷтимоии лоиҳа таъсир расонанд. Аз ин рӯ, хеле муҳим аст, ки Пудратчӣ равандҳои расмӣ барои идоракунии тағйиротҳоро дар марҳилаҳои тарҳрезӣ ва амалӣ сохтани корҳои соҳтмонӣ дошта бошад¹⁶, ва ин яке аз меъёрҳои асосӣ дар интихоби Пудратчӣ хоҳад буд.

Тағйирот метавонад ба таври нақшавӣ ё ғайринақшавӣ ба амал ояд ва намудҳои гуногун дошта бошад. Аксари тағйирот ба якчанд категория дохил мешаванд ва бисёре аз онҳо метавонанд ба хатарҳо ва оқибатҳои экологӣ ва/ё иҷтимоии лоиҳа таъсир расонанд. Аз ин рӯ, чунин тағйиротҳо талаб мекунанд, ки чораҳои мувофиқ андешида шаванд.

Ҷадвали 18. Чораҳои, ки ҳангоми намудҳои гуногуни тағйирот андешида мешаванд

<i>Намуд ва хусусияти тағйирот</i>	<i>Тағйири таъсири эҳтимолӣ</i>	<i>Амалҳои ҳадди аққалие, ки талаб карда мешаванд</i>
Тарҳрезӣ ва коркард		
Тағйирёбии хатсайр ё макони ҷойгиршавии лагерҳои соҳтмонӣ	Зарурати заминҳои иловагӣ, афзоиши нақзи талаботҳо, саҳтгар шудани таъсир ба ҷомеа ва гуногунии биологӣ	<ul style="list-style-type: none"> Ҷамоат ва ММЗ тасдиқ мекунанд, ки кӯчонидан ё барқарорсозии воситаҳои рӯзгузаронӣ талаб намешавад (дар акси ҳол тағйирот рад карда мешавад)

¹⁶ Тарҳи умумии роҳ низ метавонад тағйир дода шавад ва ин метавонад ба таъсири эҳтимолӣ таъсири амиқ расонад. Тавре ки дар Ҷадвали 18 дида мешавад, чунин тағйирот боиси зарурати аз нав дида баромадани таъсирҳои мегардад, ки дар ин НИИЭИ тавсиф шудаанд ва чораҳои зарурии коҳишдиҳиро дар ҳолати зарурӣ барои пешгирӣ ё нигоҳ доштани таъсир дар сатҳҳои қобили қабул тағйир медиҳанд.

**Нақшаи иловагии идоракунии экологӣ ва иҷтимоӣ
Соҳтмони роҳ дар соҳили чап — Лоиҳаи НБО Роғун**

<i>Намуд ва хусусияти тағйирот</i>	<i>Тағйири таъсири эҳтимоли</i>	<i>Амалҳои ҳадди аққалие, ки талаб карда мешаванд</i>
		<ul style="list-style-type: none"> • Институти лоиҳакашӣ ва ММЗ тағйиротро баррасӣ ва тасдиқ мекунанд (имзои Директори ММЗ) • Мутахассисони хизматрасонии ҶМ, Бехатарӣ ва муҳити зист (ҶМ, ТБ ва МЗ)-и Пудратчӣ ва ММЗ қитъаро тафтиш намуда, таъсироти эҳтимолиро арзёбӣ мекунанд • Пудратчӣ чораҳои нав ё тағйиротҳоро дар нақшаҳо/равандҳои ҶМ, Б ва МЗ пешниҳод мекунанд • Тасдиқи Директори ММЗ пеш аз амалӣ намудани тағйирот
Тағйири сохтори роҳ ё пул	<ul style="list-style-type: none"> • Вайронкунии иловагии заминҳо • Таъсири иловагӣ ё нав ба ҷамоатҳо ва гуногунии биологӣ 	<ul style="list-style-type: none"> • Институти лоиҳакашӣ ва ММЗ тағйиротро баррасӣ ва тасдиқ мекунанд • Мутахассисони ҳадамоти ҶМ, Сӯхторхомӯшкунӣ ва ҶМЗ-и Пудратчӣ ва ММЗ қитъаро боздид карда ва таъсироти эҳтимолиро арзёбӣ мекунанд • Пудратчӣ тағйиротҳоро дар равандҳои дахлдори ҶМ, Сӯхторхомӯшкунӣ ва ҶМЗ пешниҳод мекунанд • Тасдиқи директор ММЗ пеш аз татбиқ
Васеъсозии лагерҳо ё карерҳо/қитъаҳои истихроҷӣ	Вайронкунии иловагӣ дар замин, таъсир ба ҷамоатҳо ва гуногунии биологӣ	<ul style="list-style-type: none"> • Мутахассисони ҳадамоти ҶМ, Сӯхторхомӯшкунӣ ва ҶМЗ-и Пудратчӣ ва ММЗ қитъаро боздид карда ва таъсироти эҳтимолиро арзёбӣ мекунанд • Пудратчӣ тағйиротҳоро дар равандҳои дахлдори ҶМ, Сӯхторхомӯшкунӣ ва ҶМЗ пешниҳод мекунанд • Тасдиқи директор ММЗ пеш аз татбиқ
Вайронкунии заминҳои нави баррасишаванда (макони нави кор)	Зарар расонидан ба молу мулк, қабати болоии хок, одамон, наботот, ҳайвонот ва ғайра	<ul style="list-style-type: none"> • Менечери майдони соҳтмони Пудратчӣ ва менечери ҳадамоти ҶМ, Сӯхторхомӯшкунӣ ва ҶМЗ қитъаҳои кориро муайян карда ва марзҳои равшанро таъин мекунанд • ММЗ ва Ҷамоат пеш аз оғози вайронкуниҳо баррасӣ намуда ва розигӣ медиҳанд • Пудратчӣ кормандонро пеш аз оғози вайронкуниҳо огоҳ намуда ва омӯзиш мегузаронад

**Нақшаи иловагии идоракунии экологӣ ва иҷтимоӣ
Соҳтмони роҳ дар соҳили чап — Лоиҳаи НБО Роғун**

<i>Намуд ва хусусияти тағйирот</i>	<i>Тағйири таъсири эҳтимоли</i>	<i>Амалҳои ҳадди аққалие, ки талаб карда мешаванд</i>
Амалиётӣ		
Таъсири пешбинишуда ё таъсири ногаҳонӣ ва назаррас (хато дар пешбини таъсирот ё нокифоя будани чораҳои ҳозираи коҳишдиҳӣ)	Таъсири пешбинишуда ё таъсири бештар назаррас (ифлосшавӣ, ҷароҳат/марг, зарари молу мулк, нақзи қонунгузорӣ)	<ul style="list-style-type: none"> • Пудратчӣ чораҳои фаврӣ барои бартараф/кам/назорат кардани таъсирро меандешад • Менеҷерҳо оид ба ҲМ ва ТБ-и Пудратчӣ ва ММЗ ҳодисаро арзёбӣ мекунанд, то сабабҳоро муайян намоянд • Пудратчӣ чораҳои ислоҳиро барои бартараф кардани зарар амалӣ мекунанд ва амалҳои ислоҳиро муайян менамояд • Пудратчӣ барномаи идоракунии дахлдорро аз нав баррасӣ ва навсозӣ мекунанд, аз ҷумла нақшаҳо/равандҳо ва омӯзиш • Менеҷери ҲМ ва ТБ-и ММЗ тағйиротҳоро баррасӣ ва тасдиқ мекунанд
Тағйирот дар намудҳои асосии таҷҳизот ё равандҳои корӣ	Тағйирот ё афзоиши хатар барои кормандон	<ul style="list-style-type: none"> • Пудратчӣ хатар/таъсирро арзёбӣ намуда ва равандҳои корӣ ва барномаи идоракунии ҲМ ва ТБ-ро мувофиқи он тағйир медиҳад • ММЗ тағйиротро баррасӣ ва тасдиқ мекунанд
Риоя накардани талаботҳои барномаи идоракунии ҲМ ва ТБ	Таъсир ба одамон, молу мулк ва захираҳои табиӣ	<ul style="list-style-type: none"> • Пудратчӣ ва/ё ММЗ чораҳои маҷбурсозӣ меандешанд, ҳангоми зарурат • ММЗ ва Пудратчӣ барномаи идоракунии омӯзиш ва чораҳои маҷбурсозиро бознигарӣ мекунанд • Пудратчӣ ҳангоми зарурат тағйиротро ба барнома ворид мекунанд • ММЗ тағйиротро баррасӣ ва тасдиқ мекунанд • Пудратчӣ омӯзишро тасҳеҳ менамояд ва/ё васеъ менамояд • Пудратчӣ ва/ё ММЗ барномаи ҲМ ва ТБ - ро такмил медиҳанд ва беҳтар мекунанд, аз ҷумла шартҳои шартнома ва Кодекси рафтор, ҳангоми зарурат • ММЗ тағйиротро дар барномаи идоракунии ҲМ ва ТБ тасдиқ мекунанд
Шикоятҳои шахси манфиатдори берунӣ (тағйири дастгирӣ аз ҷониби ҷомеа)	<ul style="list-style-type: none"> • Аз даст рафтани «литсензияи иҷтимоии фаъолият», муқовимат аз ҷониби ҷомеа 	<ul style="list-style-type: none"> • Пудратчӣ Механизми баррасии шикоятҳоро барои ҳалли масъала амалӣ мекунанд

**Нақшаи иловагии идоракунии экологӣ ва иҷтимоӣ
Соҳтмони роҳ дар соҳили чап — Лоиҳаи НБО Роғун**

<i>Намуд ва хусусияти тағйирот</i>	<i>Тағйири таъсири эҳтимолӣ</i>	<i>Амалҳои ҳадди аққалие, ки талаб карда мешаванд</i>
	<ul style="list-style-type: none"> • Таъсир ба саломатӣ, молу мулк ё ба вучуд овардани нороҳатӣ барои ҷомеа 	<ul style="list-style-type: none"> • Пудратчӣ дар бораи натиҷаҳо ба ММЗ хабар медиҳад • ММЗ ҳалли шикоятро тафтиш менамояд
Вайронсозии қитъаҳои нави заминҳо (қойи нави гузаронидани корҳо)	Зарар ба молу мулк, қабати бордории хок, одамон, флора, фауна ва ғайра	<ul style="list-style-type: none"> • Пудратчӣ минтақаҳои кориро ташкил мекунад ва бо розигии ММЗ ва Ҷамоат марзҳои возеҳро муайян менамояд • Пудратчӣ коргаронро огоҳ мекунад ва омӯзиш медиҳад
Дароз кардани муҳлати соҳтмон (зиёда аз ду сол)	Таъсири иловагӣ	<ul style="list-style-type: none"> • Пудратчӣ дароз кардани муҳлатҳоро пешниҳод мекунад • ММЗ пешниҳодро тасдиқ ё рад мекунад • Пудратчӣ барномаи идоракунии ОТИБ-ро бознигарӣ мекунад ва ҳангоми зарурат навсозӣ менамояд
Зарурати иҷрои корҳои тарконида	Садо, ларзиш, бехатарии коргарон, бехатарии ҷомеа	<ul style="list-style-type: none"> • Пудратчӣ ариза пешниҳод намуда, иҷозатномаҳои заруриро барои интиқол, нигоҳдорӣ ва истифодаи маводи тарканди мегирад • Пудратчӣ раванд/нақшаи корҳои тарконида мувофиқи барномаи ҷаҳорҷӯбаи идоракунии корҳои тарконидаи НБО Роғун таҳия мекунад • ММЗ раванд/нақшаи Пудратчиро (дар машварат бо менеҷери ҶМ ва ТБ - и НБО Роғун) пеш аз интиқол, нигоҳдорӣ ё истифодаи маводи тарканди тасдиқ мекунад • ММЗ ва Пудратчӣ Ҷамоат ва деҳотро, ки эҳтимолан таъсир хоҳанд гирифт, огоҳ мекунад
Ташилотӣ		
Таъин кардани раҳбари нави лоиҳаи Пудратчӣ ё менеҷер/кормандон оид ба ҶМ ва ТБ	Паст гардидани сатҳ ва сифати назорат бар ҶМ ва ТБ, афзоиши хатарҳо ва оқибатҳо	<ul style="list-style-type: none"> • Пудратчӣ ивазкунии пешниҳод мекунад • ММЗ ивазкунии пешниҳодшударо пеш аз мобилизатсия тасдиқ мекунад • Баъзе корҳо то тасдиқи номзад таъхир меёбанд — қарорро менеҷери ҶМ ва ТБ-и ММЗ қабул мекунад
Иваз кардан ё таъин кардани супервайзер ё коргарони нав, аз ҷумла (хусусан) ронандагон	Иҷро нагардидани чораҳои зарурии қошқорӣ таъсир (аввалон оид ба ҳифзи меҳнат ва ҳамчунин оид ба дигар намудҳои таъсир)	Обучение и допуск менеджером по ОТИБ Подрядчика перед началом первых смен

**Нақшаи иловагии идоракунии экологӣ ва иҷтимоӣ
Соҳтмони роҳ дар соҳили чап — Лоиҳаи НБО Роғун**

<i>Намуд ва хусусияти тағйирот</i>	<i>Тағйири таъсири эҳтимоли</i>	<i>Амалҳои ҳадди аққалие, ки талаб карда мешаванд</i>
Таъин кардани зерпудратчии нави корӣ	Раҳбарон ва кормандони нав, афзоиши хатарҳо ва оқибатҳои гуногунҷанба	<ul style="list-style-type: none"> • Тасдиқи субпудратчӣ аз ҷониби ММЗ пеш аз сафарбаркунӣ • Барномаи пурраи омӯзиш пеш аз оғози корҳо
Ҳуҷҷатгузорӣ ва пешбарии баҳисобгирӣ		
Тағйирот дар нақшаҳо ва равандҳои идоракунии, ки аз ҷониби Пудратчӣ тасдиқ шудаанд	Нобаробарӣ байни хатарҳо/таъсирҳо ва чораҳои коҳишдиҳии онҳо	Баррасӣ ва тасдиқ аз ҷониби ММЗ
Таҳвилгарон ва тарафҳои берунӣ		
Таҳвилгарони бетон	Ронандагон ва операторони номомӯз, хатарҳо барои бехатарӣ ва муносибатҳои меҳнатӣ	Пудратчӣ сабтҳои омӯзишҳои гузаронидашуда ва риояи талаботҳои бехатарӣ/меҳнатиро пеш аз истифода месанҷад
Танзим ва риояи талабот		
Тағйирот дар мушаххасоти лоиҳа, ки барои роҳҳои категорияи V зарур мебошанд	<ul style="list-style-type: none"> • Тағйирот дар маводи зарурӣ ва оқибатҳои марбут ба он • Тағйирот дар замини истифодашаванда ва оқибатҳои марбут ба он • Тағйирот дар таъсироти эҳтимоли 	<ul style="list-style-type: none"> • Институти лоиҳакашӣ тағйиротро ва лоиҳаи роҳ/пул ворид мекунад • ММЗ оқибатҳои эҳтимолиро арзёбӣ мекунад • ММЗ ҳангоми зарурат тағйиротро дар НИИЭИ барои коҳиш додани таъсироти нав ё иловагӣ ворид мекунад • Пудратчӣ ҳангоми зарурат нақшаҳо/равандҳои ҲМ ва ТБ - ро бознигарӣ мекунад • ММЗ нақшаҳо/равандҳои тағйирёфтаре тасдиқ мекунад

8. Хулосаи чораҳо оид ба коҳиш додани таъсир

Дар Ҷадвали 19 чораҳои оварда шудаанд, ки дар Қисми 5 ба таври муфассал тавсиф ва шарҳ дода шудаанд ва Пудратчӣ бояд онҳоро ба барномаи идоракунии ҲМ ва ТБ ворид намуда, дар ҷараёни соҳтмон амалӣ созад. Дар доираи барномаи банақшагирӣ ва идоракунии соҳтмон, аз Пудратчӣ интизор меравад, ки расмиётҳои муфассали иҷрои корҳоро таҳия намояд, ки тарзи анҷом додани ҳар як вазифа тавсиф мекунад. Барои ҳар як категорияи асосии таъсирҳо/ресепторҳо (масалан, садо, сифати ҳаво ва ғайра), ба истиснои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ ва омодагӣ ва воқуниш ба ҳолатҳои фавқулода, Пудратчӣ ё:

- Нақшаи идоракуниро таҳия намояд, ки ба талаботи Чаҳорҷӯба(ҳои) дахлдори нақшаҳои идоракунии, ки қисми НИЭИ-и НБО Роғун мебошанд, мутобиқ бошад ва ҳадди ақал тадбирҳои коҳишдиҳиро, ки дар Ҷадвали 19 ҷамъбаст шудаанд, дар бар гирад; ё
- Расмиёт(ҳо)-и мавҷудаи иҷрои корҳоро барои вазифа(ҳо)-е, ки боиси таъсирҳои дахлдор мегарданд, таҳия ё тағйир диҳад, то тадбирҳое, ки бояд барои ба ҳадди

**Нақшаи иловагии идоракунии экологӣ ва иҷтимоӣ
Сохтмони роҳ дар соҳили чап — Лоиҳаи НБО Роғун**

ақал расонидани таъсир татбиқ шаванд, аз ҷумла тадбирҳои дар Ҷадвали 19 ҷамъбастшуда, дар бар гирифта шаванд.

Дар соҳаи ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ, Пудратчӣ бояд Нақшаи идоракунии ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатариро таҳия намояд, ки ба Чаҳорчӯбаи Нақшаи идоракунии ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ, ки қисми НИЭИ-и НБО Роғун мебошад, мутобиқ бошад.

Ҳамин тавр, Пудратчӣ бояд Нақшаи идоракунии омодагӣ ва воқуниш ба ҳолатҳои фавқулодари таҳия намояд, ки ба Чаҳорчӯбаи Нақшаи идоракунии омодагӣ ва воқуниш ба ҳолатҳои фавқулода, ки қисми НИЭИ-и НБО Роғун мебошад, мутобиқ бошад.

Дар робита ба талафи эҳтимолии замин, аз ҷумла чарогоҳҳо, тадбирҳои қоҳишдиҳӣ таъмин намудани ивазкунии муносиби заминҳои аздастрафтари дар бар мегиранд.

Нақшаҳои идоракунии ва расмиётҳо бояд пеш аз он ки ба Пудратчӣ иҷозат дода шаванд, ки амалҳои анҷом диҳад, ки боиси таъсирҳои мавриди нигаронӣ мегарданд, аз ҷониби Муҳандис тасдиқ карда шаванд.

**Нақшаи иловагии идоракунии экологӣ ва иҷтимоӣ
Соҳтмони роҳ дар соҳили чап — Лоиҳаи НБО Роғун**

Ҷадвали 19. Маълумоти ҷамъбасти оид ба чораҳои коҳишдиҳии таъсир, объектҳои таъсир, усулҳо ва мониторинг

№	Чораҳо барои коҳиш додани таъсирҳо	Объект(ҳо)-и таъсир (ретсепторҳо), ки нигарони эҷод мекунанд	Тарзҳои татбиқ / Усулҳои ноилшавӣ	Намудҳо ва басомади мониторинг
5.1.1 Ҳаракати роҳ ва нақлиёт				
1	Иҷозатномадиҳӣ ва омӯзиши ронандагон	<ul style="list-style-type: none"> • Бехатарӣ ва саломатии ҷомеа ва кормандон; • Сифати ҳаво 	<ul style="list-style-type: none"> • Додани иҷозат барои истифодаи воситаи нақлиёти навъи муайян; • Омӯзиш; • Манъи фаъолият ё аз кор озод кардани ронанда 	<ul style="list-style-type: none"> • Санҷишҳои интихобӣ дар роҳҳо ва санҷиши ҳуҷҷатҳо аз ҷониби Пудратчӣ ва роҳбарият ва хадамоти ҲМ, БС, ҲМЗ ва ММЗ
2	Муайян ва риоя кардани маҳдудиятҳои суръат (15 км/соат дар маҳалҳо, 20 км/соат дар роҳҳои мавҷуда, 25 км/соат дар роҳҳои нав)		<ul style="list-style-type: none"> • Нишонаҳо (нишонаҳои роҳ) • Омӯзиш (тайёри/тренингҳо) • Назорат/пайгирии воситаҳои нақлиётӣ (ҳангоми имконпазир/агар татбиқшаванда бошад) • Назорати иҷро (таъмини риояи талабот) 	<ul style="list-style-type: none"> • Назорати доимӣ аз ҷониби роҳбарияти Пудратчӣ ва хадамоти ҲМ, БС, ҲМЗ ва Муҳандис; • Санҷишҳои интихобӣ аз ҷониби хадамоти ҲМ, БС, ҲМЗ ва ММЗ
3	Санҷиши ҳаррӯзаи воситаи нақлиёт пеш аз истифода аз ҷониби ронанда/оператор		<ul style="list-style-type: none"> • Манъ кардан аз истифода дар ҳолати иҷро нашудани талаботҳои чек-лист • Баргардонидан ба истифода пас аз тасдиқи роҳбар (супервизор) 	<ul style="list-style-type: none"> • Тасдиқи ҳаррӯза аз ҷониби роҳбар; • Санҷишҳои даврӣ аз ҷониби хадамоти ҲМ, БС, ҲМЗ; • Санҷишҳои ҳадафмандона аз ҷониби Пудратчӣ, Муҳандис ва ММЗ
4	Коҳиш додани бастании роҳҳо	Бехатарӣ ва саломатии ҷомеа	<ul style="list-style-type: none"> • Хатҳои муваққатии ҳаракат • Роҳҳои даврӣ • Огоҳиномаҳо барои ронандагон (конусҳо, нишонаҳо, монеаҳо, сигналдиҳандагон/танзимгарон и ҳаракат) 	<ul style="list-style-type: none"> • Хадамоти ҲМ, БС, ҲМЗ-и Пудратчӣ тадбирҳоро доир ба гузаштан аз қитъаҳо ва роҳҳои танг тасдиқ мекунанд; • Санҷишҳои ҳафтаина аз ҷониби хадамоти ҲМ, БС, ҲМЗ;

**Нақшаи иловагии идоракунии экологӣ ва иҷтимоӣ
Соҳтмони роҳ дар соҳили чап — Лоиҳаи НБО Роғун**

№	Чораҳо барои коҳиш додани таъсирҳо	Объект(ҳо)-и таъсир (ретсепторҳо), ки нигарони эҷод мекунанд	Тарзҳои татбиқ / Усулҳои ноилшавӣ	Намудҳо ва басомади мониторинг
				<ul style="list-style-type: none"> Санҷишҳои интихобӣ аз ҷониби Муҳандис ва ММЗ
5	Боркунии бехатар	Ҷома, кормандон	<ul style="list-style-type: none"> Қоидаҳои қатъии борфарорӣ дар мошинҳои боркаш барои пешгирии кардани рехтан/резиши бор 	<ul style="list-style-type: none"> Назорати доимӣ аз ҷониби роҳбарият ва хадамоти ҶМ, БС, ҶМЗ; Санҷишҳои интихобӣ аз ҷониби Муҳандис, хадамоти ҶМ, БС, ҶМЗ ва ММЗ
6	Риояи қоидаҳои ҳаракати роҳ	Ҷомаҳо, кормандон	<ul style="list-style-type: none"> Феҳристи воситаҳои нақлиёт бо нишон додани номи Пудратчӣ ва рақам/рамзи мушаххаси (рақам/ҳарф) барои ҳар як воситаи нақлиёт Аломатҳо бо рамзҳои шиносӣ, ки дар ҳамаи чор тарафи воситаи нақлиёт ба таври равшан намоён мебошанд 	<ul style="list-style-type: none"> Назорати доимӣ аз ҷониби Муҳандис, роҳбарияти Пудратчӣ ва кормандони ҶМ, БС, ҶМЗ-(HSE) Санҷишҳои интихобӣ аз ҷониби Муҳандис, кормандони ҶМ, БС, ҶМЗ-и Пудратчӣ ва ММЗ
7	Баррасии шикоятҳо	Саломатӣ ва бехатарии ҷома ё кормандон	<ul style="list-style-type: none"> Ирсоли шикоятҳои беруна ба механизми баррасии шикоятҳои ММЗ (GRM) Фаъол нигоҳ доштани механизмҳои баррасии шикоятҳои кормандон (GRM) 	<ul style="list-style-type: none"> Санҷишҳои ҳафтаинаи ҶМ, БС, ҶМЗ-и ва Муҳандис Санҷишҳои моҳонаи ММЗ
5.1.2 Садо				
8	Соатҳои кори рӯзона, агар аз ҷониби Муҳандис иҷозат дода нашуда бошад — дар ҳеҷ сурат: <ul style="list-style-type: none"> Пеш аз соати 07:00 ё баъд аз соати 21:00 дар ҳамаи қитъаҳо, ба истиснои Пеш аз соати 08:00 ё баъд аз соати 18:00 	<ul style="list-style-type: none"> Таъмини ҳифзи меҳнат ва саломатии кормандон ва аҳоли; Мониторинг ва ҳисобкунии фаунаи шабона 	<ul style="list-style-type: none"> Барномаи соҳтмон; Мониторинг; Механизми баррасии шикоятҳо 	Санҷишҳои интихобӣ аз ҷониби Муҳандис, Пудратчӣ ва ММЗ

**Нақшаи иловагии идоракунии экологӣ ва иҷтимоӣ
Соҳтмони роҳ дар соҳили чап — Лоиҳаи НБО Роғун**

№	Чораҳо барои коҳиш додани таъсирҳо	Объект(ҳо)-и таъсир (ретсепторҳо), ки нигарони эҷод мекунанд	Тарзҳои таъбиқ / Усулҳои ноилшавӣ	Намудҳо ва басомади мониторинг
	дар ҳудуди 300 метр аз маҳалҳои аҳолинишин			
9	Хомӯш кардани муҳаррик ҳангоми истифода набурдани воситаи нақлиёт	Сифати ҳаво	<ul style="list-style-type: none"> • Омӯзиши ронандагон; • Ҷавобгарӣ/санксияҳо барои ронандагон 	<ul style="list-style-type: none"> • Назорати доимӣ аз ҷониби роҳбарон ва хадамоти ҶМ, БС, ҶМЗ-и Пудратчӣ; • Санҷишҳои интихобӣ аз ҷониби ҶМ, БС, ҶМЗ-и Пудратчӣ, Мухандис ва ММЗ
10	Садохомӯшкунҳо ва таҷҳизоти кам кардани садо дар ҳамаи муҳаррикҳо	<ul style="list-style-type: none"> • Таъмини ҳифзи меҳнат ва саломатии кормандон ва аҳоли; • Мониторинг ва ҳисобкунии фауна 	<ul style="list-style-type: none"> • Аз истифода хориҷ карда мешавад, агар коршоям набошад ё дар коҳиш додани садо самаранок набошад • Хидматрасонии техникӣ ҳангоми зарурат 	<ul style="list-style-type: none"> • Рӯйхати санҷиши ҳаррӯза пеш аз истифода аз ҷониби ронандагон • Санҷишҳои ҳафтаина аз ҷониби роҳбар (супервайзер) – и сеҳ; • Санҷишҳои интихобӣ аз ҷониби Мухандис, хадамоти ҶМ, БС, ҶМЗ-и Пудратчӣ ва ММЗ
11	Баррасии шикоятҳо	Таъмини ҳифзи меҳнат ва саломатии кормандон ва аҳоли	<ul style="list-style-type: none"> • Ирсоли шикоятҳои беруна ба механизми баррасии шикоятҳои ММЗ (GRM) • Фаъол нигоҳ доштани механизмҳои баррасии 	<ul style="list-style-type: none"> • Санҷишҳои ҳафтаина аз ҷониби Мухандис ва хадамоти ҶМ, БС, ҶМЗ; • Санҷишҳои моҳона аз ҷониби ММЗ

**Нақшаи иловагии идоракунии экологӣ ва иҷтимоӣ
Соҳтмони роҳ дар соҳили чап — Лоиҳаи НБО Роғун**

№	Чораҳо барои коҳиш додани таъсирҳо	Объект(ҳо)-и таъсир (ретсепторҳо), ки нигарони эҷод мекунанд	Тарзҳои татбиқ / Усулҳои ноилшавӣ	Намудҳо ва басомади мониторинг
			шикоятҳои кормандон (GRM)	
12	Назорати садо	Ҷомаҳо	Ҷойгир намудани корхонаҳои омехткунии асфалт ва бетон ва конҳо дар масофаи на камтар аз 300 метр аз маҳалҳои аҳолинишин	<ul style="list-style-type: none"> Корхонаҳо: тасдиқи ҷойгиршавии ибтидоӣ ва кӯчонидан аз ҷониби Муҳандис * Конҳо: тасдиқи ҷойгиршавӣ аз ҷониби Муҳандис
13	Мониторинги сатҳи садо	Ҷомаҳо, кормандон	Риояи талаботи Кумитаи ҳифзи муҳити зист	<ul style="list-style-type: none"> Тибқи талаботе, ки аз ҷониби Кумитаи ҳифзи муҳити зист муайян шудаанд
5.1.3 Сифати ҳаво				
14	Пӯшонидани борҳои чанголуд	<ul style="list-style-type: none"> Ҳифзи меҳнат ва саломатии кормандон ва ҷома Флора (наботот) 	<ul style="list-style-type: none"> Хидматрасонии техникӣ Омӯзиши ронандагон, истифодаи таҳримҳо 	<ul style="list-style-type: none"> Рӯйхатҳои санҷишӣ ҳарруза аз ҷониби ронанда; Назорати доимӣ аз ҷониби Муҳандис ва хадамоти ҶМ, БС, ҶМЗ пудратчи Санҷишҳои мақсадноки ҳамаи ҷонибҳо
15	Кам кардани суръат дар маҳалҳо: 15 км/соат ҳамеша, 10 км/соат дар давраи хушк	Таъмини ҳифзи меҳнат ва саломатии кормандон ва ҷома	<ul style="list-style-type: none"> Омӯзиши ронандагон; Манъ ё аз кор озод кардани ронандагон; Нобаробарии сунъӣ (лежачий полицейский); 	<ul style="list-style-type: none"> Назорати доимии ҳамаи ҷонибҳо; Санҷишҳои мақсадноки ҳамаи ҷонибҳо

**Нақшаи иловагии идоракунии экологӣ ва иҷтимоӣ
Соҳтмони роҳ дар соҳили чап — Лоиҳаи НБО Роғун**

№	Чораҳо барои коҳиш додани таъсирҳо	Объект(ҳо)-и таъсир (ретсепторҳо), ки нигаронӣ эҷод мекунанд	Тарзҳои татбиқ / Усулҳои ноилшавӣ	Намудҳо ва басомади мониторинг
			<ul style="list-style-type: none"> Аломатҳо ва чароғҳои огоҳкунанда 	
16	Истифодаи об барои намнок кардани чанг		<ul style="list-style-type: none"> Огоҳӣ дар бораи давраҳои хушк; Воситаи нақлиёти обпош (водовоз) 	Назорати доимӣ аз ҷониби роҳбарон ва хадамоти ҲМ, БС, ҲМЗ дар давраҳои хушк
17	Назорат кардани партовҳои муҳаррик ва пешгирии намудани пайдоиши дуди сиёҳ		Хидматрасонии техникии муҳаррикҳо	<ul style="list-style-type: none"> Истифодаи рӯйхати санҷишӣ ҳарруза аз ҷониби ронандагон; Назорати ҳамаи ҷонибҳо
18	Баррасӣ ва вокуниш нишон додан ба шикоятҳо		<ul style="list-style-type: none"> Ирсоли шикоятҳои беруна ба механизми баррасии шикоятҳои ММЗ (GRM) Фаъл нигоҳ доштани механизмҳои баррасии шикоятҳои кормандон (GRM) 	<ul style="list-style-type: none"> Санҷишҳои ҳафтаинаи ҲМ, Б ва ҲМЗ ва Муҳандис Санҷишҳои моҳонаи ММЗ
19	Коҳиш додани партовҳои нороҳаткунандаи корхонаҳо ва конҳо	Ҷомаҳо	Ҷойгир намудани корхонаҳои омехткунии асфалт ва бетон ва конҳо дар масофаи на камтар аз 300 метр аз маҳалҳои аҳолинишин	<ul style="list-style-type: none"> Корхонаҳо: тасдиқи Муҳандис барои ҷойгиршавии ибтидоӣ ва кӯчонидан Конҳо: тасдиқи ҷойгиршавӣ аз ҷониби Муҳандис
20	Мониторинги сифати ҳаво	Ҷомаҳо, кормандон	Риояи талаботи Кумитаи ҳифзи муҳити зист	Тибқи талаботе, ки аз ҷониби Кумитаи ҳифзи муҳити зист муайян шудаанд
5.1.4 Кӯчонидан, саломатӣ ва бехатарии ҷома (ба истиснои тадбирҳои, ки тибқи дигар категорияҳо талаб карда намешаванд)				
21	Пешниҳоди заминҳои ивазкунанда, ҷуброни зарари иқтисодӣ (осеб ба панҷараҳо, деворҳо, чорво, дороиҳои	Таъмини ҳифзи саломатӣ ва бехатарии аҳоли	Амалисозии Сиёсати ҷаҳорҷӯбавии кӯчонидан ва барқарорсозии воситаҳои	Мониторинги Механизми баррасии шикоятҳо (мушоҳидаи ҳаррӯза аз

**Нақшаи иловагии идоракунии экологӣ ва иҷтимоӣ
Соҳтмони роҳ дар соҳили чап — Лоиҳаи НБО Роғун**

№	Чораҳо барои коҳиш додани таъсирҳо	Объект(ҳо)-и таъсир (ретсепторҳо), ки нигаронӣ эҷод мекунанд	Тарзҳои татбиқ / Усулҳои ноилшавӣ	Намудҳо ва басомади мониторинг
	чамбиятӣ, аз даст рафтани имконияти истифодаи замин ва ғайра).		рӯзгузаронӣ: чуброн бо арзиши пурраи ивазкунӣ ба ба назар гирифтани фарсудаҷавӣ	ҷониби Муҳандис,хадомоти ҲМ, Б ва ҲМЗ, ҳисоботи ҳармоҳа ба ММЗ)
22	Машварат бо истифодабарандагони заминҳои ҳамсоя	Истифодабарандагони замин	<ul style="list-style-type: none"> • Гузаронидани машварат бо истифодабарандагони заминҳои ҳамсоя пеш аз халалдор кардани замин • Ба даст овардани созишномаи ихтиёрӣ бо истифодабаранда(гон)-и ҷорӣ барои истифодаи замин, ки айнаи замони истифода мешавад • Дар ҳолате ки истифодабарандагони замин барои истифодаи замин чуброн мегиранд, пас аз он ки замин дигар лозим нест, барқарор намудани он ба қаноатмандии соҳиби замин 	<ul style="list-style-type: none"> • Муҳандис пеш аз иҷозат додан ба таъсиси лагерҳо ё дигар қитъаҳо гузаронидани машваратро тасдиқ мекунад • Муҳандис пеш аз иҷозат додан ба демобилизатсия замини барқароршударо азназаргузаронӣ менамояд
23	Пешгирӣ аз истифодаи заминҳои ҳосилхез ва заминҳои истифодашаванда		<ul style="list-style-type: none"> • Ҷойгир намудани лагерҳо, корхонаҳои асфалт ва бетон, конҳо, қитъаҳои нигоҳдорӣ/нобудсозии партовҳои хокӣ (spoil) ва ғайра дар заминҳои давлатӣ • Ҷойгир намудан дар заминҳои, ки истифода намешаванд ё барои кишоварзӣ мувофиқ нестанд • Ҷойгир намудани корхонаҳои маҳаллии асфалт ва бетон тибқи 	<ul style="list-style-type: none"> • Муҳандис ҷойгиршавии ҳамаи лагерҳо, конҳо, корхонаҳо ва ғайраро тасдиқ менамояд • ММЗ ҳар гуна ишғоли заминҳои ҳосилхезро тасдиқ мекунад • Раёсати ҳифзи муҳити зисти Кумитаи ҳифзи муҳити зист ҷойгиршавии корхонаҳоро тасдиқ менамояд

**Нақшаи иловагии идоракунии экологӣ ва иҷтимоӣ
Соҳтмони роҳ дар соҳили чап — Лоиҳаи НБО Роғун**

№	Чораҳо барои коҳиш додани таъсирҳо	Объект(ҳо)-и таъсир (ретсепторҳо), ки нигаронӣ эҷод мекунанд	Тарзҳои татбиқ / Усулҳои ноилшавӣ	Намудҳо ва басомади мониторинг
			иҷозати Кумитаи ҳифзи муҳити зист	
24	Вокуниш ба шикоятҳои ҷомеа	Манфиатдорони беруна	<ul style="list-style-type: none"> Ирсоли шикоятҳои ҷомеа ба ММЗ барои сабт дар Феҳристи шикоятҳо (Grievance Log) Кӯмак дар таҳия ва татбиқи чораҳои ҳалли масъала дар ҳолати зарурат (тибқи дастурҳои ММЗ) Гузориш додани маълумоти марбут ба шикоятҳо ва чораҳои андешидашуда дар ҳисоботҳои моҳона 	<ul style="list-style-type: none"> Муҳандис тибқи дастурҳои ММЗ чораҳои вокуниш/ҳалли масъалаи Пудратчиро назорат мекунанд ҶМТБ-и ММЗ Феҳристи шикоятҳоро барои муайян намудани тамоюлҳо баррасӣ мекунанд ҶМТБ-и ММЗ ҳисоботҳои моҳонаро баррасӣ мекунанд Санҷишҳои интихобии Муҳандис ва ҶМТБ-и ММЗ оид ба ҳалли масъалаҳо
5.1.4 Шуғл ва фаъолияти иқтисодӣ				
25	Истифода аз қувваи кории маҳаллӣ	Таъмини ҳифзи саломатӣ ва бехатарии аҳоли	<ul style="list-style-type: none"> Ҳадафҳои Шартнома Ҷойгир кардани эълонҳои ҷойҳои корӣ дар сатҳи маҳаллӣ Омӯзиши кормандон, баланд бардоштани малакаи кормандон Таъмин намудан бо нақлиёт 	Санҷишҳои интихобии омори шуғл аз ҷониби Ҳамаи ҷонибҳо
26	Истифодаи манбаъҳои маҳаллии мавод ва маҳсулоти хӯрокворӣ		Ҳадафҳои Шартнома Омӯзиш ва дастгирии таъминкунандагони маҳаллӣ	Санҷиши манбаъҳои таъминот аз ҷониби ҳадамоти ҶМ, Б ва ҶМЗ-и Пудратчӣ ва ММЗ
5.1.5 Приток рабочей силы				
27	Қоидаҳои рафтор барои коргарон, аз ҷумла манъи озордиҳии ҷинсӣ ва хушунат	Таъмини ҳифзи саломатӣ ва бехатарии аҳоли	<ul style="list-style-type: none"> Ҷойгиршавии лагерь Кодекси рафтор Омӯзиш Таъмини риояи талабот 	Мониторинги Механизми баррасии шикоятҳо

**Нақшаи иловагии идоракунии экологӣ ва иҷтимоӣ
Соҳтмони роҳ дар соҳили чап — Лоиҳаи НБО Роғун**

№	Чораҳо барои коҳиш додани таъсирҳо	Объект(ҳо)-и таъсир (ретсепторҳо), ки нигаронӣ эҷод мекунанд	Тарзҳои таъбиқ / Усулҳои ноилшавӣ	Намудҳо ва басомади мониторинг
28	Дастгирӣ расондан ба хадамоти ҷамъиятии сарборидошта (маълуми тиббӣ, таъминкунандагони мол ва ғайра)		Муайян намудани дигар манбаъҳои хизматрасонӣ ва таъминот	<ul style="list-style-type: none"> Мониторинги Механизми баррасии шикоятҳо Санҷишҳои ҳармоҳа аз ҷониби хадамоти ҶМ, Б ва ООС пудратчи бо ҳамкорӣ бо роҳбарони ҷома
5.2.1 Управление рабочей силой				
29	Манъи меҳнати кӯдакон	Кормандон	<ul style="list-style-type: none"> Санҷиши синнусол пеш аз ба кор ҷалб кардан Шартномаҳои меҳнати мутақобилан мувофиқшуда барои ҳамаи кормандон Риояи талаботи Нақшаи идоракунии қувваи кории НБО Роғун (LMP) ё таҳия намудани Нақшаи идоракунии қувваи кории Пудратчӣ (LMP) 	<ul style="list-style-type: none"> Санҷиши ибтидоӣ аз ҷониби шуъбаи кадрҳо/ҶМТБ-и Пудратчӣ Санҷишҳои интихобии сабтҳо ва шахсон аз ҷониби ҳамаи ҷонибҳо
30	Манъи меҳнати маҷбурӣ			
31	Шартҳои возеҳи ба кор қабул кардан (вазифаҳои корӣ, муҳлати муносибатҳои меҳнатӣ, музди меҳнат ва тартиби пардохти он, вақти корӣ, имтиёзҳо, Механизми баррасии шикоятҳо ва ғайра)			
5.2.2 Ҷифзи меҳнат ва саломатии кормандон				
32	Истифода/пӯшидани ВМИ	Кормандон	<ul style="list-style-type: none"> Таъмини ибтидоӣ бо воситаҳои муҳофизати инфиродӣ (ВМИ) бепул ва ҳангоми зарурат Омӯзиши кормандон Дарсҳо/тренингҳо дар ҷои кор (toolbox talks) Назорат бар риояи истифодаи ВМИ 	<ul style="list-style-type: none"> Назорати доимӣ аз ҷониби роҳбарон ҶМ, БС, ҶМЗ-и Пудратчӣ ва Муҳандис ; Санҷишҳои ҳаррӯзаи истифода ва санҷишҳои даврии ҳолат аз ҷониби Муҳандис ва хадамоти ҶМ, БС, ҶМЗ-и Пудратчӣ; Назорати дуҳафтаина аз ҷониби ММЗ
33	Истифодаи камарбандҳои бехатарӣ дар воситаҳои нақлиёт ва таҷҳизоти сайёр			

**Нақшаи иловагии идоракунии экологӣ ва иҷтимоӣ
Соҳтмони роҳ дар соҳили чап — Лоиҳаи НБО Роғун**

№	Чораҳо барои коҳиш додани таъсирҳо	Объект(ҳо)-и таъсир (ретсепторҳо), ки нигарони эҷод мекунанд	Тарзҳои татбиқ / Усулҳои ноилшавӣ	Намудҳо ва басомади мониторинг
			<ul style="list-style-type: none"> • Манъи истифодаи дастгоҳҳои қалбаки барои қатъи сигнал; Рӯйхати санҷиши ҳаррӯзаи ронанда; • Омӯзиши ронандагон ва кормандон барои истифодаи камарбанди бехатарӣ; • Назорати иҷроӣ қоидаҳо бо истифодаи таҳримҳо нисбати ронандагон ва кормандон 	<p>аз ба истмфода додани воситаи нақлиёт аз ҷониби хадамоти ҲМ, Б ва ҲМЗ-и Пудратчӣ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Санҷиши пайгирии солана • Санҷишҳои интихобӣ аз ҷониби Муҳандис, пудратчӣ ва ММЗ барои воситаҳои нақлиёти сайёр
34	Ҳамлу нақли кормандон танҳо дар воситаҳои нақлиёти барои интиқоли мусофирон бо камарбанди бехатарӣ ва рӯйхати санҷиши пуркардашудаи бехатарӣ		<ul style="list-style-type: none"> • Нигоҳдории техникӣ • Пур кардани рӯйхати ҳаррӯзаи санҷиши бехатарӣ пеш аз истифодаи воситаи нақлиёт • Омӯзиши ронандагон ва кормандон • Назорат бар риояи қоидаҳо бо татбиқи ҷазоҳо нисбат ба ронандагон ва кормандон 	<ul style="list-style-type: none"> • Санҷишҳои интихобии воситаҳои нақлиёти сайёр аз ҷониби Муҳандис, хадамоти ҲМ, Б ва ҲМЗ-и ММЗ ва Пудратчӣ • Постҳои назоратӣ ва санҷишҳои даврӣ аз ҷониби Муҳандис ва хадамоти ҲМ, Б ва ҲМЗ-и Пудратчӣ
35	Муҳофизат аз афтидан		<ul style="list-style-type: none"> • Воситаҳои муҳофизати инфиродӣ (ВМИ, камарбанди бехатарӣ) ва воситаҳои бехатарӣ (тахтабандиҳои бехатар, тӯри муҳофизатӣ/майдончаҳо дар зери пулҳо, монеаҳо) • Дарсҳо/инструктажҳо дар ҷои кор (toolbox talks) • Монеаҳо барои пешгирӣ аз рехтани сангҳо ба майдони кор 	<ul style="list-style-type: none"> • Санҷиши пеш аз кор аз ҷониби роҳбар; • Санҷишҳои ҳафтаина аз ҷониби Муҳандис ва хадамоти ҲМ, БС, ҲМЗ-и Пудратчӣ; • Санҷишҳои интихобӣ аз ҷониби ҳамаи ҷонибҳо

**Нақшаи иловагии идоракунии экологӣ ва иҷтимоӣ
Соҳтмони роҳ дар соҳили чап — Лоиҳаи НБО Роғун**

№	Чораҳо барои коҳиш додани таъсирҳо	Объект(ҳо)-и таъсир (ретсепторҳо), ки нигаронӣ эҷод мекунанд	Тарзҳои татбиқ / Усулҳои ноилшавӣ	Намудҳо ва басомади мониторинг
			<ul style="list-style-type: none"> • Назоорат барои огоҳӣ додан аз лағжиш ва афтидани сангҳо • Таъмини об, паноҳгоҳҳо аз гармӣ/сармо, либос ва ВМИ барои кор дар ҳавои сард 	
36	Вокуниши саривақтӣ ба ҷароҳатҳо		<ul style="list-style-type: none"> • Ҳамаи супервайзерҳо барои расонидани ёрии аввалия омӯзонида шудаанд • Як корманди омӯзонидашуда барои расонидани ёрии аввалия дар ҳар майдони корӣ • Омӯзиши ҳамаи кормандон оид ба омодагӣ ба ҳолатҳои фавқулодда ва амал дар онҳо 	<ul style="list-style-type: none"> • Санҷишҳои интихобӣ оид ба мавҷудияти шаҳодатномаҳои омӯзиш оид ба ёрии аввалия байни бригадҳои корӣ аз ҷониби Муҳандис ва ҳадамоти ҶМ, Б ва ҶМЗ-и Пудратчӣ • Санҷишҳои интихобӣ оид ба омӯзиш ва шаҳодатномаҳои супервизорҳо аз ҷониби Муҳандис ва ҳадамоти ҶМ, Б ва ҶМЗ-и Пудратчӣ • Санҷишҳои интихобӣ оид ба шаҳодатномаҳо аз ҷониби ҳадамоти ҶМ, Б ва ҶМЗ-и ММЗ
37	Воситаҳои дастраси ёрии аввалия тиббӣ		<ul style="list-style-type: none"> • Қуттиҳои ёрии аввалия дар ҳар бригада ва воситаи нақлиёт • Мундариҷаи стандартии қуттиҳои ёрии аввалия • Пуркунии фаврӣ баъд аз истифодаи воситаҳо 	<ul style="list-style-type: none"> • Тасдиқи Муҳандис оид ба таркиби стандартии қуттиҳо • Тасдиқи ҳадамоти ҶМ, Б ва ҶМЗ-и Пудратчӣ оид ба ҳамаи қуттиҳо • Санҷиши ҳармоҳаи қуттиҳои ёрии аввалия ва мундариҷаи онҳо аз ҷониби Пудратчӣ • Санҷишҳои интихобӣ аз ҷониби Муҳандис, Пудратчӣ ва ММЗ

**Нақшаи иловагии идоракунии экологӣ ва иҷтимоӣ
Соҳтмони роҳ дар соҳили чап — Лоихаи НБО Роғун**

№	Чораҳо барои коҳиш додани таъсирҳо	Объект(ҳо)-и таъсир (ретсепторҳо), ки нигарони эҷод мекунанд	Тарзҳои таъбиқ / Усулҳои ноилшавӣ	Намудҳо ва басомади мониторинг
38	Ҳамаи ҷойҳои истиқоматие, ки аз ҷониби Пудратчӣ таъмин карда мешаванд (аз ҷумла хизматрасониҳои тиббӣ ва дигар хизматрасониҳо), бояд ба стандартҳои мутобиқ бошанд, ки дар дастури Корпоратсияи молии байналмилалӣ ва Бонки Аврупоии таҷдид ва рушд (IFC/EBRD) «Истиқомати кормандон: равандҳо ва стандартҳо (2009)» тавсиф шудаанд.		<ul style="list-style-type: none"> • Мавҷудияти утоқи/муассисаи тиббӣ ва ҳамшира ё духтур дар ҳар лагери соҳтмонӣ • Шатрномаҳо бо муассисаҳои тиббии наздик ва кормандон • Ҳамкорӣ бо хадамоти аввалияи вокунӣ ва бемористонҳои наздик • Тарҳрезии ҷойҳои истиқоматӣ мутобиқ ба стандартҳо 	<p>Аз ҷониби хадамоти ҲМ, Б ва ҲМЗ-и Пудратчӣ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Санҷиши ибтидоии муассисаҳои тиббӣ ва кормандон дар лагери соҳтмон • Санҷишҳои ҳармоҳаи муассисаҳои тиббӣ ва кормандон дар лагери соҳтмон ё санҷиши шартномаҳо бо муассисаҳои мавҷуда • Санҷиши шартномаҳо бо муассисаҳои тиббии мавҷуда ва кормандон • Санҷиши ҳамкорӣ бо хадамоти аввалияи вокунӣ ва бемористонҳо <p>Аз ҷониби Муҳандис ва ММЗ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Санҷиши ибтидоӣ ва санҷишҳои интихобии даврӣ оид ба ҷанбаҳои дар боло зикршуда
39	Манзилҳои санитарӣ, бехатар ва бароҳат, мағозаҳо ва утоқҳои корӣ		<p>Лоихакашӣ ва истифодаи касбӣ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Конструкцияи мустақкам • Фазаи кофӣ • Танзими иқлим дар биноҳо • Утоқҳои санитарӣ (душо, дастшӯйҳо, ҳоҷатхонаҳо) • Оби нӯшокӣ ва идоракунии обҳои партов 	<ul style="list-style-type: none"> • Тасдиқи тарҳ аз ҷониби хадамоти ҲМ, Б ва ҲМЗ-и Пудратчӣ • Тасдиқи ба истифода супоридан аз ҷониби Муҳандис, Пудратчӣ ва хадамоти ҲМ, Б ва ҲМЗ-и ММЗ <p>*Санҷишҳои моҳона аз ҷониби хадамоти ҲМ, Б ва ҲМЗ-и Пудратчӣ</p>

**Нақшаи иловагии идоракунии экологӣ ва иҷтимоӣ
Соҳтмони роҳ дар соҳили чап — Лоиҳаи НБО Роғун**

№	Чораҳо барои коҳиш додани таъсирҳо	Объект(ҳо)-и таъсир (ретсепторҳо), ки нигарони эҷод мекунанд	Тарзҳои таъбиқ / Усулҳои ноилшавӣ	Намудҳо ва басомади мониторинг
			<ul style="list-style-type: none"> • Тозакунии ҳуҷраҳо ва хадамотҳои либосшӯӣ • Манзили алоҳида ва утоқҳои санитарӣ ҷудо барои занон ва мардон • Воситаҳои зиддисӯхтор • Дигар талаботҳо, ки дар роҳнамоҳои Корпоратсияи молии байналмилалӣ (КМБ) ва Бонки Аврупоии таҷдид ва рушд (БАТР) ва қонунгузори Тоҷикистон пешбинӣ шудаанд 	<ul style="list-style-type: none"> • Санҷишҳои кварталӣ аз ҷониби ММЗ
5.3.1 Обҳои рӯизаминӣ (сатҳӣ)				
40	Ба ҳадди ақал расонидани вайроншавии ҷараёни ҷӯйборҳо ва дарёчаҳо	<ul style="list-style-type: none"> • Обҳои рӯизаминӣ • Гуноғунии биологӣ • Хок • Ҷифзи меҳнат ва саломатии кормандон 	Ишора кардани марзҳои корӣ болои ҷараён ва поёни ҷараён дар ҷойҳои убури обҳо	<ul style="list-style-type: none"> • Санҷиши аломатгузорӣ аз ҷониби Муҳандис ва хадамоти ҶМ, Б ва ҶМЗ-и Пудратчӣ пеш аз оғози кор • Санҷиши ҳафтаина аз ҷониби Муҳандис ва хадамоти ҶМ, Б ва ҶМЗ-и Пудратчӣ, ки корҳо дар доираи марзҳои муайяншуда анҷом меёбанд • Санҷишҳои интихобӣ аз ҷониби ММЗ оид ба риояи марзҳои иҷроӣ корҳо
41	То ҳадди имкон, пешгирӣ аз корҳои соҳтмонӣ дар давраи обхезӣ ва баланд шудани сатҳи об		Барномарезӣ ва гузаронидани корҳо дар об ё наздики дарёҳо дар давраҳои паст шудани сатҳи об, дар ҷойе, ки имконпазир аст	<ul style="list-style-type: none"> • Баррасии графикҳои гузаронидани корҳо дар қитъаҳои убури дарёҳо аз ҷониби Муҳандис ва хадамоти ҶМ, Б ва ҶМЗ-и Пудратчӣ • Санҷишҳои интихобӣ аз ҷониби Муҳандис, хадамоти ҶМ, Б ва

**Нақшаи иловагии идоракунии экологӣ ва иҷтимоӣ
Соҳтмони роҳ дар соҳили чап — Лоиҳаи НБО Роғун**

№	Чораҳо барои коҳиш додани таъсирҳо	Объект(ҳо)-и таъсир (ретсепторҳо), ки нигаронӣ эҷод мекунанд	Тарзҳои татбиқ / Усулҳои ноилшавӣ	Намудҳо ва басомади мониторинг
				ҲМЗ-и Пудратчӣ ва ММЗ барои тасдиқ кардани он, ки корҳо дар об ё наздики дарёҳо иҷозат дода шудаанд
42	Ба ҳадди ақал расонидани тамоси об бо хокҳои урёншуда ва минтақаҳои кориҳои фаъол		<ul style="list-style-type: none"> • Ҷараёни обро дар атрофи қитъаҳои вайроншудаи хок ба дигар самт равона намудан • Ҷараёни оби партовро дар атрофи минтақаҳои фаъол корӣ ва бетонҳои нав ба дигар самт равона намудан • Каналҳои хориҷсозии обро дар ҳолати хуб нигоҳ доштан 	<ul style="list-style-type: none"> • Муҳандис пеш аз оғози кор обгардонӣ/каналҳои дренажиро тасдиқ мекунанд, ки байни соҳилҳо ҷойгир шудаанд • Санҷишҳои ҳафтаинаи обгардонӣ/каналҳои дренажӣ аз ҷониби хадамоти ҲМ, Б ва ҲМЗ-и Пудратчӣ • Санҷишҳои духафтаина ва санҷишҳои интихобӣ аз ҷониби Муҳандис ва ММЗ
43	Пешгири аз тамоси об бо бетонҳои нав		<ul style="list-style-type: none"> • Ҷараёни обро дар атрофи конструкцияҳои бетони то пурра саҳт шудани бетон ба самти дигар равона намудан • Истифодаи гармӣ ё дигар воситаҳо барои суръат додани саҳт шудани бетон 	<ul style="list-style-type: none"> • Санҷишҳои рӯзона дар қитъаҳои убури об аз ҷониби хадамоти ҲМ, Б ва ҲМЗ-и Пудратчӣ • Санҷишҳои духафтаина дар қитъаҳои убури об аз ҷониби Муҳандис • Санҷишҳои интихобӣ аз ҷониби ММЗ
44	Нигоҳдории сӯзишвории дизелӣ ва нигоҳ доштани систернаҳо ҳадди ақал 25 м дуртар аз ҳавзҳо ва канали обгузар		<ul style="list-style-type: none"> • Нигоҳдории сӯзишворӣ дар масофаи дур аз ҳавзҳо ва каналҳои обгузаронӣ • Аломатгузорӣ барои пешгири аз таваққуф ва кор дар ҳолати ҳаракати холии систернаҳо наздик ба ҳавзҳо ва каналҳои обгузаронӣ 	<ul style="list-style-type: none"> • Санҷишҳои рӯзона дар қитъаҳои убури об аз ҷониби хадамоти ҲМ, Б ва ҲМЗ-и Пудратчӣ • Санҷишҳои духафтаина дар қитъаҳои убури об аз ҷониби Муҳандис • Санҷишҳои интихобӣ аз ҷониби ММЗ

**Нақшаи иловагии идоракунии экологӣ ва иҷтимоӣ
Соҳтмони роҳ дар соҳили чап — Лоиҳаи НБО Роғун**

№	Чораҳо барои коҳиш додани таъсирҳо	Объект(ҳо)-и таъсир (ретсепторҳо), ки нигарони эҷод мекунанд	Тарзҳои татбиқ / Усулҳои ноилшавӣ	Намудҳо ва басомади мониторинг
			<ul style="list-style-type: none"> • Омӯзиши ронандагони систернаҳо • Мавҷудияти маҷмӯи таҷҳизот барои тоза кардани рехтаҳо дар ҳама анборҳо ва ҳар як систерна 	
45	Сӯзишвориро пур кардан болои палети обногузар ё дигар сатҳи нафторногузар, ҳадди ақал 10 м дуртар аз обгоҳҳо ва каналҳои дренажӣ		<ul style="list-style-type: none"> • Муайян кардани ҷойҳои сӯзишворипуркунӣ дар ҳамаи қитъаҳои убури дарёҳо (буриши обҳо); • Истифодаи поддонҳо барои ҷамъоварии қатраҳо дар ҳар як систерна; • Таъмини мавҷудияти маҷмӯаи тозакунии резишҳо дар ҳар як воситаи нақлиёт, таҷҳизот ва систерна. 	<ul style="list-style-type: none"> • Санҷишҳои ҳаррӯза дар қитъаҳои убури дарёҳо аз ҷониби хадамоти ҲМ, Б ва ҲМ – и Пудратчӣ; • Бозрасии ҳарҳафтаина дар қитъаҳои убури дарёҳо аз ҷониби хадамоти ҲМ, Б ва ҲМ – и Пудратчӣ; • Санҷишҳои духафтаина дар қитъаҳои убури об аз ҷониби Муҳандис • Санҷишҳои интиҳобӣ аз ҷониби ММЗ
46	Ҷойгир кардани насосҳо ва муҳаррикҳо дар сатҳи обногузар, на камтар аз 10 м дуртар аз обанборҳо ва дренажҳо, бо ҳамзамон насб намудани монеа байни насос/муҳаррик ва обанбор ё дренаж.		<ul style="list-style-type: none"> • Ҷойҳое, ки аз ҷониби хадамоти ҲМ, Б ва ҲМ муайян карда мешаванд; • Насби тавораҳо (панҷара/монеаҳо). 	<ul style="list-style-type: none"> • Санҷишҳои ҳарҳафтаина аз ҷониби хадамоти ҲМ, Б ва ҲМ – и Пудратчӣ; • Санҷишҳои духафтаина аз ҷониби ММЗ.
47	Маҷмӯаҳои бартарафсозии резиши сӯзишворӣ ва моддаҳои кимиёвӣ дар ҳамаи воситаҳои нақлиёт, таҷҳизот ва назди ҳамаи муҳаррикҳои статсионарӣ; Омӯзонидани ҳамаи ронандагон оид ба истифодаи маҷмӯаҳои бартарафсозии резишҳо.		<ul style="list-style-type: none"> • Ҷойгир намудани маҷмӯаҳои бартарафсозии резишҳо дар ҳамаи воситаҳои нақлиёт, аз ҷумла аломатҳои огоҳкунанда, маводи ҷаббанда (абсорбентҳо), зарфҳо, дастпӯшакҳо ва ғайра; 	<ul style="list-style-type: none"> • Санҷишҳои ҳарҳафтаина аз ҷониби хадамоти ҲМ, Б ва ҲМ – и Пудратчӣ; • Санҷишҳои интиҳобӣ аз ҷониби Муҳандис, хадамоти ҲМ, Б ва ҲМЗ – и Пудратчӣ ва ММЗ.

**Нақшаи иловагии идоракунии экологӣ ва иҷтимоӣ
Соҳтмони роҳ дар соҳили чап — Лоиҳаи НБО Роғун**

№	Чораҳо барои коҳиш додани таъсирҳо	Объект(ҳо)-и таъсир (ретсепторҳо), ки нигарони эҷод мекунанд	Тарзҳои таъбиқ / Усулҳои ноилшавӣ	Намудҳо ва басомади мониторинг
			<ul style="list-style-type: none"> Омӯзонидани ронандагон оид ба бартарафсозии резишҳо ва кор бо маводи хатарнок. 	
48	Мониторинги сифати обҳои рӯизаминӣ	Ҷомаҳо, кормандон	<ul style="list-style-type: none"> Риояи талаботи Кумитаи ҳифзи муҳити зист 	<ul style="list-style-type: none"> Тибқи талаботе, ки аз ҷониби Кумитаи ҳифзи муҳити зист муайян шудаанд
5.3.2 Хок				
49	Ҷамъоварӣ, нигоҳдорӣ, нигоҳубин ва барқарорсозии қабати болоии хок.	<ul style="list-style-type: none"> Хок Обҳои рӯизаминӣ Наботот 	<ul style="list-style-type: none"> Ҷамъовари қабати болоии хок ҳангоми обод кардани замини нав; Нишондиҳӣ ва нигоҳдори қабати болоии хок, ки ҷамъоварӣ шудааст; Баргардонидани қабати болоии хок ба қитъаҳои осебдидаро пас аз анҷоми сохтмон; Паҳнкунии якхела ва мутаносиби қабати болоии хок, то ки рӯйпӯши алафҳо фишор наёбад. 	Санҷишҳои интихобӣ дар ҳамаи қитъаҳои осебдида аз ҷониби Муҳандис, хадамоти ҶМ, Б ва ҶМЗ – и Пудратчӣ ва ММЗ.
50	Барқарорсозии сатҳи роҳи куҳна, агар роҳи нав берун аз хатти мавҷуда гузаронида шавад;		<ul style="list-style-type: none"> Ковоккунии сатҳ Паҳнкунии қабати болоии хок, ки нигоҳ дошта шудааст Муҳофизат аз эрозия то барқарорсозии рӯйпӯши растаниҳо, ки мувофиқи муҳити атроф мебошад 	<ul style="list-style-type: none"> Санҷиши Муҳандис, хадамоти ҶМ, Б ва ҶМЗ – и Пудратчӣ фавран пас аз ба истифода додани хатти нави роҳ; Санҷишҳои интихобӣ ҳарҳафтаина аз ҷониби хадамоти ҶМ, Б ва ҶМЗ – и Пудратчӣ то пурра барқарор шудани растаниҳо; Санҷишҳои интихобӣ аз ҷониби Муҳандис ва ММЗ то пурра барқарор шудани растаниҳо.

**Нақшаи иловагии идоракунии экологӣ ва иҷтимоӣ
Соҳтмони роҳ дар соҳили чап — Лоиҳаи НБО Роғун**

№	Чораҳо барои коҳиш додани таъсирҳо	Объект(ҳо)-и таъсир (ретсепторҳо), ки нигаронӣ эҷод мекунанд	Тарзҳои таъбиқ / Усулҳои ноилшавӣ	Намудҳо ва басомади мониторинг
51	Барқарорсозии дигар қитъаҳои осебдида (канорҳои роҳ, лагери соҳтмонӣ ва ғайра) фавран пас аз қатъ шудани истифодаи онҳо.		<ul style="list-style-type: none"> • Ҳамаи соҳтмонҳо, таҷҳизот, партовҳои филизӣ, тавораҳо ва дигар ашёҳоро хориҷ кардан; • Идоракунии партовҳои филизӣ ва дигар партовҳо мувофиқи талаботи қонунгузорӣ; • Паҳнкунии қабати болоии хок, ки нигоҳ дошта шудааст; • Муҳофизат аз эрозия то барқарорсозии рӯйпӯши растаниҳо, ки мувофиқи муҳити атроф мебошад. 	<ul style="list-style-type: none"> • Санчиши Муҳандис вҷа хадамоти ҲМ, Б ва ҲМЗ пас аз анҷоми истифодаи қитъа (барои додани дастурҳо оид ба тозакунии); • Санчишҳои интихобӣ ҳарҳафтаина аз ҷониби хадамоти ҲМ, Б ва ҲМЗ – и Пудратчӣ то пурра барқарор шудани растаниҳо; • Санчишҳои интихобӣ аз ҷониби Муҳандис ва ММЗ то пурра барқарор шудани растаниҳо.
52	Ба ҳадди ақал расонидани истифодаи хок/шағалҳои нав дар пояи роҳи нав, рӯйпӯши роҳ ва корҳои пуркунӣ. Ба ҳадди аксар расонидани истифодаи такрорӣ маводе, ки аз поя ва рӯйпӯши роҳи мавҷуда ва аз буришҳои нишебҳои болоӣ хориҷ карда мешаванд.		<ul style="list-style-type: none"> • Нигоҳдории шағал ва хок, ки аз асос ва рӯйпӯши кӯҳнаи роҳ гирифта шудаанд; • Ҳадди аксар истифода бурдани онҳо дубора ҳангоми ташкили асос ва рӯйпӯши нави роҳ; • Қисми изофиро ба майдонҳои устувор барои нигоҳдорӣ ё партов (карьерҳо/ҷойҳои истихроҷ) равона кардан. 	<ul style="list-style-type: none"> • Санчиши хадамоти ҲМ, Б ва ҲМЗ – и Пудратчӣ ҳангоми оғози демонтажи роҳи кӯҳна ва санчишҳои интихобӣ ҳарҳафтаина дар давоми кор; • Азназаргузаронӣ ва пешниҳоди тавсияҳо аз ҷониби хадамоти ҲМ, Б ва ҲМЗ – и Пудратчӣ дар ҳолате ки корҳои соҳтмонӣ корҳои буриш (cut) ва/ё пуркунӣ (fill)-ро дар бар мегиранд • Санчишҳои интихобӣ аз ҷониби ММЗ.
53	Ҳадди аксар истифода бурдани маводи гирифташуда аз асос ва рӯйпӯши мавҷудаи роҳ;		<ul style="list-style-type: none"> • Амалӣ кардани тадбирҳо барои ҳифзи обҳои рӯизаминӣ; • Фавран бартараф кардани резиши сӯзишворӣ ва дигар моддаҳо; 	<ul style="list-style-type: none"> • Санчиши фаврии резишҳои калон ва хурд аз ҷониби Муҳандис ва хадамоти ҲМ, Б ва ҲМЗ – и Пудратчӣ барои тасдиқи бартарафсозӣ ва идоракунии дурусти партовҳо;

**Нақшаи иловагии идоракунии экологӣ ва иҷтимоӣ
Сохтмони роҳ дар соҳили чап — Лоиҳаи НБО Роғун**

№	Чораҳо барои коҳиш додани таъсирҳо	Объект(ҳо)-и таъсир (ретсепторҳо), ки нигаронӣ эҷод мекунанд	Тарзҳои таъбиқ / Усулҳои ноилшавӣ	Намудҳо ва басомади мониторинг
			<ul style="list-style-type: none"> • Бо ҳоке, ки барои бартарафсозии резиш истифода шудааст, ҳамчун партови хатарнок муносибат кардан; • Маҷмӯаҳои бартарафсозии резишҳоро пурра кардан. 	<ul style="list-style-type: none"> • Санҷиши назоратӣ аз ҷониби Муҳандис ва ММЗ ҳангоми боздиди навбатӣ.
54	Ба ҳадди ақал расонидани талафи хок дар натиҷаи эрозия.		<ul style="list-style-type: none"> • Ба ҳадди ақал расонидани қитъаҳои урёни хок (нишон додани минтақаҳои сохтмонӣ); • Насб намудани тадбирҳои обгузаронӣ дар қисми болоӣ ва поёнии нишебихо тез, дар ҳолати зарурат, барои равона кардан ва/ё назорат намудани ҷараёни об • Ҷараёнҳои об ва обрави рӯизаминии атрофи қитъаҳои урёнро ба самти дигар равона кардан; • Назорати равиши об аз қитъаҳои осебдидаро барои кам кардани интиқоли таҳшинҳо ба берун аз қитъа. • Пеш аз анҷоми ҳар як мавсими сохтмонӣ устувор намудани қитъаҳои халалёфта ва дар ҷойҳои зарурӣ насб кардани тадбирҳои обгузаронӣ • То ҳадди имкон худдорӣ аз анҷом додани корҳо дар нишебихо дар ҳавои тар; дар ҳолате ки иҷрои корҳо ногузир 	<ul style="list-style-type: none"> • Санҷиши муҳандис ва ҳадамоти ҲМ, Б ва ҲМЗ – и Пудратчӣ дар замони кандани хок ва санҷишҳои ҳарҳафтаина то анҷоми сохтмон; • Азназаргузаронӣ аз ҷониби ҳадамоти ҲМ, Б ва ҲМЗ – и Пудратчӣ пас аз боришоти зиёд/обшавии барф ва дар анҷоми мавсими сохтмонӣ • Санҷишҳои интихобӣ ва бозрасии духафтаина аз ҷониби Муҳандис. • Санҷишҳои интихобӣ аз ҷониби ММЗ • Азназаргузаронӣ аз ҷониби Муҳандис ва/ё ММЗ пеш аз пардохти ниҳой

**Нақшаи иловагии идоракунии экологӣ ва иҷтимоӣ
Соҳтмони роҳ дар соҳили чап — Лоиҳаи НБО Роғун**

№	Чораҳо барои коҳиш додани таъсирҳо	Объект(ҳо)-и таъсир (ретсепторҳо), ки нигарони эҷод мекунанд	Тарзҳои таъбиқ / Усулҳои ноилшавӣ	Намудҳо ва басомади мониторинг
			<p>аст, идора намудани чараёни воридшаванда ва хориҷшавандаи об</p> <ul style="list-style-type: none"> • Барқарор намудани растанипӯшии худнигоҳдоранда дар ҳамаи қитъаҳои халалёфта • Боздошти пардохти ниҳой то замоне ки шаклҳои замин устувор гардида, сатҳи эрозия ба ҳадди ақал расонида шавад 	
55	Амалӣ кардани тадбирҳои ҳифзи обҳои рӯизаминӣ, ки дар боло зикр шудаанд.		Ба талаботҳои дар банди 5.3.1 дар боло зикршуда тавачҷу намоед.	
56	Пешгирӣ аз таъсир ба хокҳои ҳосилхез		<ul style="list-style-type: none"> • Худдорӣ аз ҷойгир намудани қитъаҳои нигоҳдории хок ва партовҳои хокӣ, майдонҳои ҷойгиркунии мавод, лагерҳо ва конҳо дар заминҳои, ки истифода мешаванд ё барои кишоварзӣ мувофиқанд • Дар ҳолатҳои имконпазир ҷойгир намудан дар заминҳои давлатӣ 	<ul style="list-style-type: none"> • Муҳандис пеш аз оғози халалдоркунӣ ҷойгиршавии ҳамаи анборҳои мавод (stockpiles) ва дигар қитъаҳои пешбинишуда барои халалдоркунӣро тасдиқ мекунанд
5.3.3	Макони зист			
57	Амалӣ кардани тадбирҳо барои ҳифзи обҳои рӯизаминӣ, хок, флора ва фауна.		Ба талаботҳои оид ба тадбирҳои 5.3.2, 5.3.3, 5.3.5 ва 5.3.6 нигаред.	<ul style="list-style-type: none"> • Ба талаботҳои оид ба тадбирҳои 5.3.2, 5.3.3, 5.3.5 ва 5.3.6 нигаред; • Бозрасӣ/аудитҳои солона аз ҷониби мутахассисони гуногунии биологии КҲМЗ, дар аввали ва охири мавсими соҳтмон.

**Нақшаи иловагии идоракунии экологӣ ва иҷтимоӣ
Соҳтмони роҳ дар соҳили чап — Лоиҳаи НБО Роғун**

№	Чораҳо барои коҳиш додани таъсирҳо	Объект(ҳо)-и таъсир (ретсепторҳо), ки нигаронӣ эҷод мекунанд	Тарзҳои татбиқ / Усулҳои ноилшавӣ	Намудҳо ва басомади мониторинг
5.3.4	Флора (олами наботот)			
58	Амалӣ кардани тадбирҳо, ки дар баҳши 5.3.2 (хок) зикр шудаанд, барои коҳиш додани эрозия ва пешгирии/бартарафсозии резиши моддаҳои хатарнок;		Ба талаботҳои, ки дар боло дар баҳши 5.3.2 зикр шудаанд, нигаред.	
59	Кам кардани минтақаҳои қорӣ ва қандани растаниҳо;		<ul style="list-style-type: none"> • Нишон додани сарҳадҳои ҳамаи майдонҳои соҳтмонӣ ва ҳудудҳо; • Манъи осеб расонидан ба хок ва растаниҳо берун аз ҳудудҳои нишондодашуда; • Омӯзонидани коргарон. 	<ul style="list-style-type: none"> • Санҷиши Мухандис ва Хадамоти ҳифзи саломатӣ, бехатарии меҳнат ва ҳифзи муҳити зисти Пудратчӣ пеш аз оғози соҳтмони нав; • Санҷишҳои интихобӣ ҳарҳафтаина аз ҷониби Хадамоти ҳифзи саломатӣ, бехатарии меҳнат ва ҳифзи муҳити зисти Пудратчӣ; • Санҷишҳои интихобӣ аз ҷониби Мухандис ва ММЗ.
60	Манъи ҷамъоварии растаниҳо.		<ul style="list-style-type: none"> • Манъи ҷамъоварии растаниҳо аз ҷониби коргарон ва таъмин намудани риояи ин манъ; • Омӯзонидани коргарон. 	Санҷишҳои интихобӣ аз ҷониби Мухандис, Пудратчӣ ва ММЗ.
61	Коҳиш додани буридани дарахтон ва дигар растаниҳои чӯбин		<ul style="list-style-type: none"> • Дар ҳолати имконпазир ворид намудани ислоҳоти хурд ба масири роҳ • Таъмини лагерҳои соҳтмонӣ бо сӯзишвориҳои кофӣ барои пешгирӣ аз ҷамъоварии ҳезум аз ҷониби кормандон ё ҷамъоварии ғайриқонунии он аз ҷониби таъминкунандагони сӯзишворӣ • Манъ намудани ҷамъоварии 	<ul style="list-style-type: none"> • Мухандис ва ММЗ масири ниҳоиро пеш аз оғози буридани дарахтон тасдиқ мекунанд • ҶМТБ-и Пудратчӣ банақшагирии сӯзишвориро баррасӣ намуда, ҳамаи харид ё воридоти ҳезумро тасдиқ мекунад • Мухандис ва хадамоти ҶМ, Б ва ҶМЗ – и Пудратчӣ ҳамаи қорҳои буридани дарахтонро тасдиқ ва назорат мекунанд

**Нақшаи иловагии идоракунии экологӣ ва иҷтимоӣ
Соҳтмони роҳ дар соҳили чап — Лоиҳаи НБО Роғун**

№	Чораҳо барои коҳиш додани таъсирҳо	Объект(ҳо)-и таъсир (ретсепторҳо), ки нигаронӣ эҷод мекунанд	Тарзҳои таъбиқ / Усулҳои ноилшавӣ	Намудҳо ва басомади мониторинг
			ҳезум барои сӯзишворӣ ё дигар мақсадҳо	<ul style="list-style-type: none"> • Муҳандис дар давоми як ҳафта қитъаҳоеро, ки дар онҳо буридани дарахтон анҷом шудааст, азназаргузаронӣ менамояд
62	Барқарор намудани растанипӯш пеш аз демобилизатсия		<ul style="list-style-type: none"> • Ҳамвор ва бозтанзим намудани қитъаҳои халалёфта, дар ҳолати зарурат, барои барқарор кардани шакли тахминии ибтидоии релеф • Коштани алаф ё дигар навъҳои растанӣ тибқи талаботи ММЗ ва Агентии хоҷагии ҷангал • Мониторинг дар тӯли давраи кафолатӣ; анҷом додани пардохти ниҳой пас аз барқарор шудани растанипӯш мутобиқи талабот 	<ul style="list-style-type: none"> • Азназаргузаронӣ ва тасдиқи Муҳандис оид ба конфигуратсияи ниҳоии қитъаҳои замин • Азназаргузаронӣ ва тасдиқи Муҳандис оид ба пӯшиши ниҳоии растанипӯш пеш аз иҷозат додан ба демобилизатсия • Азназаргузаронии Муҳандис ва/ё ММЗ пеш аз пардохти ниҳой
5.3.5	Фауна (олами ҳайвонот)			
63	Амалӣ кардани тадбирҳо барои ба ҳадди ақал расонидани майдони соҳтмон;		Ишора кардани сарҳадҳои минтақаҳои соҳтмонӣ; Омӯзонидани коргарон.	<ul style="list-style-type: none"> • Санҷиши Муҳандис ва Хадамоти ҳифзи саломатӣ, бехатарии меҳнат ва ҳифзи муҳити зисти Пудратчӣ пеш аз қитъаҳои замини халалёфта; • Санҷишҳои интихобӣ ҳарҳафтаина аз ҷониби Муҳандис ва Хадамоти ҳифзи саломатӣ, бехатарии меҳнат ва ҳифзи муҳити зисти Пудратчӣ; • Санҷишҳои интихобӣ аз ҷониби ММЗ.

**Нақшаи иловагии идоракунии экологӣ ва иҷтимоӣ
Сохтмони роҳ дар соҳили чап — Лоиҳаи НБО Роғун**

№	Чораҳо барои коҳиш додани таъсирҳо	Объект(ҳо)-и таъсир (ретсепторҳо), ки нигарони эҷод мекунанд	Тарзҳои таъбиқ / Усулҳои ноилшавӣ	Намудҳо ва басомади мониторинг
64	Амалӣ кардани тадбирҳо барои ҳифзи хок (бахши 5.3.2) ва об (бахши 5.3.1), инчунин барои коҳиш додани садо (бахши 5.1.2);		Ба талаботҳои, ки дар бахшҳои 5.1.2, 5.3.1 ва 5.3.2 зикр шудаанд, нигаред.	
65	Пешгирӣ кардани ворид шудани ҳайвонот ба котлованҳо;		<ul style="list-style-type: none"> • Пӯшида нигоҳ доштани котлованҳои, ки барои шаб ё чанд рӯз мондаанд; • Насби пандусҳо ё тахтаҳои ҳамвор барои он, ки ҳайвонот тавонанд берун бароянд. 	<ul style="list-style-type: none"> • Санҷишҳо ва бозрасии интихобии котлованҳо ҳарҳафтаина аз ҷониби Хадамоти ҳифзи саломатӣ, бехатарии меҳнат ва ҳифзи муҳити зисти Пудратчӣ; • Санҷишҳои интихобӣ аз ҷониби Мухандис ва ММЗ.
66	Ҳангоми сохтмон дар қитъаҳои нав ба нороҳатии шоҳини мисрӣ ва карагсҳо худдорӣ кардан.		<ul style="list-style-type: none"> • Пешакӣ ташхис гузаронидан аз ҷониби биолог(ҳо)-и мутахассис дар радиуси 500 м аз қитъаҳои нави сохтмонӣ, 30 рӯз пеш аз оғози сохтмони барномарезишуда; • Агар сохтмон аллакай чараён дошта бошад, корҳоро то парвоз намудани чӯчаи парандагон таъхир додан. 	<ul style="list-style-type: none"> • Хадамоти ҳифзи саломатӣ, бехатарии меҳнат ва ҳифзи муҳити зисти Пудратчӣ бояд гузаронидани ташхисҳоро ташкил кунанд ва натиҷаҳоро санҷад; • Мухандис ва ё / ММЗ бояд корҳои гузаронидашуда ва натиҷаҳоро санҷад.
67	Аз марги ҳайвонот дар натиҷаи шикор ё ҷамъоварӣ пешгирӣ кардан.		Манъи шикор ва ҷамъоварии ҳайвонот аз ҷониби коргарон дар майдонҳои сохтмонӣ ва атрофи онҳо; Омӯзонидани коргарон.	Санҷиши омӯзишҳо аз ҷониби Хадамоти ҳифзи саломатӣ, бехатарии меҳнат ва ҳифзи муҳити зисти Пудратчӣ; Санҷишҳои интихобӣ аз ҷониби Мухандис, Хадамоти ҳифзи саломатӣ, бехатарии меҳнат ва ҳифзи муҳити зисти Пудратчӣ ва ММЗ.
68	Пешгирӣ аз ҳалалдор гардидани тухмгузориҳои моҳӣ		• Машварат бо Раёсати моҳипарварӣ ва океанография	• Тасдиқи Мухандис пеш аз анҷом додани корҳо дар обҳои рӯизаминӣ

**Нақшаи иловагии идоракунии экологӣ ва иҷтимоӣ
Соҳтмони роҳ дар соҳили чап — Лоиҳаи НБО Роғун**

№	Чораҳо барои коҳиш додани таъсирҳо	Объект(ҳо)-и таъсир (ретсепторҳо), ки нигарони эҷод мекунанд	Тарзҳои таътиқ / Усулҳои ноилшавӣ	Намудҳо ва басомади мониторинг
			<p>оид ба назорати давлатии истифода ва ҳифзи олами наботот ва ҳайвонот ва захираҳои моҳӣ, инчунин бо Раёсати назорати давлатии истифода ва ҳифзи захираҳои оби Кумитаи ҳифзи муҳити зист барои муайян намудани давраҳои тухмгузории моҳӣ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Банақшагирии корҳои дар маҷрои обҳо берун аз ин давраҳо, дар ҳолатҳои имконпазир ва бо тасдиқи мақомоти дахлдор 	<p>ё дар соҳилҳои ҷӯйборҳо</p> <ul style="list-style-type: none"> • Санҷишҳои интихобӣ аз ҷониби Пудратчӣ, Муҳандис ва ММЗ
5.3.6	Маводи хатарнок ва партовҳо			
69	Ба ҳадди ақал расонидани истифодаи моддаҳои хатарнок;	Таъмини ҳифзи саломатӣ ва бехатарии аҳоли Бехатарӣ ва саломатии коргарон Олами растанӣ ва ҳайвонот Обҳои рӯизаминӣ Хок	<ul style="list-style-type: none"> • Пайдо кардан ва истифода бурдани алтернативаҳои бехатар; • Пайдо кардан ва истифода бурдани алтернативаҳои камтар хатарнок; • Истифодаи ҳадди ақали миқдори зарурӣ. 	<ul style="list-style-type: none"> • Хадамоти ҳифзи саломатӣ, бехатарии меҳнат ва ҳифзи муҳити зисти Пудратчӣ бояд истифодаи ҳар гуна моддаҳои хатарнокро тасдиқ кунад; • Санҷишҳои интихобӣ аз ҷониби Муҳандис ва ММЗ.
70	Огоҳии коргарон оид ба моддаҳои хатарнок ва партовҳо.		<ul style="list-style-type: none"> • Сабт кардани сана, ном, миқдор ва ҷойи воридшавии моддаҳои хатарнок ба объект; • Сабт кардани сана, миқдор ва ҷойи пайдоиш, нигоҳдорӣ ва интиқоли партовҳои хатарнок; • Пешбарии баҳисобгирӣ ва таъмин намудани усулҳои идоракунии онҳо. 	<ul style="list-style-type: none"> • Хадамоти ҳифзи саломатӣ, бехатарии меҳнат ва ҳифзи муҳити зисти Пудратчӣ ҳамаи бастаҳои воридшударо ба объект санҷида, маълумотро дар баҳисобгирӣ сабт мекунанд; • Хадамоти ҳифзи саломатӣ, бехатарии меҳнат ва ҳифзи муҳити зисти Пудратчӣ

**Нақшаи иловагии идоракунии экологӣ ва иҷтимоӣ
Соҳтмони роҳ дар соҳили чап — Лоиҳаи НБО Роғун**

№	Чораҳо барои коҳиш додани таъсирҳо	Объект(ҳо)-и таъсир (ретсепторҳо), ки нигарони эҷод мекунанд	Тарзҳои таъбиқ / Усулҳои ноилшавӣ	Намудҳо ва басомади мониторинг
				<p>баҳисобгириро ҳадди ақал ҳаррӯза навсозӣ мекунанд;</p> <ul style="list-style-type: none"> Санҷишҳои интихобӣ сабтҳо ва феҳрист (инвентаризатсия) аз ҷониби Муҳандис ва ММЗ
71	<p>Идоракунии моддаҳои хатарнок ва партовҳои хатарнок мувофиқи паспортҳои бехатарӣ:</p> <ul style="list-style-type: none"> Интиқол, нигоҳдорӣ, муомила ва истифодаи моддаҳои хатарнок Истеҳсол, нигоҳдорӣ, коркарди дубора ё истифодаи такрорӣ, коркард ва интиқоли партовҳои хатарнок 		<p>*Шиносномаҳои бехатариро барои ҳамаи моддаҳои хатарнок ва партовҳо, ки аз онҳо ба вучуд меоянд, дастрас кардан;</p> <p>*Тадбирҳои идоракунии мувофиқи шиносномаҳои бехатарӣ таҳия ва амалӣ кардан.</p> <ul style="list-style-type: none"> Чӯдо намудани ҳамаи партовҳо аз рӯи намуд, бе омехта кардани партовҳои хатарнок ва ғайрихатарнок Таъмини зарфҳо ё қитъаҳои ҷудогона барои ҳар як навъи партов Манъи сӯзонидани партовҳо бе тасдиқи Муҳандис 	<ul style="list-style-type: none"> Тасдиқи аввалияи ҳамаи тадбирҳои идоракунии моддаҳои хатарнок аз ҷониби Муҳандис Санҷиши ҳарҳафтаинаи тадбирҳои идоракунии моддаҳои хатарнок аз ҷониби Хадамоти ҳифзи саломатӣ, бехатарии меҳнат ва ҳифзи муҳити зисти Пудратчӣ; Санҷишҳои даврӣ аз ҷониби Муҳандис ва ММЗ.
72	<p>Интиқоли моддаҳои хатарнок ва партовҳо бо воситаҳои нақлиёти бехатар;</p>		<p>Интихоби воситаҳои нақлиёт бо дарназардошти конструксия ва ҳолати онҳо;</p> <p>Санҷидани мувофиқати воситаҳои нақлиёти интиқолдиҳандагон ба меъёрҳо</p>	<p>Санҷиши аввалия ва нимсолаи воситаҳои нақлиёт аз ҷониби Хадамоти ҳифзи саломатӣ, бехатарии меҳнат ва ҳифзи муҳити зисти Пудратчӣ;</p> <p>Санҷишҳои интихобӣ аз ҷониби Муҳандис ва ММЗ.</p>
73	<p>Ронандагони воситаҳои нақлиёт, ки моддаҳои хатарнок ва партовҳоро интиқол</p>		<ul style="list-style-type: none"> Омӯзонидани коргарон оид ба хатарҳо ва усулҳои пешгирии 	<p>*Санҷиши омӯзиш аз ҷониби Хадамоти ҳифзи саломатӣ, бехатарии меҳнат ва ҳифзи муҳити</p>

**Нақшаи иловагии идоракунии экологӣ ва иҷтимоӣ
Соҳтмони роҳ дар соҳили чап — Лоиҳаи НБО Роғун**

№	Чораҳо барои коҳиш додани таъсирҳо	Объект(ҳо)-и таъсир (ретсепторҳо), ки нигарони эҷод мекунанд	Тарзҳои таъбиқ / Усулҳои ноилшавӣ	Намудҳо ва басомади мониторинг
	медиханд, бояд мутахассис ва салоҳиятдор бошанд;		<p>онҳо ҳангоми интиқоли маводҳо;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Омӯзонидани коргарон оид ба муомила бо моддаҳо ва чораҳо ҳангоми резиши онҳо. 	<p>зисти Пудратчӣ пеш аз додани иҷозатнома ба ронанда (нигаред ба тадбири 1).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Санҷишҳои интихобӣ аз ҷониби Мӯҳандис ва ММЗ
74	Нигоҳдории моддаҳои хатарнок ва партовҳо дар утоқи махсуси муайяншуда бо дастрасии маҳдуд.		<ul style="list-style-type: none"> • Тарҳрезӣ ва сохтани ҷойҳои нигоҳдорӣ мувофиқи шиносномаҳои бехатарӣ: девор ва фарш, сарпӯш/боми муҳофизатии обногузар; • Санҷидани мувофиқати маводҳое, ки якҷоя нигоҳдорӣ мешаванд; • Ҳангоми истифода нашудан бастан ва қулф кардани клапанҳо ва соплоҳои («пистолетҳои») нигоҳдории сӯзишворӣ • Насби нишонаҳо ва пиктограммҳои хатар дар дарвозаҳо; • Тақсим ва таъмин кардани дастрасӣ танҳо барои кормандони ваколатдор. 	<ul style="list-style-type: none"> • Лоиҳа аз ҷониби Мӯҳандис тасдиқ шудааст; • Санҷиши ҳарҳафтаинаи анборҳо ва сабтҳои баҳисобгирӣ аз ҷониби Хадамоти ҳифзи саломатӣ, бехатарии меҳнат ва ҳифзи муҳити зисти Пудратчӣ; • Санҷишҳои интихобӣ аз ҷониби Мӯҳандис ва ММЗ.
75	Риоя намудани масофаҳои бехатар байни мавод ва партовҳои хатарнок ва обҳо, инчунин биноҳои истиқоматшуда, аз ҷумла ҷойҳои истиқоматӣ.		<ul style="list-style-type: none"> • Риоя намудани масофаҳои бехатар ҳангоми истифода ва нигоҳдорӣ.: - На камтар аз 25 м аз объектҳои обӣ - На камтар аз 50 м аз утоқҳои корӣ ва истиқоматӣ 	<ul style="list-style-type: none"> • Ҷойгиршавиҳо аз ҷониби Мӯҳандис тасдиқ карда мешаванд • Санҷишҳои ҳарҳафтаина аз ҷониби Хадамоти ҳифзи саломатӣ, бехатарии меҳнат ва ҳифзи муҳити зисти Пудратчӣ;

**Нақшаи иловагии идоракунии экологӣ ва иҷтимоӣ
Соҳтмони роҳ дар соҳили чап — Лоиҳаи НБО Роғун**

№	Чораҳо барои коҳиш додани таъсирҳо	Объект(ҳо)-и таъсир (ретсепторҳо), ки нигарони эҷод мекунанд	Тарзҳои таъбиқ / Усулҳои ноилшавӣ	Намудҳо ва басомади мониторинг
76	Нигоҳдории моддаҳои хатарнок ва партовҳо дар масофаи на камтар аз 25 м аз об ва 50 м аз...;		<ul style="list-style-type: none"> • Гирифтани шиносномаҳои бехатарӣ барои ҳамаи моддаҳои хатарнок, аз ҷумла онҳое, ки партовҳои хатарнок ба вуҷуд меоранд; • Ҷойгир кардан ва нигоҳдории шиносномаҳои бехатарӣ дар ҳамаи ҷойҳо, ки моддаҳои хатарнок ва партовҳо ҳастанд (аз ҷумла шиносномаҳои бехатарӣ барои сӯзишворӣ дар истгоҳҳо, генераторҳо ва дигар муҳаррикҳо); • Шиносномаҳои бехатарӣ бояд ба забон(ҳои) фаҳмо барои коргарон бошанд; • Нигоҳдории шиносномаҳои бехатарӣ дар воситаҳои нақлиёт (аз ҷумла шиносномаҳои бехатарӣ барои намудҳои сӯзишворӣ дар ҳамаи воситаҳои нақлиёт). 	<ul style="list-style-type: none"> • Санҷишҳои интиҳобӣ аз ҷониби ММЗ. • Хадамоти ҳифзи саломатӣ, бехатарии меҳнат ва ҳифзи муҳити зисти Пудратчӣ бояд шиносномаҳои бехатариро дастрас кунанд ё санҷад, ки онҳо дуруст гирифта шудаанд; • Санҷишҳои ҳарҳафтаинаи анборҳо ва ҷойҳои истифода аз ҷониби Хадамоти ҳифзи саломатӣ, бехатарии меҳнат ва ҳифзи муҳити зисти Пудратчӣ; • Санҷишҳои интиҳобии воситаҳои нақлиёт аз ҷониби Хадамоти ҳифзи саломатӣ, бехатарии меҳнат ва ҳифзи муҳити зисти Пудратчӣ; • Санҷишҳои интиҳобии воситаҳои нақлиёт ва ҷойҳои нигоҳдорӣ аз ҷониби ММЗ.
77	Дастрасӣ ва тамос бо моддаҳои хатарнок ва партовҳоро танҳо ба кормандони ваколатдор маҳдуд кардан.		<ul style="list-style-type: none"> • Дастрасӣ ва тамос бо моддаҳои хатарнок ва партовҳоро танҳо барои кормандоне маҳдуд кардан, ки вазифаҳои онҳо чунин дастрасӣ ё тамосро талаб мекунанд; 	<ul style="list-style-type: none"> • Хадамоти ҳифзи саломатӣ, бехатарии меҳнат ва ҳифзи муҳити зисти Пудратчӣ бояд барои тамоми кормандон иҷозатнома диҳад; • Хадамоти ҳифзи саломатӣ, бехатарии меҳнат ва ҳифзи

**Нақшаи иловагии идоракунии экологӣ ва иҷтимоӣ
Соҳтмони роҳ дар соҳили чап — Лоиҳаи НБО Роғун**

№	Чораҳо барои коҳиш додани таъсирҳо	Объект(ҳо)-и таъсир (ретсепторҳо), ки нигарони эҷод мекунанд	Тарзҳои татбиқ / Усулҳои ноилшавӣ	Намудҳо ва басомади мониторинг
			<ul style="list-style-type: none"> • Ба кормандони ваколатдор он нафароне дохил мешаванд, ки ба дастрасӣ ё тамос ниёз доранд, наҷотдиҳандагон, кормандони тиббӣ ва кормандони ёрии аввалия; • Омӯзонидани ҳамаи кормандони ваколатдор оид ба хатарҳо, муомилаи дурусти моддаҳо ва чораҳо ҳангоми рӯйдодҳои фавқуллода. 	<p>муҳити зисти Пудратчӣ омӯзиш мегузаронад;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Санҷишҳои интиҳобӣ аз ҷониби Хадамоти ҳифзи саломатӣ, бехатарии меҳнат ва ҳифзи муҳити зисти Пудратчӣ ва аз ҷониби ММЗ.
78	Ба ҳадди ақал расонидани ифлосшавии хок ва об аз рехтани моддаҳо		<ul style="list-style-type: none"> • Сохтани тавораҳои обногузар барои нигоҳдорӣ бо қобилияти нигоҳ доштан 100 % ҳаҷми калонтарин ҳавз ё 125 % ҳаҷми умумӣ ҳангоми мавҷудияти якчанд зарф; • Агар имкон бошад, пӯшидани ҳамаи минтақаҳои ихоташуда; • Пешгирӣ кардани чараёни оби борон аз минтақаҳои ихоташуда то анҷоми ҷудо кардани равған ва об; • Коркард кардани таҳшин аз ҷудо кардани равған ва об ҳамчун партовҳои хатарнок. 	<ul style="list-style-type: none"> • Муҳандис лоиҳаҳои тавораҳои дуҷумро тасдиқ мекунанд; • Санҷишҳои ҳарҳафтаина аз ҷониби Хадамоти ҳифзи саломатӣ, бехатарии меҳнат ва ҳифзи муҳити зисти Пудратчӣ; • Санҷишҳои духафтаина аз ҷониби Муҳандис • Санҷишҳои интиҳобӣ аз ҷониби Муҳандис ва ММЗ.
79	Тоза кардани рехтани моддаҳо	Хок, об, кормандон, чомаҳо	<ul style="list-style-type: none"> • Қатъи фаврии кор • Муайянкунии зуд-зуди ҳолатҳои рехтан • Мавҷуд будани маҷмӯаҳои вокуниш ба рехтан (spill kits) 	<ul style="list-style-type: none"> • Тасдиқи тозакунии пеш аз азсаргирии корҳо аз ҷониби Пудратчӣ (барои ҳамаи рехтанҳо) ё Муҳандис (барои рехтанҳои калон)

**Нақшаи иловагии идоракунии экологӣ ва иҷтимоӣ
Соҳтмони роҳ дар соҳили чап — Лоиҳаи НБО Роғун**

№	Чораҳо барои коҳиш додани таъсирҳо	Объект(ҳо)-и таъсир (ретсепторҳо), ки нигарони эҷод мекунанд	Тарзҳои таъбиқ / Усулҳои ноилшавӣ	Намудҳо ва басомади мониторинг
			<p>дар ҳамаи ҷойҳои, ки маводҳои хатарнок нигоҳдорӣ ва/ё истифода мешаванд</p> <ul style="list-style-type: none"> • Омӯзонидани кормандон оид ба воқуниши фавқулода ва тозакуни • Идора намудани маводҳои олудашуда ва воситаҳои тозакуни ҳамчун партовҳои хатарнок 	<ul style="list-style-type: none"> • Тасдиқи идоракунии партовҳо аз ҷониби Муҳандис ва ҲМТБ-и Пудратчӣ
5.3.4	Мероси фарҳангӣ			
80	Муайян кардани таъсироти эҳтимоли ва тадбирҳои иловагӣ, ки барои ҳифз кардани объектҳои машҳур ва мероси фарҳангӣ заруранд;		<ul style="list-style-type: none"> • Муайян кардани масофаи роҳҳои нави соҳтмонӣ ва лагерҳои соҳтмонӣ то объектҳои машҳур ва мероси фарҳангӣ; • Таъин кардани АМИТ (Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон) барои ташхис кардани роҳҳои нав ва лагерҳои соҳтмонӣ, агар онҳо дар масофаи то 2 км аз объектҳои шинохта бошанд; • Ҷорӣ кардани усулҳои ҳифз ё нигоҳдорӣ, ки аз ҷониби АМИТ тавсия дода шудаанд. 	<ul style="list-style-type: none"> • Хадамоти ҳифзи саломатӣ, беҳатарии меҳнат ва ҳифзи муҳити зисти Пудратчӣ бояд дар хатар қарор доштани объектҳои бисанҷад ва Муҳандис тасдиқ менамояд • Роҳбарияти Пудратчӣ бояд таъин кардани АМИТ барои мониторинг, агар тадбирҳои ҳифз заруранд.
81	Муайян кардан ва андешидани тадбирҳои барои ҳифз ва нигоҳдории мероси фарҳангӣ дар ҳолати пайдо шуданаш.		<ul style="list-style-type: none"> • Ҷорӣ кардани расмиёти бозёфти тасодуфии объектҳои дар Нақшаи идоракунии мероси фарҳангӣ НБО Роғун; 	<ul style="list-style-type: none"> • Хадамоти ҳифзи саломатӣ, беҳатарии меҳнат ва ҳифзи муҳити зисти Пудратчӣ омӯзиш мегузаронад;

**Нақшаи иловагии идоракунии экологӣ ва иҷтимоӣ
Соҳтмони роҳ дар соҳили чап — Лоиҳаи НБО Роғун**

<i>№</i>	<i>Чораҳо барои коҳиш додани таъсирҳо</i>	<i>Объект(ҳо)-и таъсир (ретсепторҳо), ки нигарони эҷод мекунанд</i>	<i>Тарзҳои татбиқ / Усулҳои ноилшавӣ</i>	<i>Намудҳо ва басомади мониторинг</i>
			<ul style="list-style-type: none"> • Омӯзонидани роҳбарон ва коргарон оид ба татбиқи ин расмиёт. 	<ul style="list-style-type: none"> • Санҷишҳои интихобӣ аз ҷониби Хадамоти ҳифзи саломатӣ, бехатарии меҳнат ва ҳифзи муҳити зисти Пудратчӣ ва аз ҷониби ММЗ.